

Broedvogels van de Veluwemeerkust 2016

Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe
in opdracht van
Natuurmonumenten, NW-Veluwe

Broedvogels van de **VELUWEMEERKUST** 2016

Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe

in opdracht van

Natuurmonumenten, NW-Veluwe

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Gebied	3
2.1 Gebiedsbeschrijving	3
2.2 Huidige situatie en beheer	4
3. Werkwijze en omstandigheden	5
3.1 Doelstelling inventarisatie	5
3.2 Veldwerk	6
3.3 Verwerking en interpretatie gegevens	8
4. Resultaten	9
4.1 Soorten en aantallen	9
4.2 Soortbesprekingen	9
4.3 Overige waarnemingen	15
5. Evaluatie	17
6. Literatuur	19
7. Deelnemers	19
Colofon	19
Bijlage 1: Weersomstandigheden 2016	20
Bijlage 2: Verspreidingskaarten per soort	21

1. Inleiding

Voor u ligt het eindrapport van de uitgevoerde broedvogelinventarisatie van het gebied Veluwemeerkust bij Hierden, in het voorjaar van 2016.

Deze broedvogelinventarisatie werd uitgevoerd door de *Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe* (VBW) en vond plaats in opdracht van het beheerteam Noordwest-Veluwe van Natuurmonumenten. De inventarisatie is uitgevoerd in de periode april t/m juni 2016 en omvatte het monitoren van alle voorkomende broedvogelsoorten. De gegevens zijn verzameld volgens de BMP-methodiek van Sovon en geven een beeld van de aanwezigheid, dichtheid en verspreiding van de aanwezige vogelsoorten. Het verzamelen en interpreteren van inventarisatiegegevens vormt een belangrijke basis voor de uitvoering, verbetering en evaluatie van beheermaatregelen. Met name voor kwetsbare en bedreigde vogelsoorten is het van groot belang om te beschikken over recente monitoringsgegevens. Alle verzamelde gegevens zijn in dit rapport verwerkt en zijn van een toelichting voorzien.

Onze dank gaat uit naar de medewerkers van het beheerteam Noordwest-Veluwe van Natuurmonumenten, voor de hulp in de voorbereiding en uitvoering van deze inventarisatie. Daarnaast bedanken wij alle deelnemers die aan de inventarisatie een bijdrage hebben geleverd.

Het mondingsgebied van de Hierdense beek, met aan de rechterzijde op de foto de doodlopende Oostermheenweg en aan de linkerzijde het landbouwpad dat uitkomt bij het zgn. Duitse bruggetje over de beek.

2. Gebied

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het natuurgebied Veluwemeerkust is gelegen aan de voormalige Zuiderzeekust en gesitueerd ten noorden van Hierden in de gemeente Harderwijk. Veluwemeerkust is een gebied met een bijzondere historie, want vroeger regeerde hier de Zuiderzee. Op sommige plaatsen is het reliëf van de toenmalige strandwallen nog zichtbaar. Zo woest als destijds is het er nu niet meer, maar nog wel dynamisch. Het gebied maakt onderdeel uit van de Hierdense Poort: één van de zeven zogenaamde ecologische poorten die de Veluwe aan moeten sluiten op de omliggende rivieren en randmeren. De Hierdense Poort verbindt het dichte Veluwemassief met de openheid van de Veluwemeerkust.

Het gebied Veluwemeerkust bevat de bossen Bloemkampen en Groot Weiland. Het boscomplex Bloemkampen is een van de grootste essenhakhoutbossen in Nederland. Bij het Groot Weiland gaat het om een vervallen populierenaanplant die onder invloed van runderbegrazing een bijzonder fraaie vegetatiestructuur heeft gekregen. De boscomplexen worden omringd door een uitgestrekt weidegebied. Dit weidegebied bestaat voornamelijk uit extensieve productiegraslanden. Het gebied was van oorsprong een belangrijk weidevogelbolwerk, met tot 25-30 jaar geleden nog broedende Kemphanen. Tot eind jaren '70 werden er in het kustgebied nog Korhoenders gezien en tot ver in de jaren '80 werden er hier nog meerdere territoria van de Grauwe gors vastgesteld. Het is een vochtig gebied. Dit komt onder meer door constante aanvoer van schoon kwelwater vanaf de Veluwe. En ook de Hierdense beek zorgt voor watertoevoer. Deze laaglandbeek ontspringt nabij het Uddelermeer en mondt na bijna 20 km uit in het Veluwemeer. Het is de langste beek van de Veluwe en stroomt onder andere door de Leuvenumse bossen, waar hij de Leuvenumse beek heet. De beek is al jarenlang het broed- en foerageergebied van meerdere paartjes IJsvogel.

Centraal in het natuurgebied liggen twee graslanden, het Leeuweriksweland en het Kievitsweiland, waar halverwege de negentiger jaren de toplaag is verwijderd in het kader van een natuurherstelproject.

Beide graslanden hebben zich sindsdien ontwikkeld tot waardevolle natte schraallanden met een bijzondere vegetatie. Langs de Killenbeek, de Tochtsloot en enkele kleinere waterlopen zijn oevers afgegraven in het kader van natuurherstel. Ook zijn er enkele poelen aangelegd waar Kleine watersalamander, kikker en pad leven. De riet- en moerasstroken zijn een belangrijke broed- en verblijfplaats van veel soorten riet- en moerasvogels, alsook watervogels die in de oeverzones foerageren en broeden. Het Veluwemeer is in de wintermaanden een belangrijk overwinteringsgebied voor duizenden eenden, ganzen en zwanen. Een belangrijk deel van de wereldpopulatie Kleine zwanen (tot soms 40%) vindt hier in die periode rust en voedsel.

Vanaf de bebouwing van Hierden loopt de Munnekesteeg als verharde betonweg dwars door het gebied richting Hoophuizen, grotendeels afgesloten van autoverkeer. Ter hoogte van het DroomPark Bad Hoophuizen is hiervoor een landbouwsloot aangelegd. De weg is onderdeel van het fietspadtracé van Harderwijk naar Kampen, langs het Veluwe- en Drontermeer.

Nabij de monding Hierdense beek is een uitkijkhut op palen gesitueerd, die uitzicht geeft op het Veluwemeer. Aan de zuidzijde wordt het natuurgebied begrensd door industrieterrein Lorentz van Harderwijk. Aan de noordzijde, grenzend aan de Killenbeek, bevindt zich het recreatiecomplex DroomPark Bad Hoophuizen.

2.2 Huidige situatie en beheer

Het grootste deel van het (inventarisatie-) gebied Veluwemeerkust is in beheer en eigendom van Natuurmonumenten. Natuurmonumenten werkt hard aan het onderhouden en versterken van dit waterrijke natuurgebied en haar bijzondere natuurwaarden. Het gebied is voortdurend in ontwikkeling en door aankopen van Natuurmonumenten is het te beheren gebied de afgelopen jaren al flink uitgebreid. Het weidegebied bestaat voornamelijk uit extensief beheerde productiegraslanden, waar op veel plaatsen een overgangsbeheer wordt gevoerd. Samen met nog te verwerven gronden vormen ze tevens onderdeel van het TOP-gebied Bloemkampen. Het Waterschap Vallei en Veluwe wil in dit gebied antiverdrogingsmaatregelen gaan uitvoeren. In de komende jaren zullen de oevers van diverse watergangen een meer natuurlijk oeververloop krijgen. Het beheer door Natuurmonumenten is erop gericht om het aanwezige kwelwater meer naar de oppervlakte te laten komen, net zoals vroeger het geval was. Daardoor zal naar verwachting bloemrijke vegetatie terugkeren. Meer bloemen betekent ook meer vlinders, libellen en andere insecten. Daarbij zullen naar verwachting ook 'ouderwetse' vogels van het boerenland gebaat zijn. De weidegebieden hebben een extensief begrazingsbeheer, waarbij het maaien na 15 juni en gefaseerd uitgevoerd wordt.

Natuurmonumenten kocht in de voorbije jaren meerdere gronden aan ter uitbreiding van het natuurgebied. Één van die gebieden, nabij de Oostermheenweg, werd in de winter 2015/2016 herontwikkeld tot een plasdrasgebied. Daarnaast is er ter plaatse van de oeverzone van dit gebied een rietherstelproject gestart. Dit ten gunste van kwetsbare riet- en moerasvogels, zoals Grote karekiet en Roerdomp. De oeverzone van de Veluwemeerkust is onderdeel van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Binnen de beschermstatus van dit gebied is er voor Roerdomp en Grote karekiet een herstelopgave van kracht.

De stip op de horizon is een aaneengesloten natuurgebied dat duurzaam beheerd kan worden. Met bloemrijke graslanden waar echte koekoeksbloem, dotterbloem en rietorchis weer bloeien. En waar je karakteristieke vogels zoals de Roerdomp, Grote karekiet en Roodborsttapuit kunt aantreffen.

3. Werkwijze en omstandigheden

3.1 Doelstelling inventarisatie

Het verzamelen en interpreteren van inventarisatiegegevens vormt een belangrijke basis voor de uitvoering, evaluatie en verbetering van beheermaatregelen. Met het systematisch vastleggen van de aanwezige broedvogelsoorten wordt informatie verkregen over hun verspreiding en aantalsontwikkeling. Ook geeft het inzicht in de effecten op het gevoerde beheer en de huidige toestand van de verschillende gebiedsdelen als leef- en broedgebied voor vogels. Hierbij ligt een belangrijk accent op de kartering van zeldzame, schaarse en bedreigde broedvogelsoorten.

De Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe voert al decennia lang broedvogelinventarisaties uit en streeft naar een zo hoog mogelijke kwaliteit, binnen de algehele norm die van een degelijke broedvogelinventarisatie mag worden verwacht. Concreet dient de inventarisatie aan een aantal eisen te voldoen:

- verzameld volgens de criteria en kwaliteitsnormen van Sovon;
- alle beheersrelevante soorten dienen te worden gekarteerd;
- output van alle broedvogelgegevens als 'stippenkaart' (verspreidingskaart per soort) ten behoeve van een goede interpretatie in verspreiding en dichtheden per soort.

Naast de al genoemde doelstellingen heeft de inventarisatie voor de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe ook als doelstelling om leden enthousiast te maken voor het uitvoeren van inventarisatiewerk en hen hiermee ervaring te laten opdoen. De inventarisatie stond daarbij onder leiding van leden met voldoende ervaring op dit gebied.

In de afgelopen decennia is het gebied Veluwemeerkust al vaker op broedvogels geïnventariseerd, al dan niet in delen. Ook voor de Vogelbeschermingswacht is het gebied in dat opzicht niet nieuw. Zo werd al in 1997 het mondingsgebied van de Hierdense beek op broedvogels onderzocht. In 2000 werd een gedeelte van het gebied geïnventariseerd in het kader van het broedvogelatlasproject van Sovon. In 2004 werd het gehele Hierdense Poortgebied op broedvogels onderzocht. Leden van de Vogelbeschermingswacht ondersteunden hierbij de afdeling Noordwest-Veluwe van de KNNV, die in 2004 en 2005 een totale flora- en faunamonitoring uitvoerden binnen dit gebied. In 2013 en 2014 werd opnieuw deelgenomen aan het broedvogelatlasproject van Sovon, waarbij delen van De Bloemkampen en Polder Hoophuizen onderdeel waren van het onderzochte atlasblok 26-38. Binnen dit blok werden zowel de winter- als de broedvogels onderzocht.

Deze inventarisaties zijn niet allemaal overeenkomstig dezelfde (Sovon-)systematiek uitgevoerd en daardoor is het heel lastig om vergelijkingen te maken met de inventarisatiegegevens van 2016. Daar waar mogelijk zal verderop in dit rapport wel getracht worden om verwijzingen te maken naar eerdere inventarisaties.

3.2 Veldwerk

De broedvogelinventarisatie werd uitgevoerd in de periode april t/m juni 2016, volgens het Broedvogel Monitoring Project van Sovon (BMP, type A) en de daarvoor in de handleiding vastgelegde werkwijze (Vergeer, Van Dijk et al., 2016).

Het te inventariseren gebied (totaal 461 ha) lag globaal tussen industrieterrein Lorentz bij Harderwijk aan de westzijde en de Killenbeek langs DroomPark Bad Hoophuizen aan de oostzijde, met daarbinnen het stroom- en mondingsgebied van de Hierdense beek. De kustlijn van het Veluwemeer was de noordwestelijke grens en de zuidoostelijke grens werd gevormd door de bosrand van De Bloemkampen en Groot Weiland. Bij deze inventarisatie lag, in afstemming met Natuurmonumenten, de nadruk duidelijk op de vegetatierijke randzones van het gebied en in veel mindere mate op de polders in het midden van het gebied en de bosdelen van De Bloemkampen en Groot Weiland. Gezien de omvang van het inventarisatiegebied werd besloten om het gebied op te delen in een westelijk en een oostelijk deel. Het westelijke deel bestond uit de kuststrook tussen industrieterrein Lorentz en de monding van de Hierdense beek en werd steeds door dezelfde persoon geïnventariseerd. Het oostelijke deel bevond zich tussen de Hierdense beek en de Killenbeek en werd in groepsverband uitgevoerd, met een coördinerend persoon die de gegevens vastlegde. Dit om de continuïteit en betrouwbaarheid van de gegevens te waarborgen. Vanwege de kwetsbaarheid van het gebied en om verstoring te voorkomen werd de oostelijke route maximaal met 5-6 personen gelopen. Er is zoveel mogelijk getracht om de beide delen rond dezelfde datum en onder vergelijkbare omstandigheden te inventariseren.

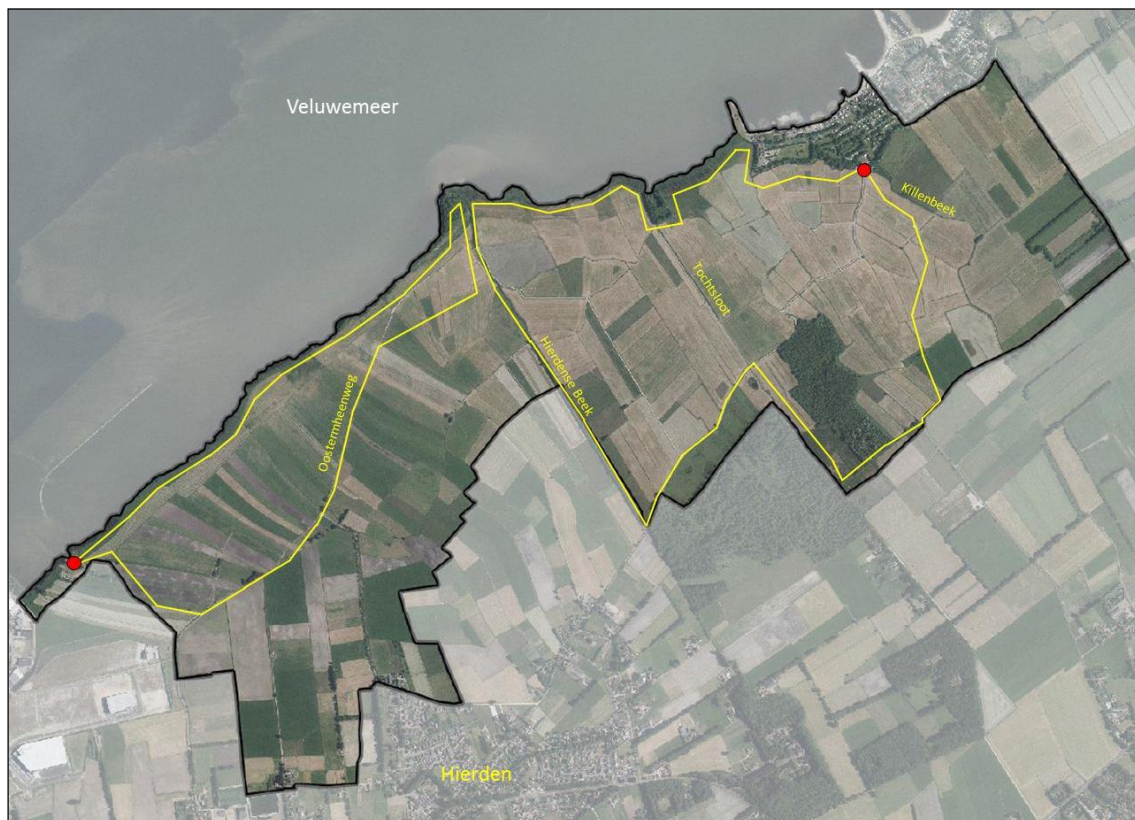
De inventarisatie bestond uit 6 ochtendbezoeken en 2 bezoeken na zonsondergang, speciaal voor de nachtactieve soorten (overeenkomstig werkwijze BMP-A). Het betrof hier een avondronde en een late avond- cq nachtronde.

In onderstaande tabel staan de verdere details van deze veldbezoeken weergegeven. Daarnaast is het gebied door enkele leden ook buiten de inventarisatieronden bezocht, waarvan de waarnemingen als aanvulling op de inventarisatiegegevens zijn gebruikt.

	Datum	Begintijd	Eindtijd	Deel	Weertype	Wind	Temp.	Deeln.
1	Za. 2 april	6.45 u.	10.00 u.	oost	rustig	2-3 bft	± 7 °C	5
2	Za. 9 april	6.45 u.	9.00 u.	west	koud	5-6		1
3	Za. 16 april	6.10 u.	9.10 u.	oost	rustig	3		6
4	Za. 30 april	5.40 u.	9.10 u.	oost	rustig	3-4		5
5	Zo. 1 mei	6.30 u.	9.00 u.	west				1
6	Di. 3 mei	16.00 u.	17.00 u.	west				1
7	Za. 14 mei	5.15 u.	9.10 u.	oost	buiig en kil	3-5	4-5 °C	4
8	Vr. 20 mei	20.45 u.	22.30 u.	oost	rustig	3-4		3
9	Za. 21 mei	5.30 u.	8.20 u.	west	rustig	2-3		1
10	Za. 4 juni	5.00 u.	9.45 u.	oost	dichte mist	2-3		5
11	Za. 11 juni	4.50 u.	9.15 u.	oost	rustig	3-4		5
12	Wo. 15 juni	5.30 u.	8.30 u.	west				1
13	Wo. 15 juni	20.30 u.	22.30 u.	west				1
14	Zo. 19 juni	5.30 u.	8.30 u.	west				1
15	Di. 28 juni	21.30 u.	23.15 u.	oost	rustig	3-4		5

Door omstandigheden kon de geplande inventarisatieronde van za. 28 mei geen doorgang vinden. Deze ronde werd alsnog een week later (op 4 juni) gelopen, zij het toen met vrij dichte mist in de eerste uren. Gelukkig konden de meeste soorten op geluid worden gelokaliseerd. De avondronde van wo. 22 juni kon vanwege het slechte weer niet doorgaan en werd alsnog op di. 28 juni afgewerkt, nog binnen de voorgeschreven periode volgens de Sovon-methodiek. Hoewel de weersomstandigheden niet bij alle ronden zijn genoteerd, waren de omstandigheden over het algemeen vrij gunstig, met niet teveel wind. Alleen tijdens de ronde van 9 april stond er een hinderlijke en koude wind. De wind is vaak bepalend voor het goed kunnen lokaliseren en intekenen van de aanwezige soorten, omdat de meeste zangvogels op geluid worden waargenomen. Wel lag de temperatuur regelmatig onder de waarden die normaal zijn voor deze tijd van het jaar. Voor een overzicht van de weersomstandigheden in het voorjaar van 2016 wordt verwezen naar bijlage 1.

Tijdens de bezoeken werd er een vooraf vastgelegde route gelopen, zoals aangegeven op de volgende afbeelding. De beide routes werden voornamelijk met de klok mee gelopen, met tenminste 1-2 maal een tegengestelde looprichting. Dit vanwege de afname van zangactiviteit in de loop van de ochtend en om te voorkomen dat daardoor vroeg actieve soorten gemist zouden worden.

*Looproute tijdens de inventarisatie, voor zowel het westelijke als het oostelijke inventarisatiegebied.
De rode stippen geven het startpunt van de beide routes aan.*

Bij de veldkaart moet vermeld worden dat de grenzen van het totale gebied ruimer zijn afgekaderd dan het werkelijke inventarisatiegebied. Hierdoor is in het westelijke deel de route voornamelijk in het noordelijke deel nabij de kustlijn gesitueerd en zijn in het oostelijke deel het gebied aan de andere kant van de Killenbeek en de middelen van de Polder Hoophuizen onderbelicht gebleven.

Bij het westelijke deel werd de route gestart bij het haventje aan het einde van de Kleine Mheenweg, aan de buitenrand van industrieterrein Lorentz. Vanaf hier werd de Veluwemeerkust afgelopen tot aan de monding Hierdense beek. De terugroute volgde deels de Oostermheenweg en Kleine Mheenweg om uiteindelijk bij het industrieterrein weer uit te komen.

Bij het oostelijke deel werd er gestart op de plek waar de Killenbeek de Munnekesteege kruist, net buiten het DroomPark Bad Hoophuizen. Na het lopen van de gehele route (zie kaartje) was dit ook het eindpunt van de route. In beide delen was de route goed beloopbaar, waarbij deels gebruik werd gemaakt van bestaande wegen en paden. Door de late maaidatum van veel percelen moest er in juni soms door grasland met ruim een meter hoge vegetatie gelopen worden. Dit zorgde in de vroege uren soms voor een nat pak, maar bovenal voor een fraaie wandeling door geurende en zoemende, kruidenrijke vegetatie.

Voor het intekenen van de soorten is gebruik gemaakt van gedetailleerde veldkaarten op A3-formaat. Dit maakte het mogelijk om de waarnemingen zeer gedetailleerd in te tekenen. Alle aanwezige soorten werden hierop ingetekend, evenals de losse waarnemingen. Deze zijn bij de latere uitwerking in een afzonderlijke lijst verwerkt.

Inventarisatie onder zeer mistige omstandigheden tijdens de ochtendronde van 4 juni.

3.3 Verwerking en interpretatie gegevens

Voor de verwerking van de gegevens is gebruik gemaakt van de online invoer voor het BMP-project, via de webmodule van Sovon. Het gebruik van gedetailleerde veldkaarten maakte het mogelijk om de waarnemingen behoorlijk nauwkeurig over te zetten op de luchtfotokaarten in het invoerprogramma. Na invoer van alle waarnemingen is gebruik gemaakt van de automatische clustering in het programma. Deze clustering volgt strikt de Sovon-richtlijnen van het BMP-project. Dit maakt de output, de stippenkaarten, tot een zuivere vertaling van de ingevoerde waarnemingen. Alle soortkaarten zijn opgenomen in bijlage 2.

4. Resultaten

4.1 Soorten en aantallen

In het gebied Veluwemeerkust werden in 2016 totaal 60 vogelsoorten als zekere of (zeer) waarschijnlijke broedvogel vastgesteld. Maar liefst 13 soorten daarvan komen voor op de Rode Lijst van bedreigde en/of karakteristieke vogelsoorten (Van Beusekom, 2004). Dit betreft zo'n 22% van het totale aantal vastgestelde vogelsoorten in het gebied. Alle broedvogelsoorten zijn in onderstaand overzicht weergegeven, met markering van de Rode Lijstsoorten.

Soort	Terr.	Soort	Terr.	Soort	Terr.
Knobbelzwaan	5	Koekoek RL	1	Spotvogel RL	1
Grauwe gans	10	Ijsvogel	1	Bosrietzanger	20
Nijlgans	1	Groene specht RL	1	Kleine karekiet	47
Kuifeend	7	Grote bonte specht	3	Rietzanger	15
Krakeend	1	Kleine bonte specht	1	Boomkruiper	3
Wilde eend	6	Wielewaal RL	1	Winterkoning	31
Kwartel	4	Zwarte kraai	4	Merel	21
Fuut	9	Pimpelmees	7	Zanglijster	11
Sperwer	1	Koolmees	11	Roodborst	5
Buizerd	2	Glanskop	1	Roodborsttapuit	15
Boomvalk RL	1	Veldleeuwerik RL	1	Tapuit RL	1
Waterhoen	1	Boerenzwaluw RL	8	Heggenmus	4
Meerkoet	7	Staartmees	1	Gele kwikstaart RL	2
Scholekster	2	Tjiftjaf	27	Witte kwikstaart	4
Kleine plevier	1	Fitis	18	Boompieper	8
Kievit	6	Braamsluiper	1	Graspieper RL	37
Watersnip RL	1	Grasmus	21	Vink	21
Tureluur RL	5	Tuinfluter	18	Putter	7
Holenduif	2	Zwartkop	20	Kneu RL	11
Houtduif	6	Sprinkhaanzanger	1	Rietgors	31
				Aantal soorten	60

RL : Rode Lijst soort.

Rode Lijsten bevatten soorten die bedreigd worden of kwetsbaar zijn. Rode Lijsten hebben geen juridische status, maar hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringsfunctie. De huidige 'Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels' is in 2004 vastgesteld door het Ministerie van Economische Zaken. Op deze Rode Lijst staan 78 Nederlandse broedvogels. Voor deze soorten geldt een hogere prioriteit bij het nemen van actieve beschermingsmaatregelen, bijvoorbeeld door hun leefgebieden te verbeteren.

4.2 Soortbesprekingen

In deze paragraaf zal voor een selectie vogelsoorten een nadere toelichting worden gegeven. Deze soorten zijn onderverdeeld in soortgroepen, gerangschikt naar deelbiotoop. Hierin zullen tenminste alle Rode Lijstsoorten en een aantal andere karakteristieke soorten belicht worden.

Weide- en akkervogels

Op landelijk niveau staat deze soortgroep onder druk, door onder andere veranderd grondgebruik, verdroging, predatie en veranderingen door menselijke activiteit (recreatie, stadsuitbreiding etc.). Van oorsprong was het weidegebied ten noorden van Hierden en een deel van de Polder Hoophuizen een uitstekend weidevogelgebied, met dichtheden die vergelijkbaar waren met andere weidevogelbolwerken langs de voormalige Zuiderzeekust. In de afgelopen 25 jaar is dit dramatisch teruggelopen.

Tot midden jaren '90 werden nabij de monding Hierdense beek ook nog zingende Grauwe gorzen gehoord, maar ook deze zijn (net als elders in Nederland) in rap tempo verdwenen.

Bij de geconstateerde aantallen weidevogels moet (zoals eerder in dit rapport) aangetekend worden dat de nadruk bij deze inventarisatie lag op de randzones en minder op de centrale gebiedsdelen en daarmee de eigenlijke kerngebieden voor weidevogels. Wel is het opvallend dat er tijdens de inventarisaties in beide delen geen enkele Grutto werd gezien of gehoord! Daarnaast werden in het oostelijke deel ook Tureluur en Kievit niet aangetroffen tijdens de rondes. Een constatering die het beeld van de minimale weidevogelbezetting bevestigt. Ook hier is 'the silent spring' inmiddels een feit geworden.

Kwartel (4 terr.)

Een typische soort van extensief beheerde graslanden, die met hun kenmerkende geluid vooral in de vroege ochtend en schemering gelokaliseerd moet worden. De roepende vogels ten westen en oosten van de Hierdense beek werden tijdens de avondronde van 20 mei gehoord. De vogel nabij de Killenbeek werd roepend gehoord tijdens de ochtendronde van 4 juni. Enkele losse waarnemingen buiten de inventarisatierondes bevestigen deze territoria. De soort is gebaat bij een late maaidatum en het gefaseerd maaien, zodat er voldoende dekking blijft voor rondzwervende jongen.

Watersnip (1 terr.) RL

Tijdens de rondgang van 9 april werden in het westelijke deel van de route veel Watersnippen (tot 10 ex.) waargenomen langs de oevers. Net ten oosten van de monding Hierdense beek werden in april twee waarnemingen gedaan van Watersnip, opvliegend vanaf de slikrandjes in de rietkraag. Op meerdere plekken in de oostelijke rietkragen bieden deze slikrandjes plaats aan deze vogels, die hun aanwezigheid doorgaans alleen door opjaging kenbaar maken.

Tureluur (5 terr.) RL

De enige territoria van Tureluur bevonden zich opvallend geconcentreerd in het weidegebied ten westen van de Hierdense beek. Mogelijk had het plasdrasgedeelte langs de Veluwemeerkust in het vroege voorjaar al een grote aantrekkingskracht op deze soort en hebben diverse paartjes zich daarna op nabij gelegen percelen gevestigd. Feit is wel dat het slechts een magere afspiegeling is van de bezetting die het gehele gebied in vroeger tijden had van deze en andere weidevogelsoorten.

Veldleeuwerik (1 terr.) RL

Landelijk is de Veldleeuwerik de laatste decennia dramatisch achteruitgegaan, met plaatselijk zelfs een achteruitgang van maar liefst 95%. De melancholieke, jodelende baltsang is helaas op steeds minder plaatsen te horen. Net buiten de grenzen van industrieterrein Lorentz werden alle waarnemingen (meest in periode half mei-half juni) gedaan op nagenoeg dezelfde locatie. Elders in het inventarisatiegebied werd de soort helaas nergens (meer) gezien of gehoord.

Gele kwikstaart (2 terr.) RL

Van oudsher zijn de randmeerkusten een bekende doortrek- en pleisterplaats voor Gele kwikstaarten, waar ze in maart en april soms in behoorlijk hoge aantallen worden aangetroffen. Als broedvogel heeft de soort het ook in onze regio moeilijk. Ook voor deze soort bevinden zich de enige twee territoria in het westelijke deel van het inventarisatiegebied.

Graspieper (37 terr.) RL

Een typische soort van weidegebieden, die het op veel plekken nog redelijk lijkt te doen. De soortkaart in bijlage 2 laat een redelijk gelijkmatige verdeling over het totale gebied zien, met welliswaar een lege plek in het centrale weidegebied ten oosten van de Hierdense beek, waar zoals eerder aangegeven minder aandacht lag tijdens deze inventarisatie.

Riet- en moerasvogels

Voor deze soortgroep is er een aanzienlijk verschil tussen het westelijke en het oostelijke inventarisatiegebied. Het westelijke deel kenmerkt zich door smalle en doorzichtige rietstroken, uitkomend in een wat breder stukje bij de monding Hierdense beek. Het gedeelte ten oosten van de beek bevat enkele bredere delen van de rietkraag. De riet- en moerasdelen in het inventarisatiegebied hadden een goede en redelijk gelijkmatige bezetting van algemene soorten als Kleine karekiet en Rietgors. Deze bezetting is vergelijkbaar met andere oeverdelen langs de randmeren. De rietgedeelten zijn te beperkt in oppervlak voor soorten zoals de Snor, die met name in de bredere rietdelen langs de randmeren (Veluwemeer-noord en Drontermeer) voorkomt. Tot rond de eeuwwisseling kwam nabij de monding Hierdense beek ook nog de Grote karekiet voor, die tijdens de atlasinventarisaties in 2000 daar nog gehoord werd. Deze soort is in de afgelopen jaren ook elders langs de randmeren hard in aantal achteruit gegaan.

Sprinkhaanzanger (1 terr.)

Een typische soort van ruigten in of in de nabijheid van riet en moeras. De soort werd slechts eenmaal tijdens deze inventarisatie waargenomen, tijdens de laatste (nacht-)ronde op 28 juni. De vogel bevond zich in een ruigte van riet, braam- en vlierstruweel langs een weiderand nabij de monding van de Killenbeek (zie foto). Het geluid - dat aan dat van een wekkertje doet denken - was al van ver hoorbaar in de late schemering.

Bosrietzanger (20 terr.)

Deze soort is qua uiterlijk sterk gelijkend op de Kleine karekiet, maar onderscheidt zich met name door de uitbundige en gevarieerde zang, vol imitaties. De eerste vogel liet zich tijdens de ronde van 30 april horen, toen de soort net was teruggekeerd uit de overwinteringsgebieden in de Sahelzone. In de loop van mei en juni volgden nog vele andere locaties, waarbij de soort uitsluitend in de oostelijke helft van het gebied werd aangetroffen. De soort heeft een sterke voorkeur voor plekjes met riet en bossages en werd zowel langs de Veluwemeerkust als in de ruige buitenranden van de bosdelen gehoord.

Rietzanger (15 terr.)

Een rietvogel die zijn aanwezigheid het gehele broedseizoen duidelijk markeert met een krassende en gevarieerde zang. Het zwaartepunt van de territoria lag duidelijk in de oostelijke rietkragen, met een bezetting die je hier gezien het biotoop kan verwachten. De soort heeft een duidelijke voorkeur voor rietstroken met enige omvang en minder voor de dunne en doorzichtige rietstroken langs de westelijke kustlijn. Langs de ruige rand (combinatie van riet, wilg en braam) van het pad langs de bosrand nabij de Killenbeekweg herbergde ook een territorium.

Blauwborst/Baardman/Waterral/Bruine kiekendief (0 terr.)

Als karakteristieke bewoners van riet- en moerasgebieden werden Blauwborst, Beardman en Waterral geheel gemist, met geen enkele waarneming tijdens de rondgangen.

Er werd slechts één waarneming van Bruine kiekendief gedaan: op de vroege ochtend van 11 juni werd een jagend vrouwtje gezien nabij de uitkijkhut. Door het ontbreken van eerdere waarnemingen (met nestindicerend gedrag) kan een broedgeval binnen het inventarisatiegebied uitgesloten worden.

Watervogels

Over het geheel genomen een vrij lastige soortgroep om te inventariseren. Enerzijds omdat zich tijdens de ronden vele watervogels op het Veluwemeer bevonden en het lastig is te interpreteren welke vogels als broedvogel een binding met de oeverzone hebben. Anderzijds biedt die oeverzone veel beschutting, waardoor het zicht achter de rietkragen slechts beperkt mogelijk is en er daardoor paartjes en baltsgedrag gemist kunnen worden. Desondanks is getracht een zo goed mogelijke weergave en interpretatie te geven aan de waargenomen soorten en aantallen.

Grauwe gans (10 terr.)

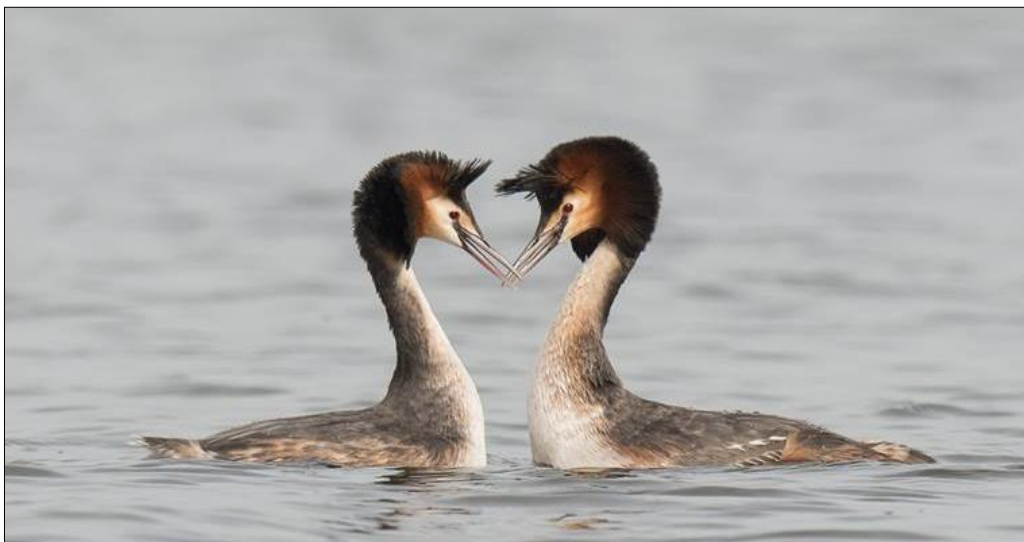
Deze soort heeft zich de afgelopen decennia explosief uitgebreid in Nederland, met name vanuit het kerngebied Oostvaardersplassen. Daar is de soort vooral van belang om het gebied open te houden. Elders vormt het soms juist een bedreiging voor locaties waar b.v. rietherstel wordt uitgevoerd, zoals langs de Veluwemeerkust. Vooralsnog lijkt dat hier nog mee te vallen. Het is een soort die zich tamelijk lastig laat interpreteren, aangezien de vogels in het vroege voorjaar soms lange tijd rondzwerven op zowel het water als de oeverdelen. Het broeden wordt verscholen tussen het riet gedaan en na het uitvliegen van de jongen verzamelen zij zich soms in flinke groepen in de weilanden nabij de kustlijn. Desondanks lijkt ons 10 territoria, verdeeld over de gehele kustlijn, een aardige afspiegeling van de aanwezigheid en verspreiding van de soort.

Kuifeend (7 terr.)

De Kuifeend is een soort die zich (op één ronde na) tijdens alle rondgangen liet zien langs de kustlijn. In de loop van het voorjaar tekende zich een vast patroon af van paartjes die zich in of nabij de rietkraag bevonden en als zeer waarschijnlijke broedvogels aangemerkt konden worden. Landelijk gezien heeft de soort zich in toenemende mate als broedvogel gevestigd, waar de soort voorheen vooral als overwinteraar in ons land te zien was.

Fuut (9 terr.)

Futen beginnen over het algemeen al vroeg in het voorjaar paren te vormen, wat het inventariseren en het intekenen van paartjes vergemakkelijkt. Regelmatig werd even stil gestaan om te genieten van de uitbundige baltsrituelen van de vogels. Broedende vogels zijn een stuk lastiger te lokaliseren, al verraden de vogels zich dan vooral door een krachtige en herkenbare alarmroep.

Bosvogels

Omdat de grotere bosdelen moeilijk doordringbaar waren, zijn deze delen buiten de grenzen van het inventarisatiegebied gelaten. In boscomplexen zoals het Groot Weiland mag de natuur haar gang gaan en zijn deze delen minder urgent om, vanuit beheer oogpunt, geïnventariseerd te worden. Wel herbergen ze een aantal bijzondere broedvogels, die van buiten de bosdelen of in de randen te lokaliseren waren.

Groene specht (1 terr.) RL

Op menig landgoed schalt in het vroege voorjaar de lachende roep van de Groene specht. Het zou dan ook heel goed kunnen dat de in het gebied aangetroffen vogel ook met enige regelmaat op het nabij gelegen landgoed De Essenburcht te horen was. De vogel werd tijdens de avondronde van 20 mei gehoord aan het einde van de Beekweg, langs de rand van het Groot Weiland. 20 Mei is al tamelijk laat voor Groene specht, die zijn baltsperiode voornamelijk in het vroege voorjaar (eind feb-half april) heeft. De waarneming valt binnen de datumgrenzen om als territorium aangemerkt te worden, maar het wil niet zeggen dat de vogel ook daadwerkelijk gebroed heeft in dit bosgedeelte.

Kleine bonte specht (1 terr.)

Een soort die je, gezien het biotoop, kunt verwachten maar toch als een aangename verrassing werd genoteerd tijdens de avondronde van 20 mei. De vogel werd roepend gehoord vanuit het bosdeel nabij de Killenbeekweg. Tijdens de atlasinventarisatie in het voorjaar van 2014 werd de soort ook in deze omgeving gehoord. Toen in de bosrand aan het einde van de Beekweg.

Wielewaal (1 terr.) RL

Een grote verrassing tijdens deze inventarisatie omdat de soort al vele jaren niet meer gehoord was in deze omgeving. Over het algemeen is de soort in aantal sterk achteruitgegaan in de laatste decennia. Van oorsprong was de jodelende zang van de vogels op menig oud landgoed op de (Noord-) Veluwe te horen, maar tegenwoordig maak je verreweg de meeste kans in de bossen van Flevoland. Op 'het oude land' worden ze nog maar zeer zelden gehoord in onze regio. Van oorsprong was de vogel wel broedvogel van De Bloemkampen e.o., met jaarlijkse waarnemingen tot eind jaren '90 (bron: waarnemingenarchief VBW Noord-Veluwe). Daarnaast werd de soort ook nog gehoord tijdens het atlasproject in 2000. Van de periode daarna zijn geen waarnemingen bekend. De aangetroffen vogel werd aan het einde van de ronde van 11 juni zingend gehoord in de bosrand nabij de Munnekesteg. Daarna is de vogel nog eenmaal gehoord op 18 juni.

NB: in het voorjaar van 2017 is er opnieuw een Wielewaal zingend gehoord vanuit ditzelfde bos.

Struweelvogels

Met name langs de randen en overgangen van biotopen bevinden zich in het gebied mooie struweelranden, waar diverse karakteristieke soorten zijn aangetroffen.

Koekoek (1 terr.) RL

Een soort die je, gezien het biotoop, zou verwachten in dit gebied. Desondanks geen alledaagse verschijning meer, aangezien de soort om nog onbekende oorzaken in aantal achteruit gaat. Om inzicht te krijgen in de oorzaken van die achteruitgang is 2017 door Sovon uitgeroepen tot het Jaar van de Koekoek. Hiervoor zijn ook inventarisatiegegevens en waarnemingen van voorgaande jaren waardevol. De aanwezige vogel in het inventarisatiegebied werd op 14 mei roepend gehoord in het bosje aan het einde van de Tochtsloot. De waarneming valt net binnen de datumgrens van 10 mei, maar mogelijk ging het hier nog om late doortrek van de soort.

Spotvogel (1 terr.) RL

Een Spotvogel is door zijn luide en uitbundige zang, vol variaties en imitaties, bij aanwezigheid in een gebied nauwelijks te missen. Zowel tijdens de avondronde van 20 mei als de ochtendronde van 11 juni was de vogel te horen in de buitenrand van het boscomplex nabij de Killenbeekweg.

Meestal mijdt de soort dichte bosdelen en geeft de voorkeur aan open (agrarisch) cultuurlandschap, met een afwisseling van bossages en singels.

Roodborsttapuit (15 terr.)

Een behoorlijke dichtheid voor deze soort, met een nagenoeg gelijke verdeling voor het westelijk en oostelijk deel. Een soort die het goed lijkt te doen in cultuurlandschappen met ruigten. 15 Territoria is een opvallend hoog aantal, hoewel de verspreiding over het gehele gebied vrij gelijkmatig is. Op de soortkaart in bijlage 2 staan 3 stippen langs de Munnekesteeg behoorlijk dicht op elkaar, ter hoogte van het Groot Weiland. Hier werden meerdere zingende en/of alarmerende mannetjes gezien en tijdens latere ronden rondzwervende jongen. Na clustering is dit de output van deze waarnemingen. Daar staat echter tegenover dat er vrijwel zeker nog territoriale vogels aanwezig waren in het weidegebied ten oosten van de Hierdense Beek, welke buiten de route en scope viel. Over het geheel genomen dus een reële weergave.

Kneu (11 terr.) **RL**

Een vergelijkbare situatie als bij Roodborsttapuit heeft zich mogelijk bij de Kneu voorgedaan. Over het algemeen een redelijke spreiding over de geschikte biotoopdelen van het gebied, met uitzondering van 4 stippen bij de ruigte (bramenstruweel e.d.) net ten zuiden van Bad Hoophuizen. Hier werden tijdens de ronden in juni meerdere families met uitgevlogen jongen aangetroffen. Het is echter aannemelijk dat deze niet exact op deze locatie maar elders in het gebied uitgebroed zijn.

Overige soorten

Van de overige broedvogelsoorten beperken wij ons tot het toelichten van een vijftal karakteristieke soorten, die buiten de voorgaande categorieën vallen.

Boomvalk (1 terr.) **RL**

Op 11 juni liet een jagende Boomvalk zich zien boven de weilanden tussen de Munnekesteeg en de Killenbeek. Enkele dagen later, tijdens de ochtendronde van 15 juni in het westelijke deel, werd een waarschijnlijke nestplaats van de vogels gevonden in een bomensingel nabij de Oostermheenweg. De soort maakt meestal gebruik van verlaten kraaiennesten, in of nabij een geschikt foerageergebied. Later in de zomer, na afloop van de inventarisatieperiode, werden in het gebied nabij het nest uitgevlogen nestjongen aangetroffen.

Kleine plevier (1 terr.)

Een echte pioniersoort die nogal eens aangetroffen wordt bij herontwikkelde gebieden, opgespoten terreinen en nieuwe plasdrassituaties. Niet verwonderlijk dat de soort ook aangetrokken werd door de verse plasdras langs de Veluwemeerkust. Op 3 mei werden 2 foeragerende vogels daar waargenomen en op 15 juni was er een vervolgwaarneming van maar liefst 15 ex. Het ging hier waarschijnlijk deels om uitgevlogen jongen. Het is niet bekend of de soort hier een broedsel of broedpoging heeft gehad. In de voorbije jaren werd de soort ook aangetroffen op het nabij gelegen industrieterrein Lorentz III. Mogelijk hebben deze vogels daar gebroed.

IJsvogel (1 terr.)

De IJsvogel heeft zich door een reeks van zachte winters de laatste jaren hersteld tot een redelijk stabiele populatie langs de randmeren en staat niet meer op de Rode Lijst. In veel beken die uitmonden op de randmeren hebben ze zich gevestigd en van oudsher is het ook een vaste broedvogel langs de Hierdense beek, met langs het gehele stroomgebied vaak meerdere paartjes.

Op 2 april werd een wegvliegende vogel gezien langs de Killenbeek, langs de rand van Bad Hoophuizen. Op 14 mei werd er een vogel waargenomen nabij de monding van de Hierdense beek. Een nestlocatie is er niet aangetroffen, maar het is aannemelijk dat ze ergens in een steile oever in het mondingsgebied gebroed hebben.

Boerenzwaluw (8 terr.) RL

Deze soort laat zich overdag vaak zien boven weilanden en het water van de randmeren, maar broedt in gebouwen op boerderijen en erven. In het buitengebied bieden ook bruggen en duikers over sloten, beken en kanalen vaak een goede broedgelegenheid. Zo ook in het inventarisatiegebied, waar zich eind april de eerste vogels vestigden onder het betonnen brugje (het zgn. Duitse bruggetje) boven de Hierdense Beek, nabij de monding en het pad naar de uitkijkhut. Vanaf de steile oeverrand was het lastig om alle aanwezige nesten goed te kunnen tellen, maar tenminste 8-12 nesten werden eind mei/begin juni geteld.

Tapuit (1 terr.) RL

Een opvallende soort in de totaalijst van dit project, aangezien de Veluwemeerkust niet gerekend kan worden tot het karakteristieke broedbiotoop van deze bedreigde soort. In zanderige duinvaleien, maar ook op stuifzandgebieden zoals het Hulshorster- en Beekhuizerzand, broedt de soort veelal in (konijnen-)holen. Langs de randmeren wordt de soort vooral tijdens de voor- en najaarstrek gezien. Op 1 mei was dat ook het geval nabij de Oostermheenweg, waar het waarschijnlijk nog ging om doortrek. Op 21 mei was daar echter nog altijd een vogel aanwezig. Ruim binnen de datumgrenzen mag deze waarneming daarom als geldig territorium beschouwd worden. Zoals geldt voor meerdere soorten zegt dit echter nog niets over het broeden van een soort binnen een gebied. Van Tapuiten is het bekend dat zich in gebieden soms ook lange tijd ongepaarde mannetjes kunnen ophouden. Mogelijk was dat ook hier het geval.

4.3 Overige waarnemingen

Naast de aangetroffen broedvogelsoorten werden er ook waarnemingen gedaan van niet-broedvogels. Hieronder een korte opsomming van enkele bijzondere soorten uit die categorie. Het betreft hier waarnemingen die tijdens de inventarisatieronden zijn gedaan.

Krooneend

Op 21 mei werd een paartje waargenomen op het water, net ten westen van de monding Hierdense Beek. Helaas bleef het bij deze waarneming, hoewel buiten het broedseizoen regelmatig Krooneenden te zien zijn op dit deel van het Veluwemeer.

Bontbekplevier

Op 9 april bevond zich een paartje in het plasdras. Op 3 mei betrof het zelfs 4 foeragerende vogels. Tijdens de trektijd worden er wel vaker Bontbekplevieren langs de randmeerkust gezien, maar slechts in kleine aantallen en vaak kortstondig. Het is meer een vogel van de kustgebieden.

Regenwulp

Op 1 mei was er een foeragerende vogel aanwezig op het plasdras. Dit betrof een doortrekkende vogel.

Oeverloper

Op 1 mei bevond zich een vogel nabij het plasdrasgedeelte. Van Oeverloper kan verwacht worden dat ze langs de Veluwekust tot broeden kunnen komen.

Vaak houden ze zich op langs stranderige of steenachtige kustlijnen, waar ze bij opjaging hun aanwezigheid vaak kenbaar maken met hun herkenbare vluchtroep.

Bosruiter

Op 1 mei was er een foeragerende vogel aanwezig bij het plasdras. Twee dagen later waren hier maar liefst 11 vogels aan het foerageren. Het ging hier duidelijk om doortrek van vogels.

Zwarte ruiter

Op 3 mei werd een foeragerende vogel waargenomen op het plasdrasgedeelte. Het betrof ook hier een doortrekkende vogel.

Groenpootruiter

Op 1 mei werden er 5 Groenpootruiters, eveneens op doortrek, gezien op het plasdras. Op 3 mei was er nog 1 vogel aanwezig.

Kiekendief spec.

Tijdens de avondronde van 20 mei was de inventarisatiegroep net gestart met de route langs de Killenbeek, toen aan de overkant van de beek een kiekendief opvloog en direct verdween achter een groepje struiken. Voorbij de bossage werd de vogel helaas niet meer opgepikt. Het betrof een vrouwelijke vogel, met een duidelijk witte stuit. Daarvoor komen 3 soorten kiekendieven in aanmerking, maar gezien de periode van het jaar lijkt Blauwe kiekendief niet waarschijnlijk. Daarnaast wezen de ranke bouw en de lange puntige vleugels in de richting van Grauwe- of Steppekiekendief. Laatsgenoemde soort trekt door in april en begin mei. Grauwe lijkt in deze situatie het meest voor de hand te liggen, aangezien de soort aan de overkant van het Veluwemeer de laatste jaren nabij Biddinghuizen als broedvogel is vastgesteld. Op het 'oude land' worden ze echter zelden tijdens het broedseizoen gezien.

Daarnaast zijn er ook via Waarneming.nl waarnemingen ingevoerd van schaarse of zeldzame soorten binnen het inventarisatiegebied. Tijdens de trektijd betrof het hier naast waarnemingen van o.a. Roodpootvalk, Kleine strandloper, Engelse kwikstaart en Beflijster ook de volgende melding:

Cetti's zanger

Op 28 april werd vanaf de Munnekesteg een luid zingende Cetti's zanger gehoord in het bosgedeelte dat direct grenst aan de scherpe bocht in de weg, bij de picknickplaats aldaar. Helaas werd de vogel daar nadien niet meer gehoord, waaruit geconcludeerd kan worden dat het om een zwervende vogel gaat. Vanuit het oorspronkelijk broedgebied De Biesbosch breidt de soort zich langzaam naar het noorden uit, met inmiddels een stabiele bezetting op meerdere locaties in o.a. de provincies Utrecht en Flevoland. Het gebied Veluwemeerkust heeft potentie voor toekomstige vestiging van deze soort.

5. Evaluatie

In het gebied Veluwemeerkust werden in het voorjaar van 2016 totaal 60 vogelsoorten als zekere of (zeer) waarschijnlijke broedvogel vastgesteld. Maar liefst 13 soorten daarvan komen voor op de Rode Lijst van bedreigde en/of karakteristieke vogelsoorten (Van Beusekom, 2004): Boomvalk, Watersnip, Tureluur, Koekoek, Groene specht, Wielewaal, Veldleeuwerik, Boerenwaluw, Spotvogel, Tapuit, Gele kwikstaart, Graspieper en Kneu. Dit betreft zo'n 22% van het totale aantal vastgestelde vogelsoorten in het gebied.

Op basis van de vastgestelde soorten en de interpretatie van hun aanwezigheid kunnen we het volgende constateren:

- het fenomeen 'silent spring' lijkt ook in dit voormalige weidevogelbolwerk haar intrede te hebben gedaan, met erg lage bezetting van karakteristieke weidevogelsoorten en de afwezigheid van Grutto in het gehele gebied;
- de late maaidatum in een groot deel van het weidegebied is gunstig voor de nog aanwezige soorten, waarvan ook Kwartel als broedvogel profiteert;
- de algemenere riet- en moerasvogelsoorten hadden een gelijkmatige en gemiddelde verspreiding die past bij de omvang van het aanwezige biotoop;
- Blauwborst, Baardman, Waterral en Bruine kiekendief waren de opvallendste afwezigen uit die soortgroep;
- de rietstroken in het gebied zijn op dit moment onvoldoende geschikt voor de ernstig bedreigde Grote karekiet, waarvoor een herstelopgave geldt langs de Veluwerandmeren;
- de aanwezige watervogelsoorten laten zich soms moeilijk met zekerheid inventariseren/interpreteren, maar de meeste soorten geven een reële afspiegeling van de werkelijkheid;
- de Wielewaal was na jarenlange afwezigheid een aangename verrassing;
- de aanwezige plasdrassituatie had in het voorjaar een grote aantrekkingskracht op doortrekkende steltlopers.

Naar aanleiding van de uitgevoerde inventarisatie en de daaruit voortgekomen resultaten zijn er een aantal zaken die aandacht vragen in beheer, (verdere) ontwikkeling en optimalisatie van het gebied.

Met name in het westelijke deel wordt getracht om met rietherstel en aanplant rietzones te herstellen of uit te breiden. Voor de nabije toekomst kan dit kansen bieden voor soorten als Grote karekiet en Roerdomp die afhankelijk zijn van kwalitatief voldoende sterk riet. Met name Grote karekiet is daarin een kritische soort, die afhankelijk is van kwalitatief stevig waterriet om daarin te kunnen nestelen. In het beheer is ook het maaibeleid daarin van groot belang, waarbij uitvoering in fasen en met afgemeten cycli uitgevoerd wordt, zodat er jaarlijks voldoende overjarig riet blijft staan. Voor soorten als Baardman, Waterral en Roerdomp biedt dit buiten het broedseizoen eveneens leef- en foerageerbiotoop.

Het is aan te bevelen om een gedeelte van het huidige plasdrasgebied te handhaven of elders percelen te vernatten. Tijdens de steltlopertrek biedt dit voor bepaalde soorten foerageergebied, maar ook voor de weidevogelsoorten in het gebied kan dit van belang zijn. In andere weidevogelgebieden, waaronder de polders Arkemheen en Oosterwolde, hebben dergelijke zones bewezen dat het de kansen voor bedreigde steltlopers zoals Tureluur, Grutto en Watersnip kan vergroten.

Voor weidevogels is daarnaast het maaibeheer van belang. Het is sterk te overwegen om het aantal percelen met een verlate maaidatum (na 15 juni) te vergroten. Het in fasen of stroken maaien kan ook een gunstig effect hebben op broedvogels als Kwartel.

Tenslotte is het zeer aan te bevelen om ook vanuit Natuurmonumenten druk uit te oefenen om de landbouwluis van de Munnekesteege, aan de zijde van DroomPark Bad Hoophuizen, terug te plaatsen. Na ontwikkeling en uitbreiding van recreatievoorzieningen op en rondom het park is deze afsluiting enkele jaren geleden opgeheven. Dit zorgt voor een open verkeersverbinding tussen Hierden en het park, dwars door het weidegebied van polder Hoophuizen. Door leden van onze vereniging is meermalen geconstateerd dat dit een aanzuigende werking heeft op sluipverkeer van en naar het park, door o.a. auto's, bestelbussen en kleine vrachtauto's. Dit is een zeer onwenselijke situatie en geeft onnodige verstoring in het gebied. Door de gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep van onze Vogelbeschermingswacht en de KNNV afdeling Noordwest-Veluwe is hiertegen bezwaar aangetekend bij de gemeente Nunspeet om hier handhavend op te treden. Tot nog toe helaas nog niet met het gewenste resultaat. Extra lobby vanuit Natuurmonumenten kan hier hopelijk positieve invloed op hebben.

Samengevat concluderen wij dat het gebied Veluwemeerkust een hoge dichtheid aan schaarse en karakteristieke vogelsoorten huisvest en op flora- en faunagebied grote natuurwaarden bezit. Het gebied biedt daarnaast voldoende potentie om die waarden verder te ontwikkelen en te optimaliseren.

6. Literatuur

Van Beusekom R., Huigen P., Hustings F., de Pater K. & Thissen J. (red.) 2004. 'Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels'. Tirion Uitgevers B.V., Baarn.

B.T. van der Meer, J.J. Schröder et al 2005. 'Flora en faunamonitoring Hierdense Poort 2004 en 2005'. KNNV afdeling Noordwest-Veluwe.

K.A.O. Eichhorn 2010. 'Florakartering Veluwemeerkust' (rapport EE-1003a). Bureau Eichhorn Ecologie, Zeist.

Vergeer J.W., Van Dijk A.J., Boele A., Van Bruggen J. & Hustings F. 2016. 'Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels'. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Boele A., van Bruggen J., Hustings F., Koffijberg K., Vergeer J.W. & Van der Meij T. 2017. 'Broedvogels in Nederland in 2015'. Sovon-rapport 2017/04. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

7. Deelnemers

Wij danken de volgende leden van de Vogelbeschermingswacht, voor hun actieve deelname aan deze inventarisatie:

Westelijk deel: Dik Bos. Oostelijk deel: Louw den Besten - Betty van Bruggen - Frans Deuring - Henri Heussen - Benno van den Hoek - Klaas Huisman - Hidde Nieuwenhuijsen - Jan Nijendijk - Roel Pannekoek - Theo Peters - Gert van Veldhuizen - Michiel de Vries - André de Weerd.

Colofon

Uitgave: december 2017
Samenstelling: Benno van den Hoek

Foto's in dit verslag:

Gerrit Rekers, Natuurmonumenten (pag. 2 & 5), Roel Pannekoek (pag. 8, 11, 16 & 18), Benno van den Hoek (pag. 10), Rini Lamboo (pag. 12), Hidde Nieuwenhuijsen (pag. 14) en Jaap Denee (pag. 15).

Foto's omslag: Gerrit Rekers, Natuurmonumenten (achtergrond), Rini Lamboo (Roodborsttapuit) en Chris Herzog (Kievit). Tekening Kwartel (voorblad): Ruud Weenink.

Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe

Voorzitter: Louw den Besten I.denbesten@chello.nl
Secretaris: Benno van den Hoek bennovdhoek@hotmail.com

WWW.VBWNORDVELUWE.NL

Bijlage 1: Weersomstandigheden 2016

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt later op de dag ook af bij hoge temperaturen. Daarom wordt hier een korte beschrijving van het weer in het broedseizoen van 2016 gegeven aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI.

Maart

Na een uitzonderlijk zachte (de derde in successie), zeer zonnige en qua neerslag gemiddelde winter met een gemiddelde temperatuur van 6,4 °C was maart vrij koud, zonnig en aan de droge kant. Er waren qua weersomstandigheden nauwelijks regionale verschillen en na een wisselvallige start met regelmatig nachtvorst werd het weer vanaf 10 maart bepaald door een noordelijke (koude) stroming. De laatste dagen van maart liep de temperatuur op, maar werd het wisselvallig met af en toe flink wat wind. Met gemiddeld over het land 54 mm neerslag tegen 68 mm normaal was de maand aan de droge kant. Vrijwel alle neerslag viel echter aan het begin en einde van de maand. De meeste neerslag viel langs de westkust en het zuidoosten was het droogst. De tweede decade van maart was het zonnigst, waarbij 's ochtends vaak mist of nevel ontstond.

April

April was vrij koud, nat met iets meer zon dan normaal. De gemiddelde temperatuur viel uiteindelijk zelfs lager uit dan december 2015. In de eerste helft van de maand waren de temperaturen onder invloed van zuidelijke stromingen normaal, terwijl de tweede helft van de maand onder invloed van noordelijke stromingen koud uitpakte. In de tweede helft van de maand was er vooral in het oosten nog regelmatig vorst aan de grond. Met gemiddeld over het land 195 zonuren tegen normaal 178 was april zonniger dan normaal. Het zonnigst was het in het noordwesten, het minst zonnig was het in het zuidoosten. In Zeeland en de Achterhoek was het relatief droog, de meeste neerslag viel in een strook van zuidwest naar noordoost over het land. In de laatste week van de maand vielen er talrijke buien, plaatselijk met hagel en op de 26e lag er in het noordoosten en in Zuid-Limburg zelfs sneeuw.

Mei

Mei was zeer warm, vrij zonnig en vrijwel normale hoeveelheid neerslag. Ook was het een maand met een opvallende variatie qua temperatuur en weer. Na een koele start werd vanaf de 4e oostelijke lucht aangevoerd en stegen de temperaturen regionaal tussen 6 en 12 mei tot een zomers warme 25°C, waarbij het 's nachts opmerkelijk warm bleef. Daarna kende de temperatuur opvallende pieken en dalen (24 mei slechts 11°C). De maand eindigde warm. De eerste helft van de maand verliep zeer zonnig, de tweede helft was juist somber. Door de vaak buiige regen waren de regionale verschillen in neerslag groot. In Friesland was het uitgesproken droog (maandsom 30mm neerslag), terwijl elders tot 120mm neerslag gemeten werd.

Juni

Juni was gemiddeld over het land zeer nat, somber en warm, waarbij talrijke buien in het zuidoosten zorgden voor neerslagrecords. In het noorden van het land was de neerslagsom normaal. De eerste decade waren er landelijk grote weersverschillen. In grote delen van het land was het vaak droog en zonnig weer, terwijl in het zuidoosten in de middag zware onweersbuien ontstonden die op meerdere dagen plaatselijk meer dan 50 mm neerslag brachten. De rest van de maand bepaalden lagedrukgebieden het weer, waarbij in grote delen van het land dagelijks (veel) regen viel. Vanaf de 22ste werd het kortdurend zeer warm. De warmte resulteerde in zware onweersbuien op de 23e, met wederom in het zuidoosten overlast, ditmaal door grote hagelstenen. De gemiddelde temperatuur lag ruim een graad boven normaal, waarbij de temperatuur langs de kust gemiddeld was en in het binnenland warmer dan normaal.

In onderstaande tabel zijn enkele weersvariabelen (gemiddelde temperatuur, hoeveelheid neerslag en aantal zonuren per maand) samengevat uit de periode maart-juni, op basis van gegevens van het KNMI, station De Bilt. Ref staat voor langjarig gemiddelde (1981-2010).

	Gem. temp °C	Ref.	Neerslag in mm	Ref.	Zonuren per mnd	Ref.
Maart	5,4	6,2	54	68	148	125
April	8,7	9,2	62	44	195	178
Mei	14,5	13,1	54	61	232	213
Juni	16,8	15,6	118	68	163	201

Bijlage 2: Verspreidingskaarten per soort

Knobbelzwaan 5 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

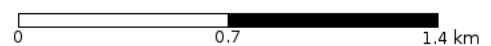
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X					2	1	20-4 t/m 20-7	2500

Grauwe Gans 10 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

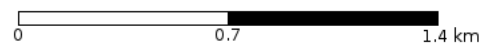
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

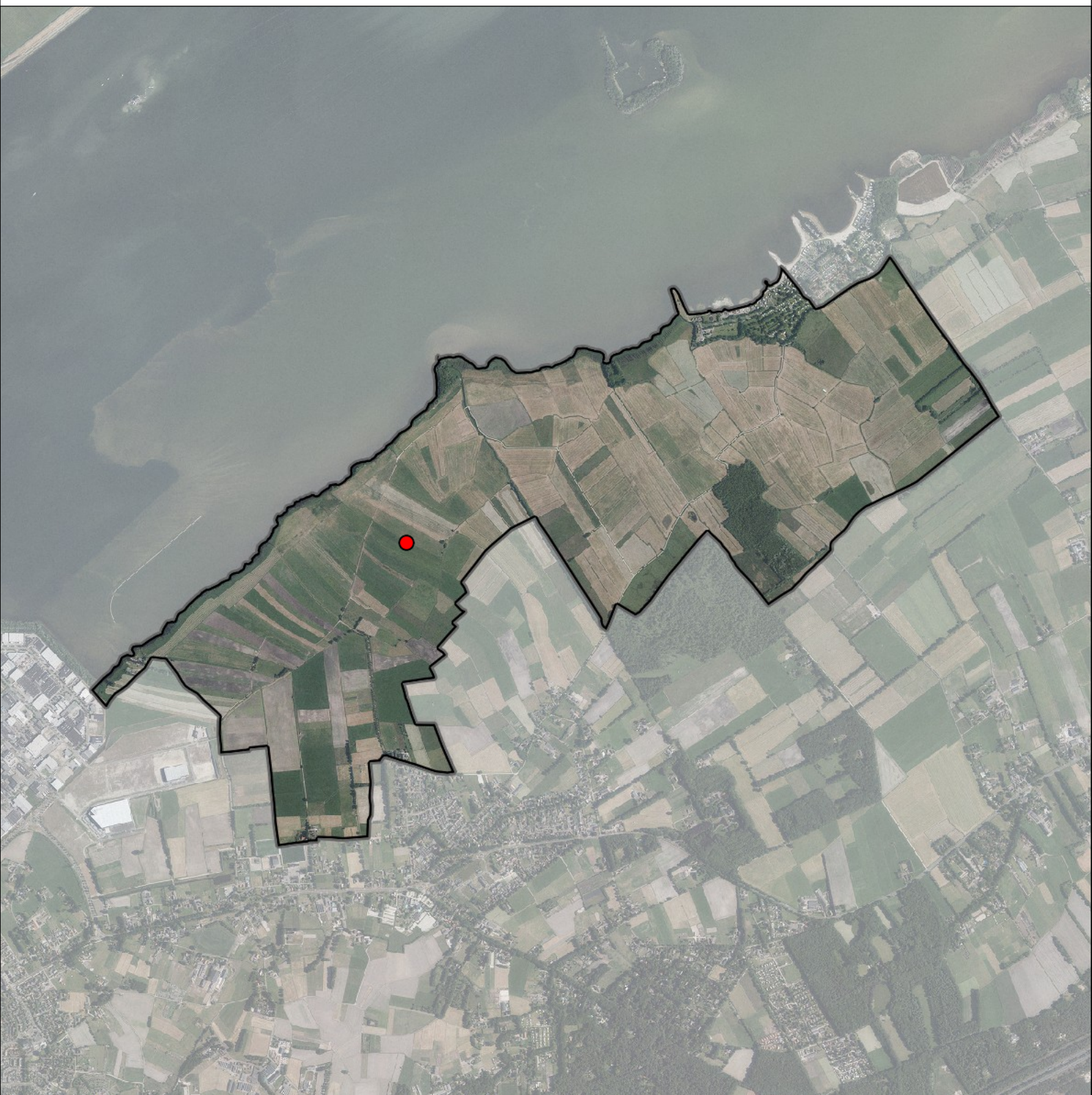
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X						1	1-3 t/m 15-4	2500

Nijlgans 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

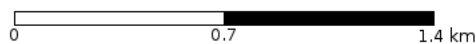
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X					2	1	15-3 t/m 15-5	2500

Kuifeend 7 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

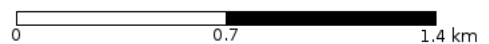
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

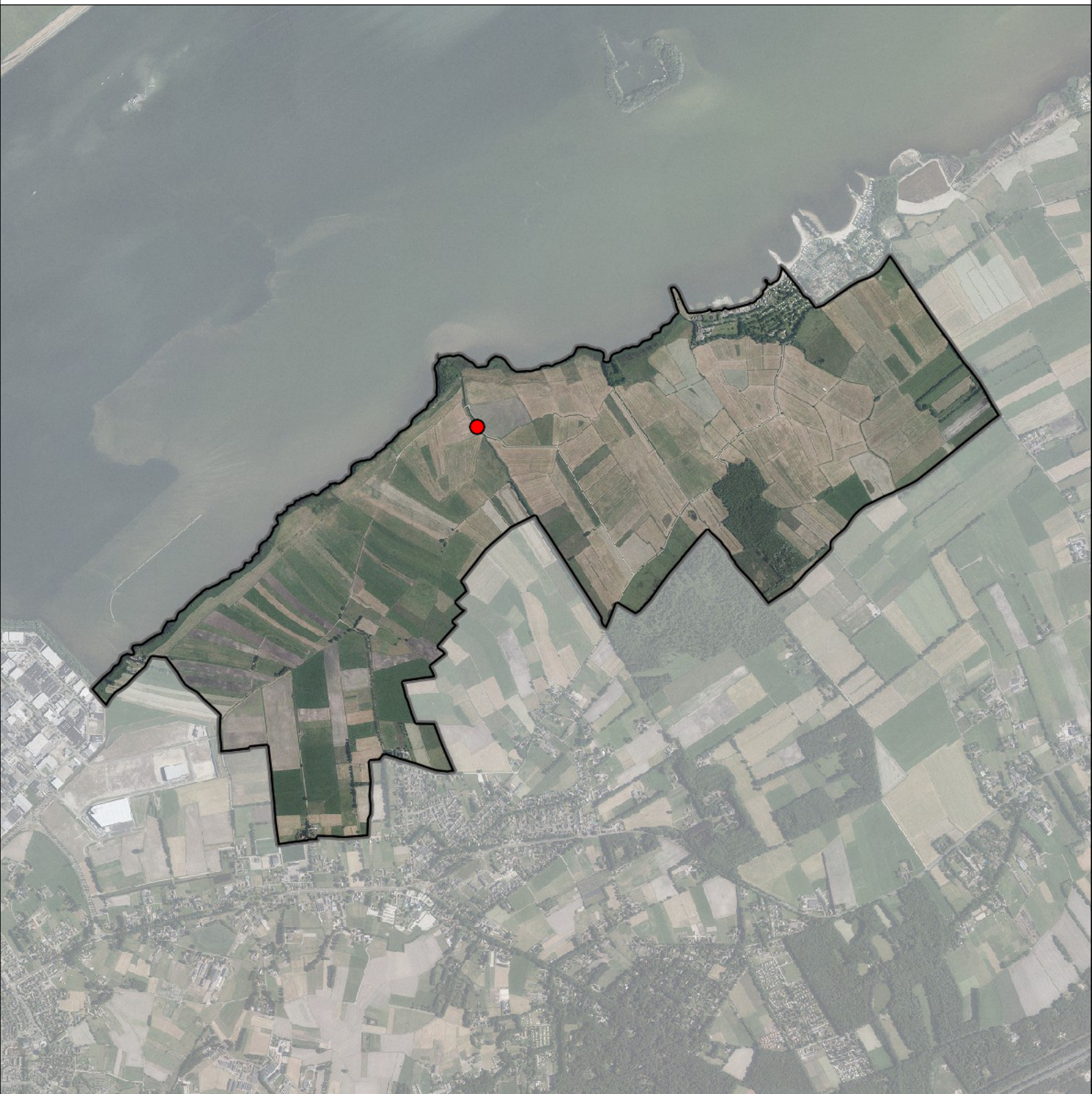
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
man	X	X	X					2	1	15-5 t/m 30-6	1000

Krakeend 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

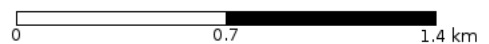
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
X	X	X	X					2	1	20-4 t/m 15-6	1000

Wilde Eend 6 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

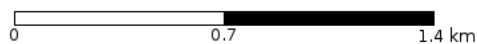
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
man	X	X	X					2	1	1-4 t/m 10-5	1000

Kwartel 4 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

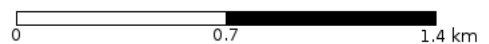
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
X	X	X	X						1	20-5 t/m 31-7	1000

Fuut 9 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

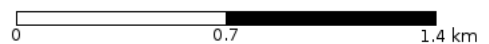
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

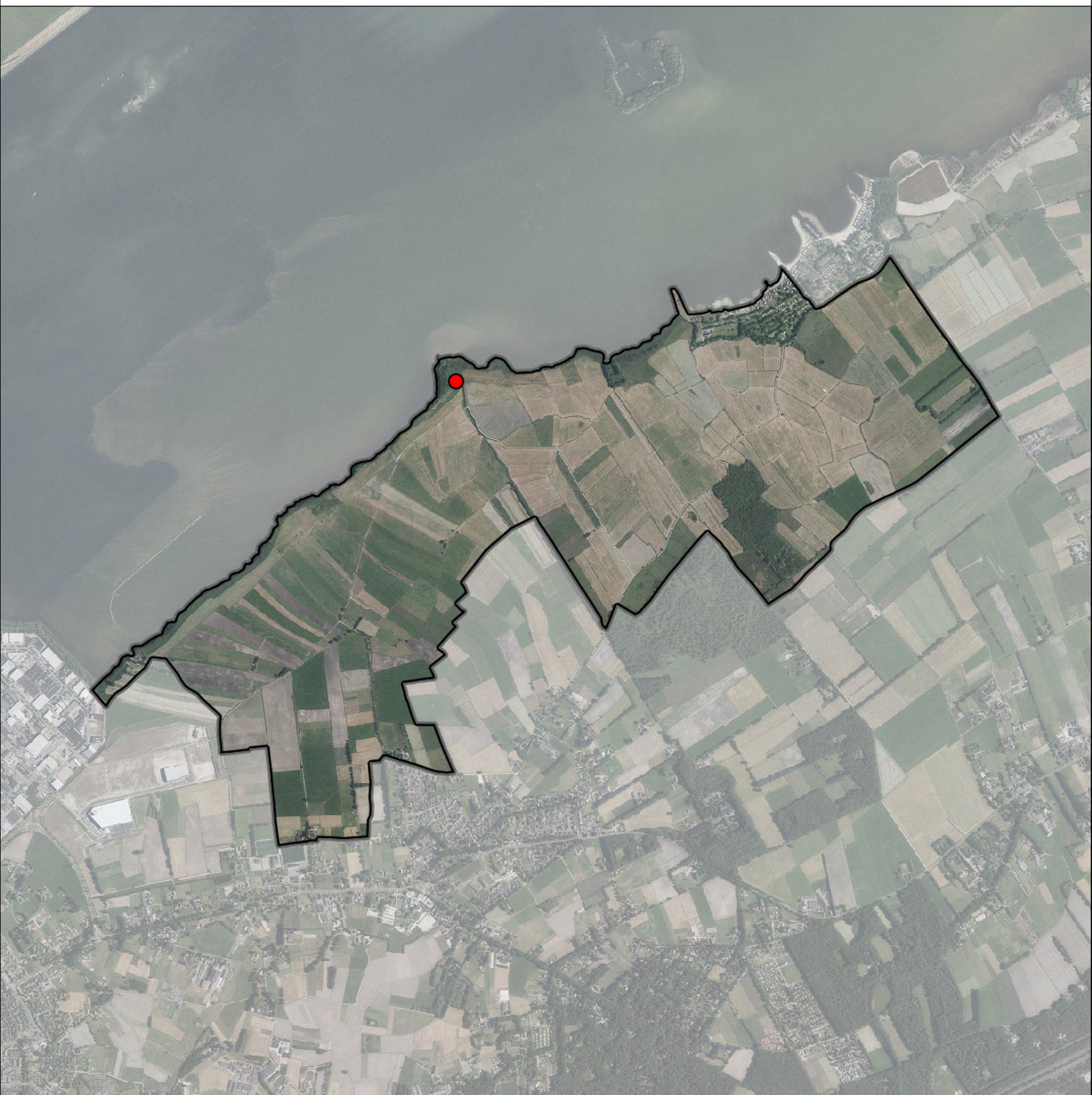
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X					2	1	15-4 t/m 15-6	1000

Sperwer 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

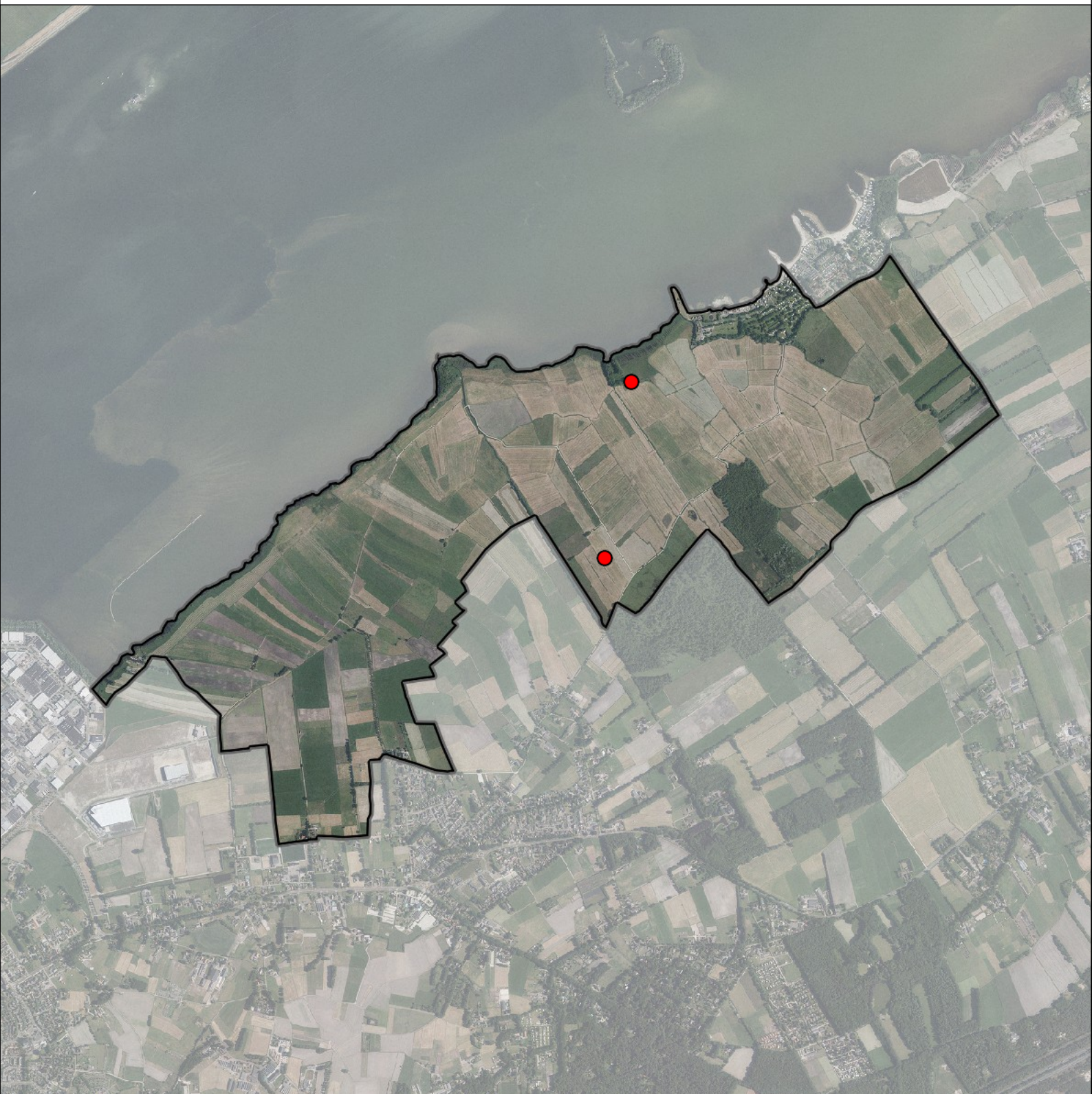

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	X	X	X					3	2	1-3 t/m 15-7	500
X	.	.	.					3	2	10-4 t/m 15-7	1000

0 0.7 1.4 km

Buizerd 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

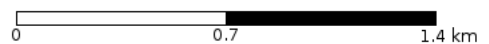
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

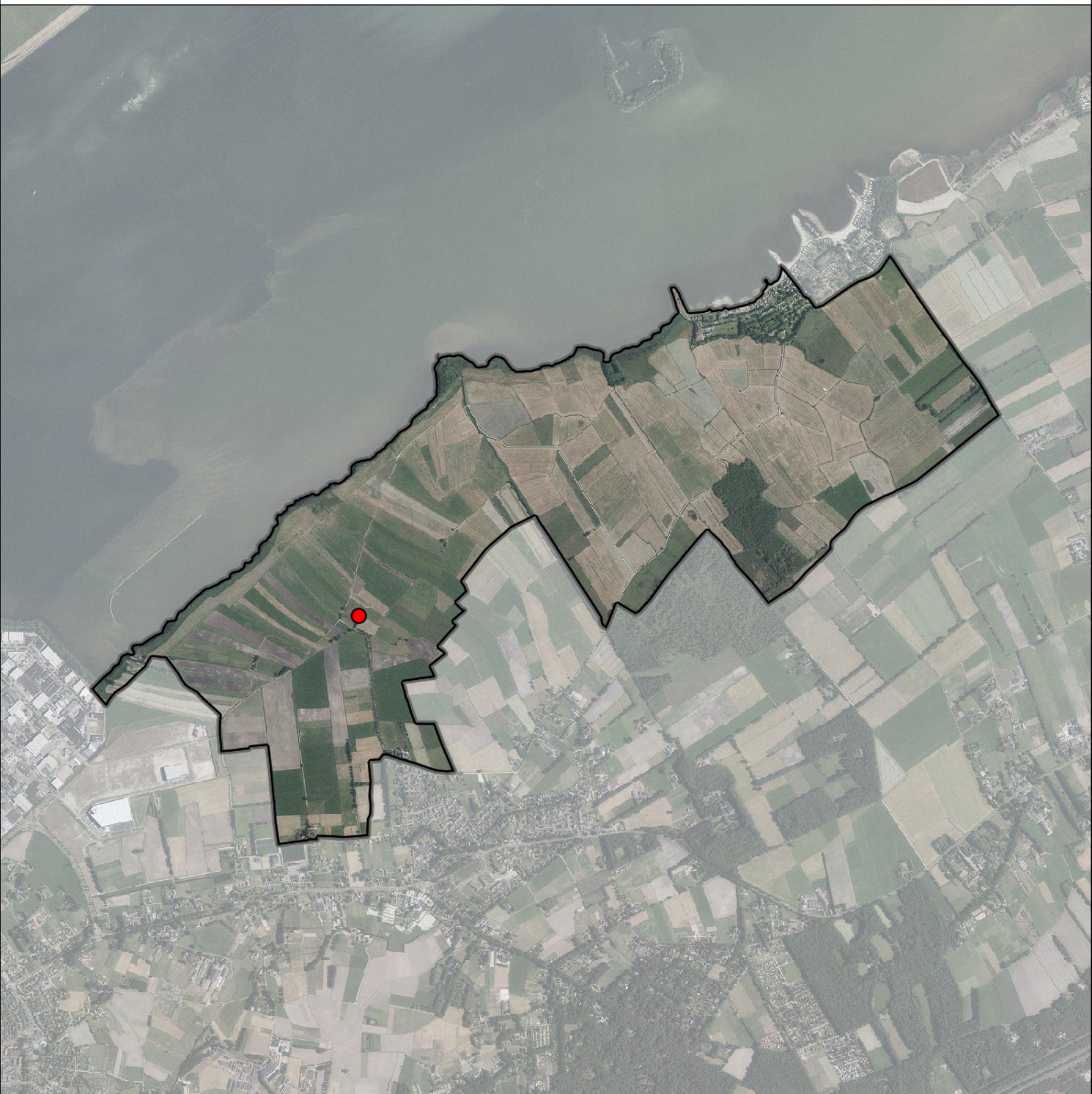
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	X	X	X					3	2	1-2 t/m 15-7	1000

Boomvalk 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

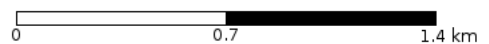
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

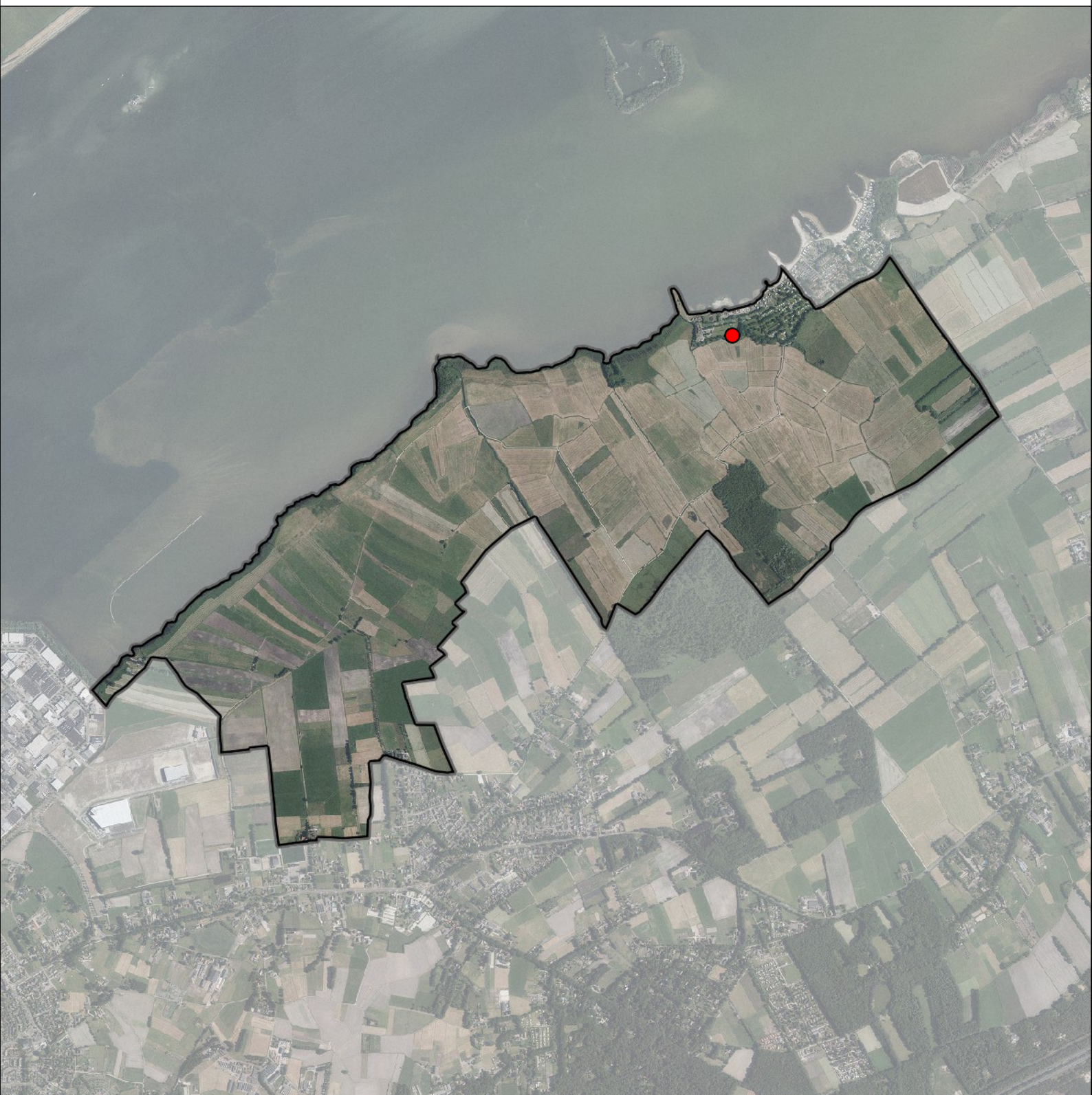
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	X	X	X					3	2	1-5 t/m 31-8	1000

Waterhoen 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

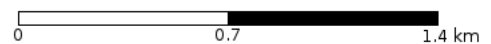
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
X	X	X	X						1	20-4 t/m 15-6	300

Meerkoet 7 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

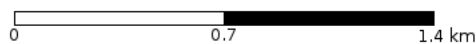
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

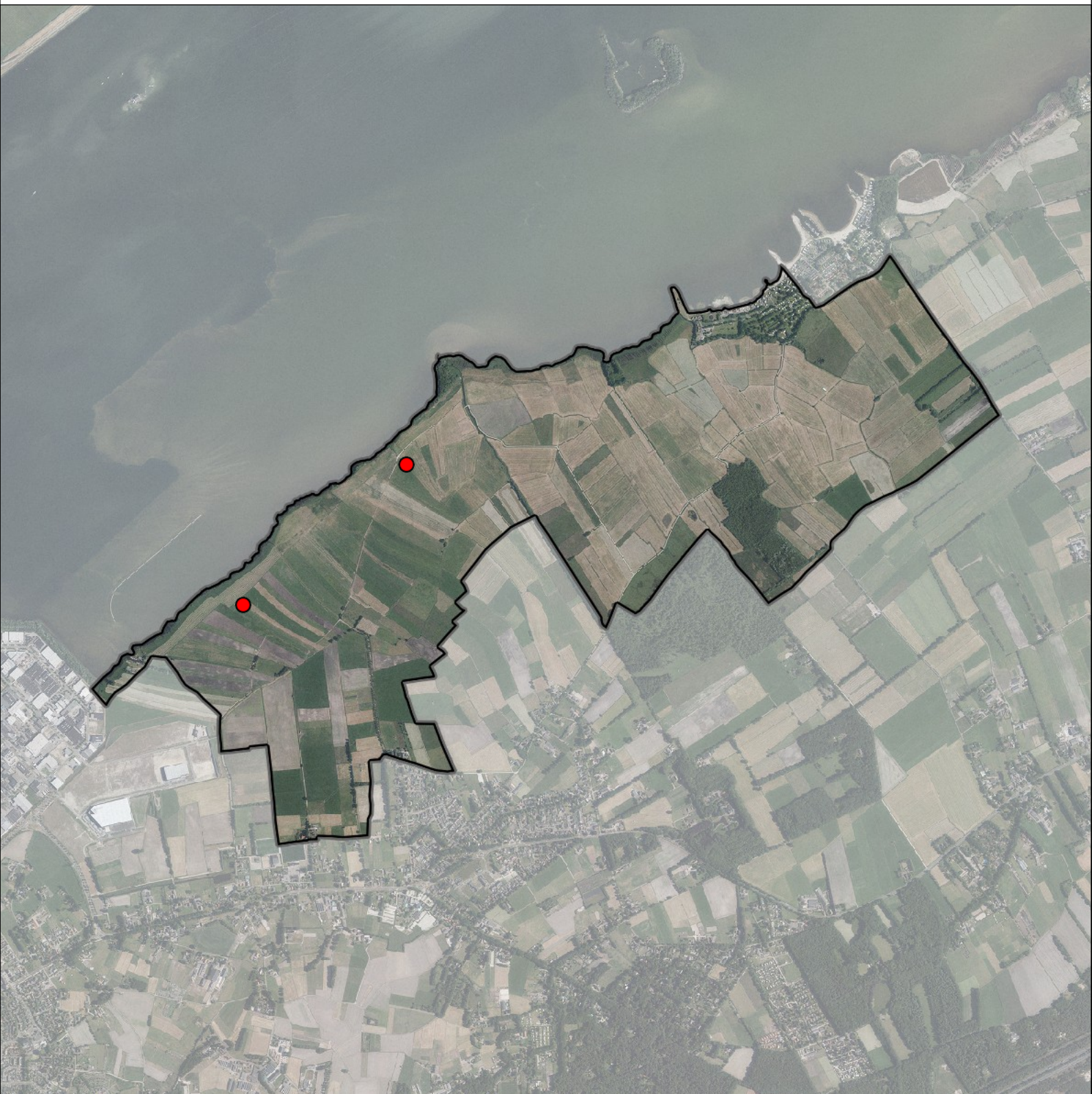
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
X	X	X	X					2	1	20-4 t/m 10-6	500

Scholekster 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

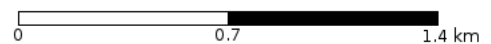
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

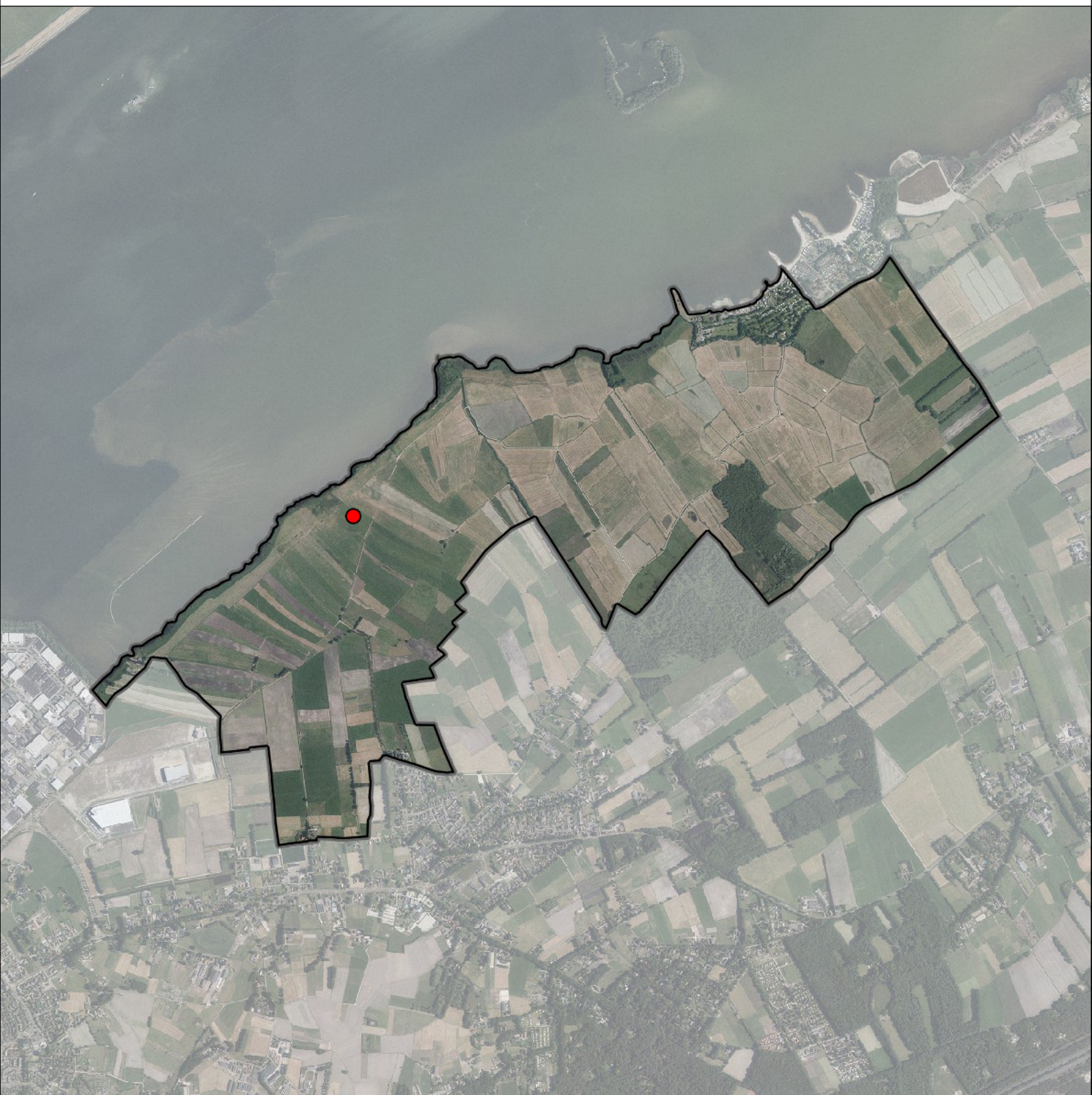
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X					2	1	30-4 t/m 10-6	1000

Kleine Plevier 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

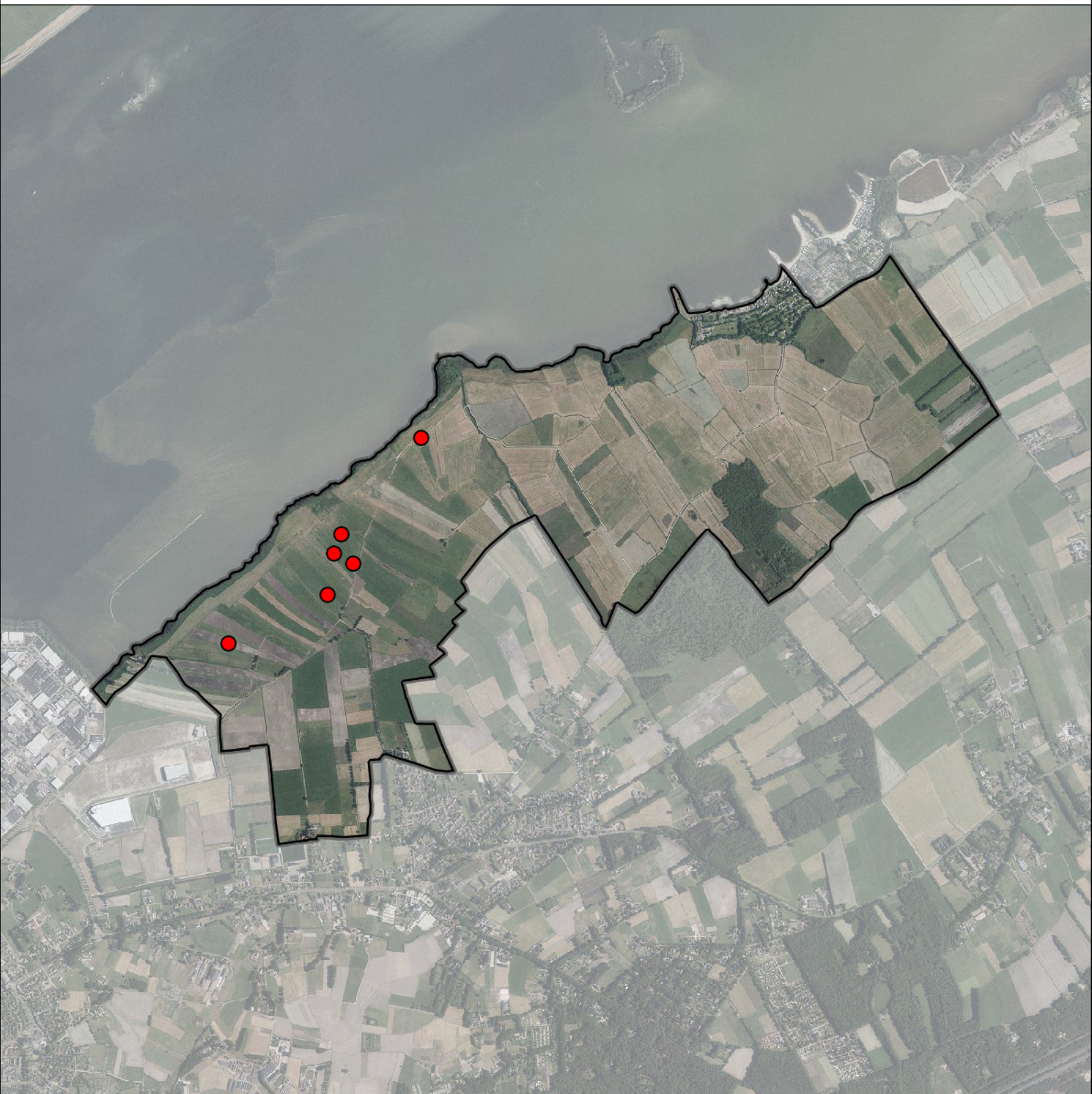

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X						1	15-5 t/m 15-7	1000
X	X	.	.					2	1	1-6 t/m 30-6	1000

0 0.7 1.4 km

Kievit 6 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

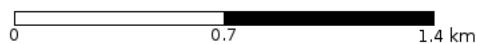
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
man	X	X	X					2	1	1-4 t/m 10-5	1000

Watersnip 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

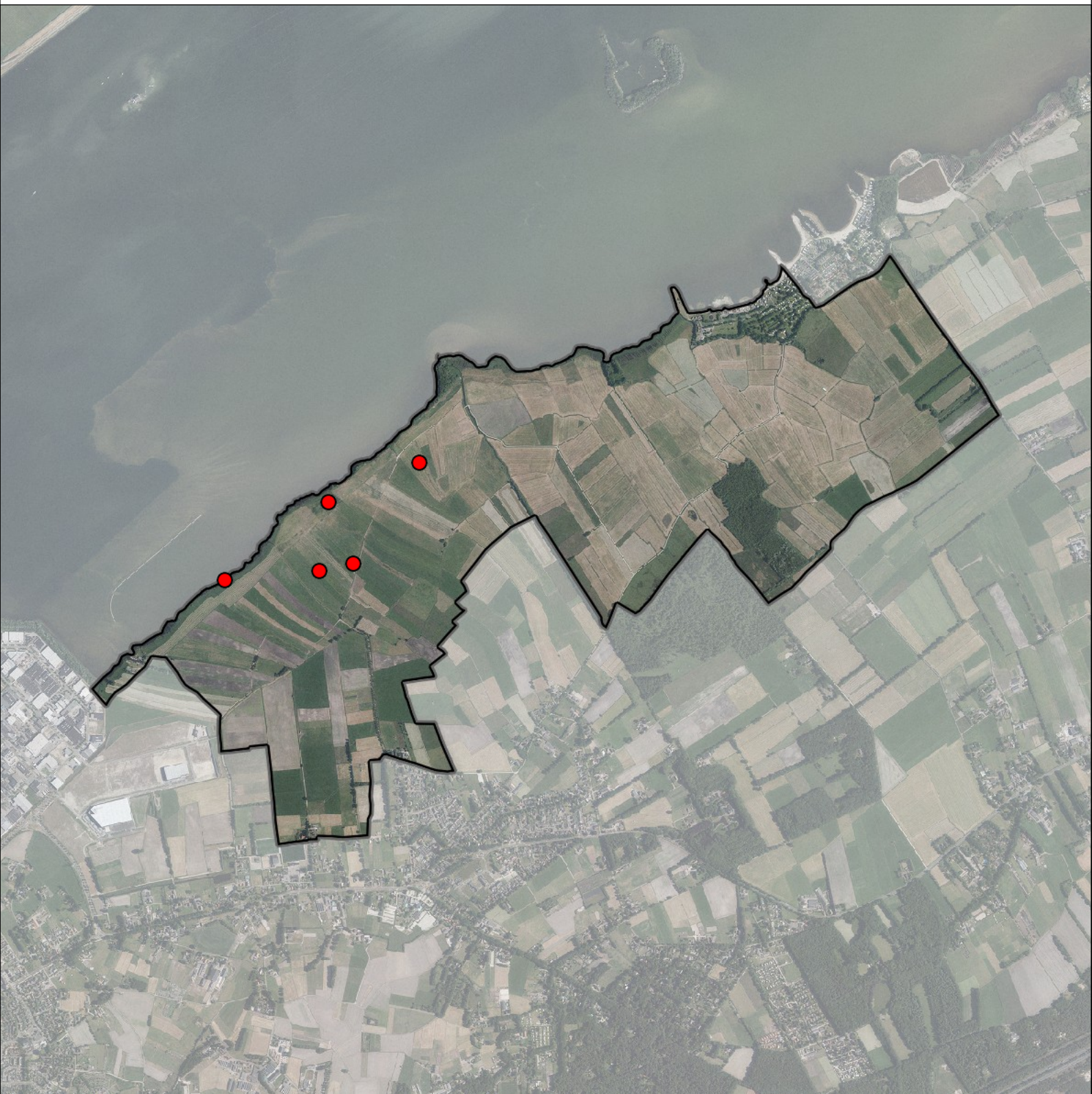

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X						1	20-4 t/m 30-6	1000
X	X	.	.						1	15-5 t/m 30-6	1000

0 0.7 1.4 km

Tureluur 5 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

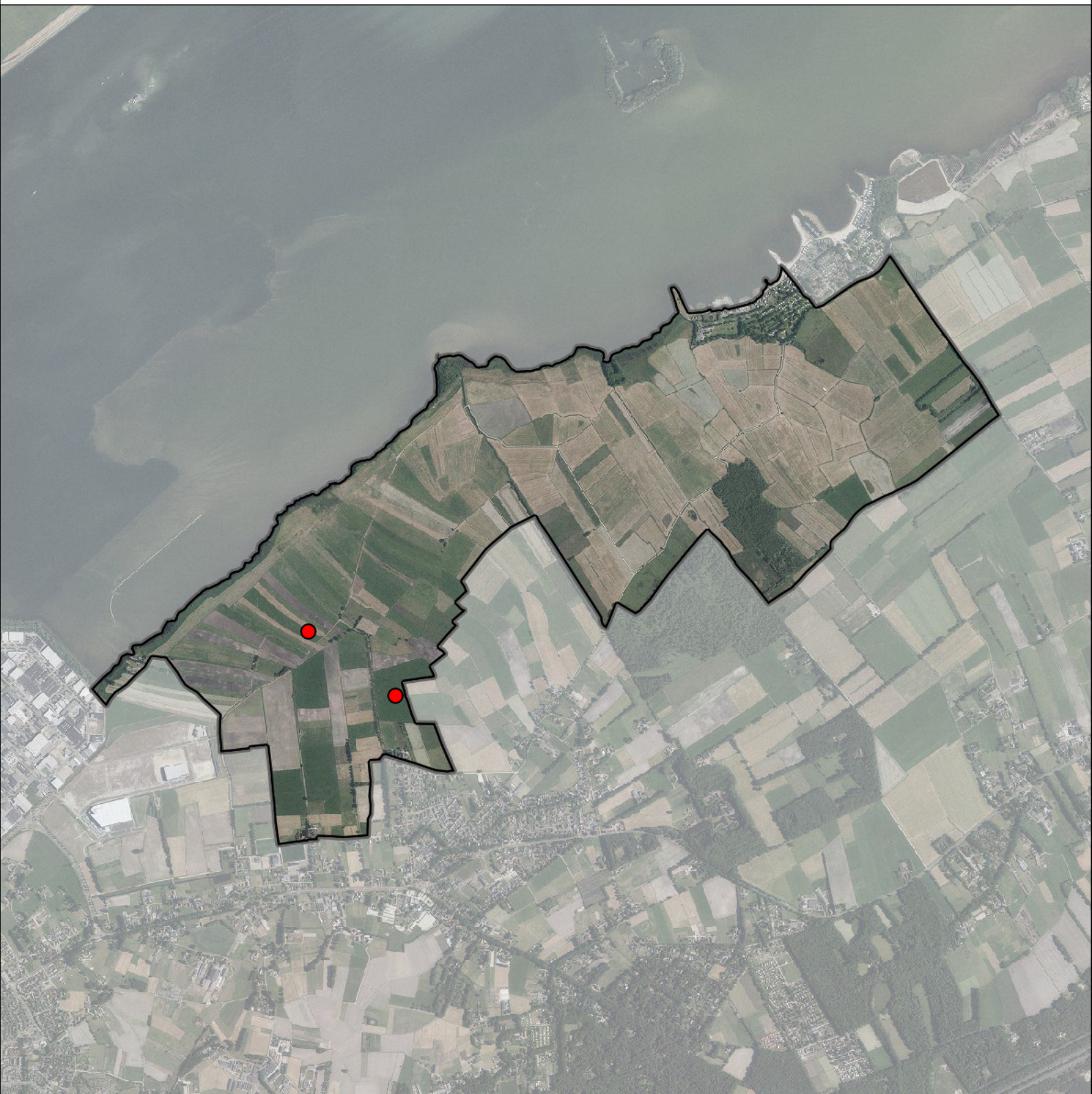

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X					2	1	20-4 t/m 15-6	1000
X	X	.	.					2	1	15-5 t/m 15-6	1000

0 0.7 1.4 km

Holenduif 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

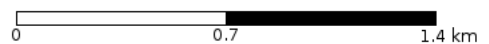
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

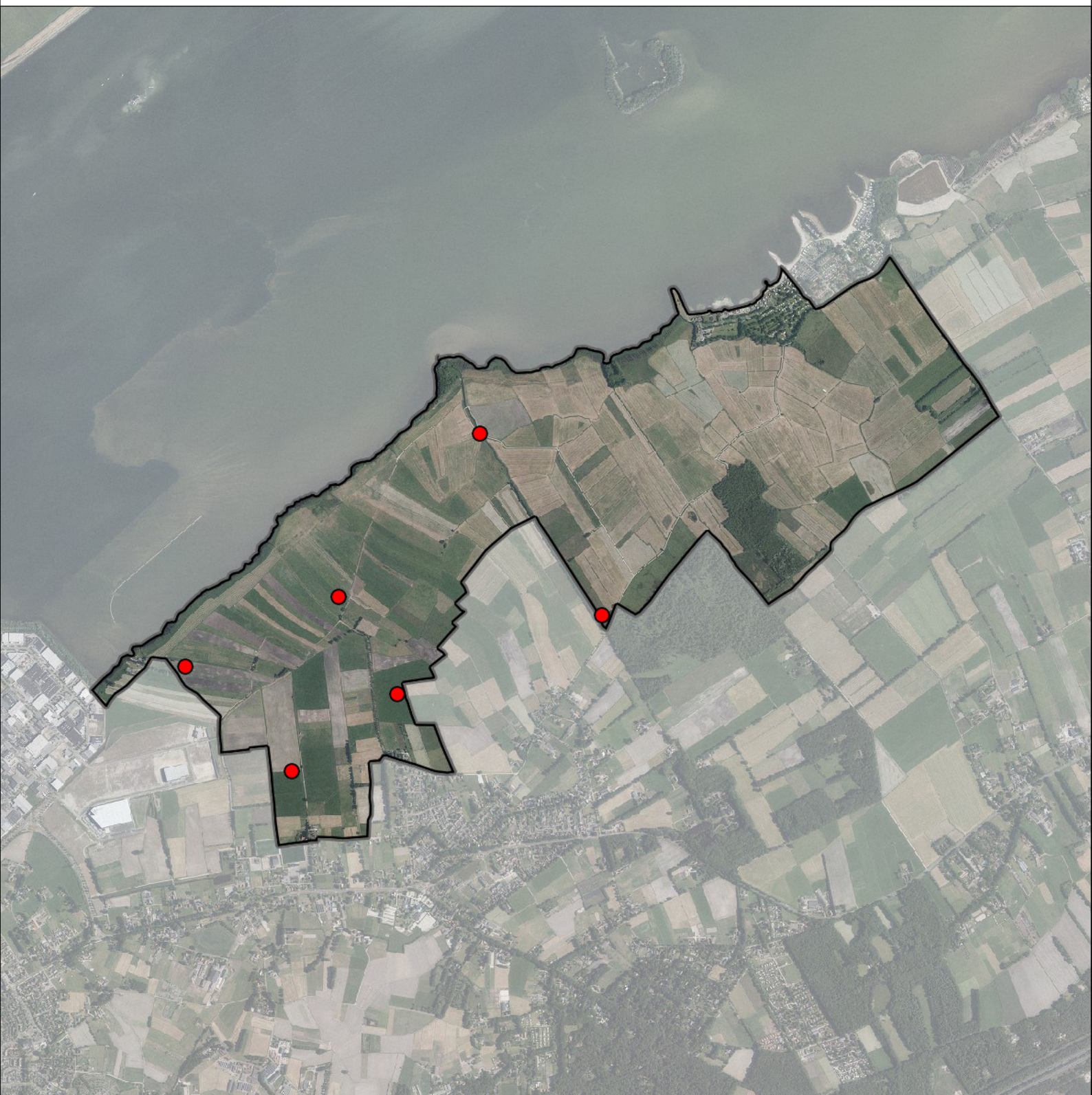
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X						1	1-3 t/m 31-7	300

Houtduif 6 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

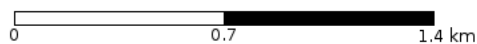
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X		1-12	13+			1	20-4 t/m 31-7	300

Koekoek 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

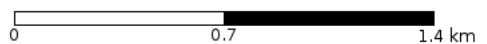
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

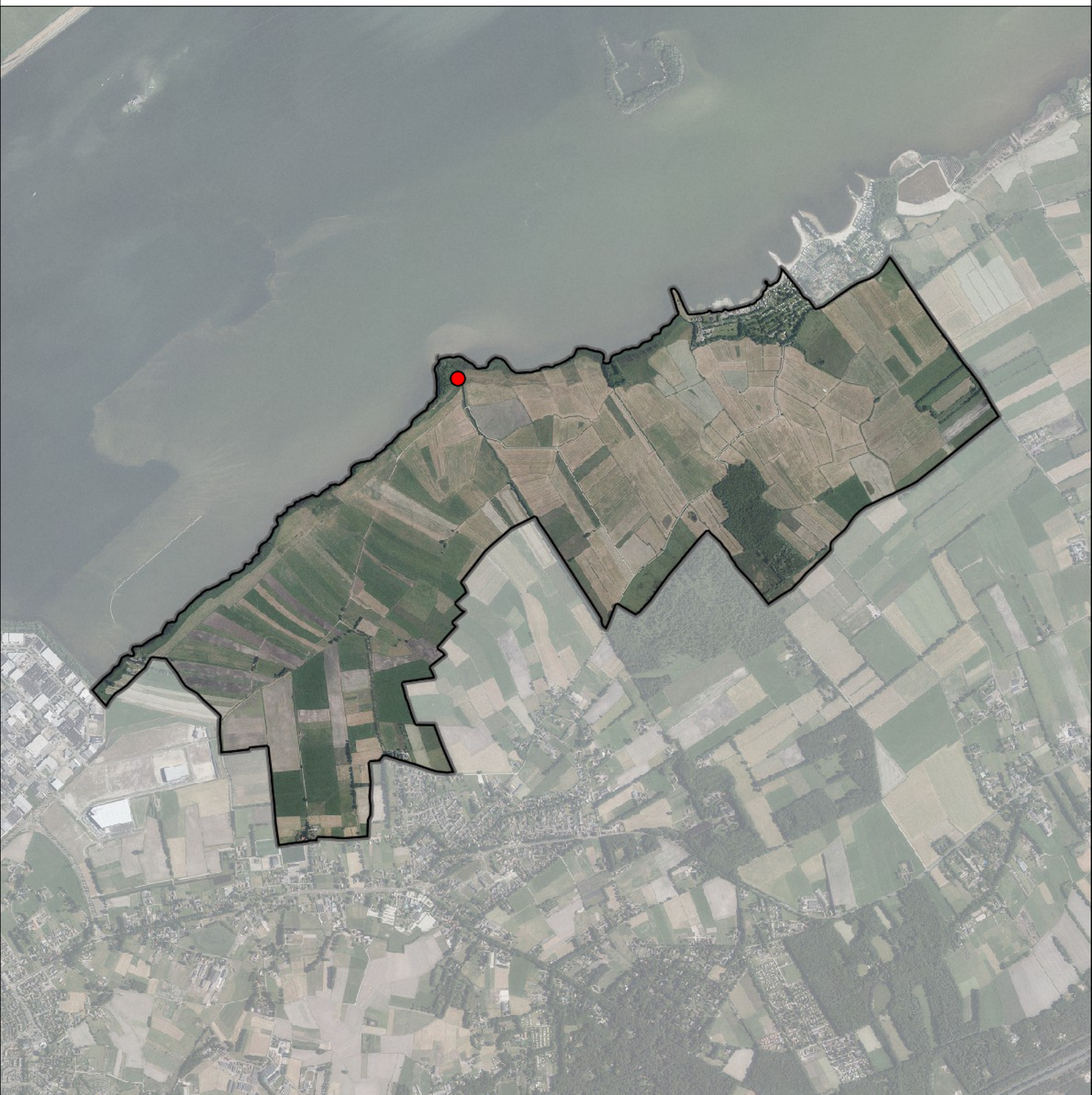
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	.	X	X	JA	1-6	7-13	14+		1	10-5 t/m 25-6	1000

IJsvogel 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

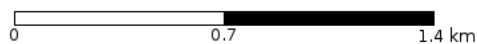
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

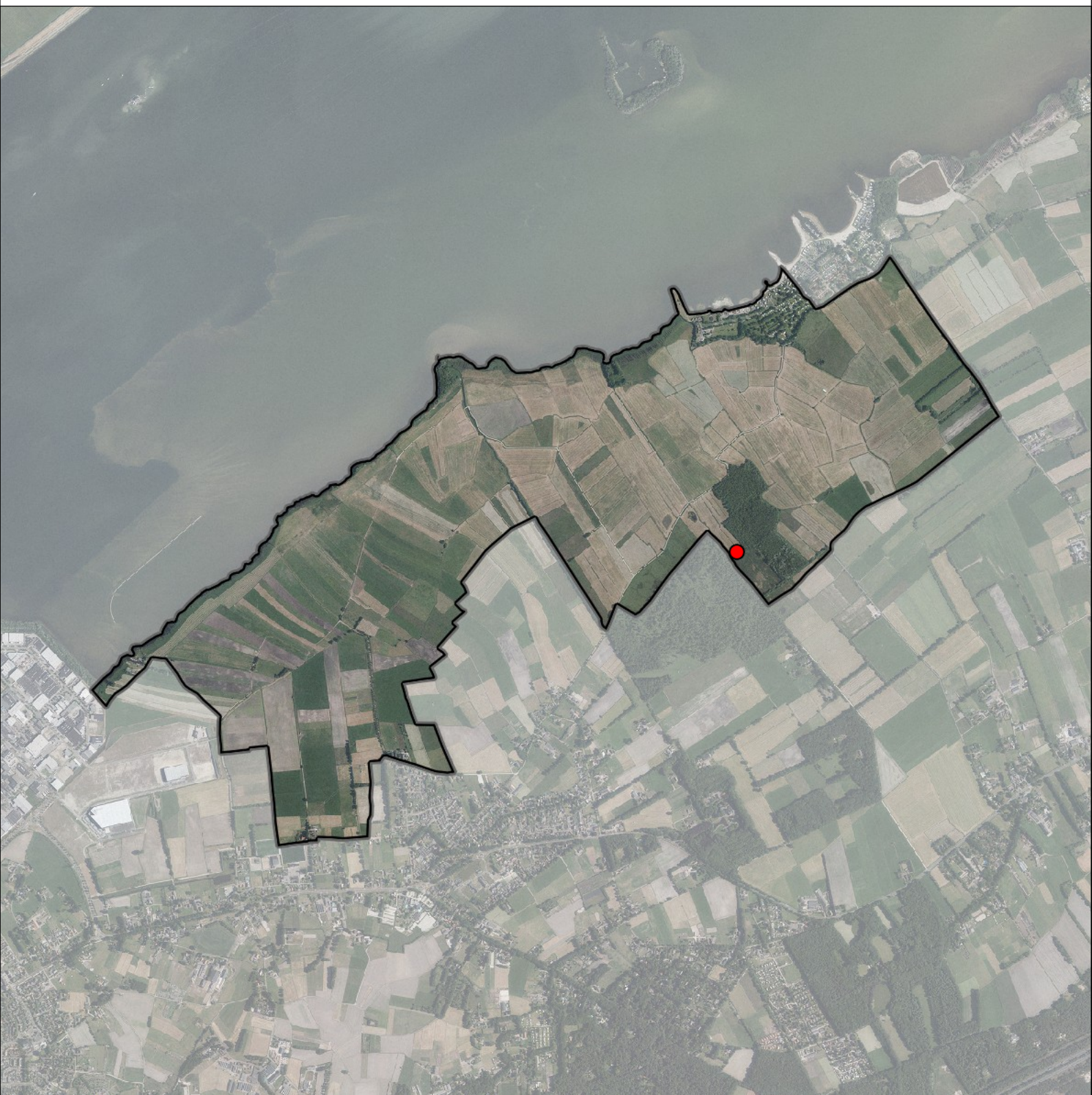
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
X	X	X	X					2	1	1-4 t/m 15-5	2000

Groene Specht 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

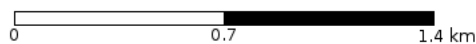
Telgebied:

50109 Veluwemeer kust Hierden

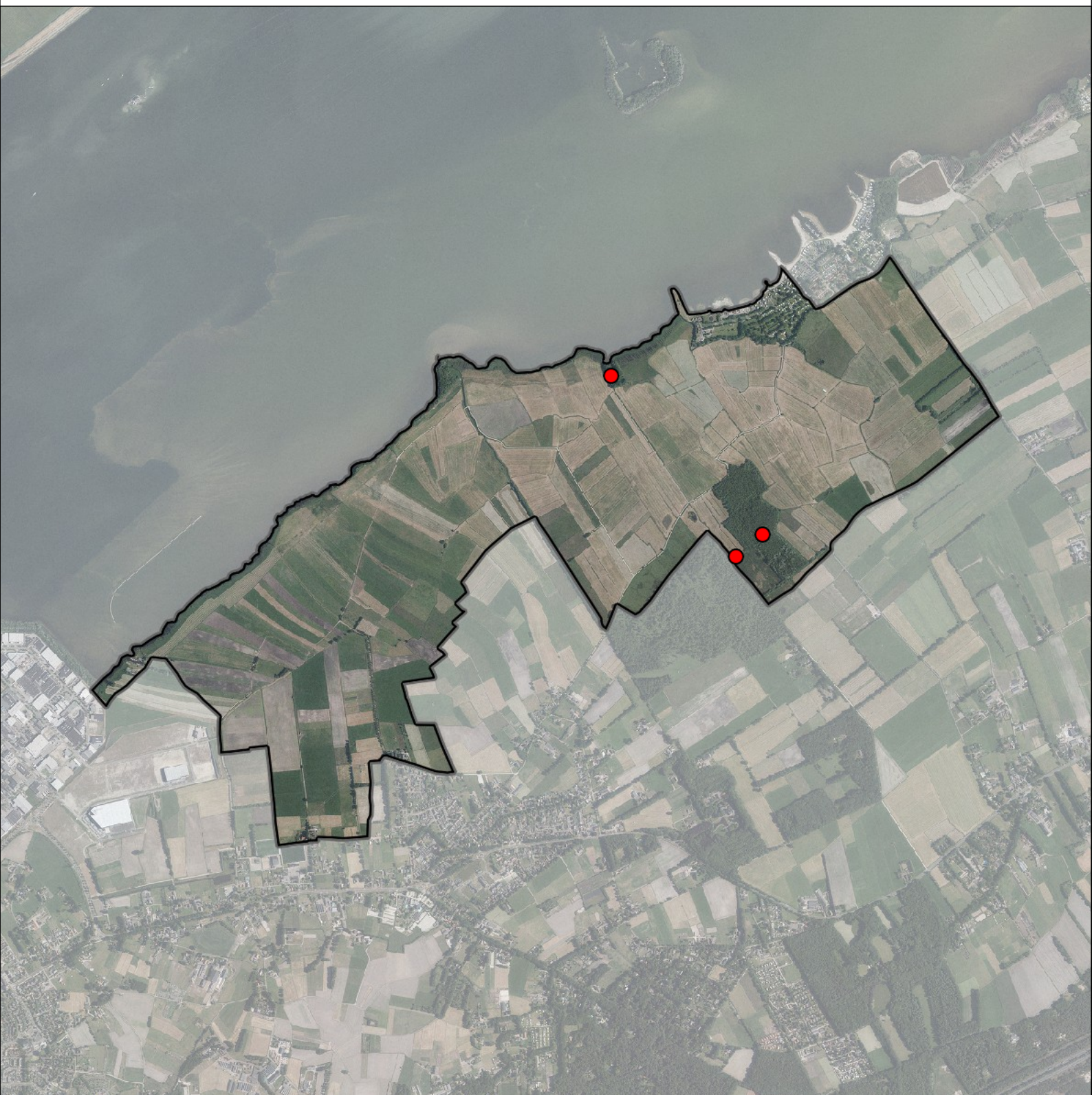
Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
X	X	X	X		1-12	13+			1	1-3 t/m 31-5	1000

Grote Bonte Specht 3 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

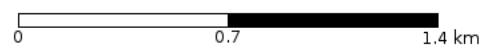
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

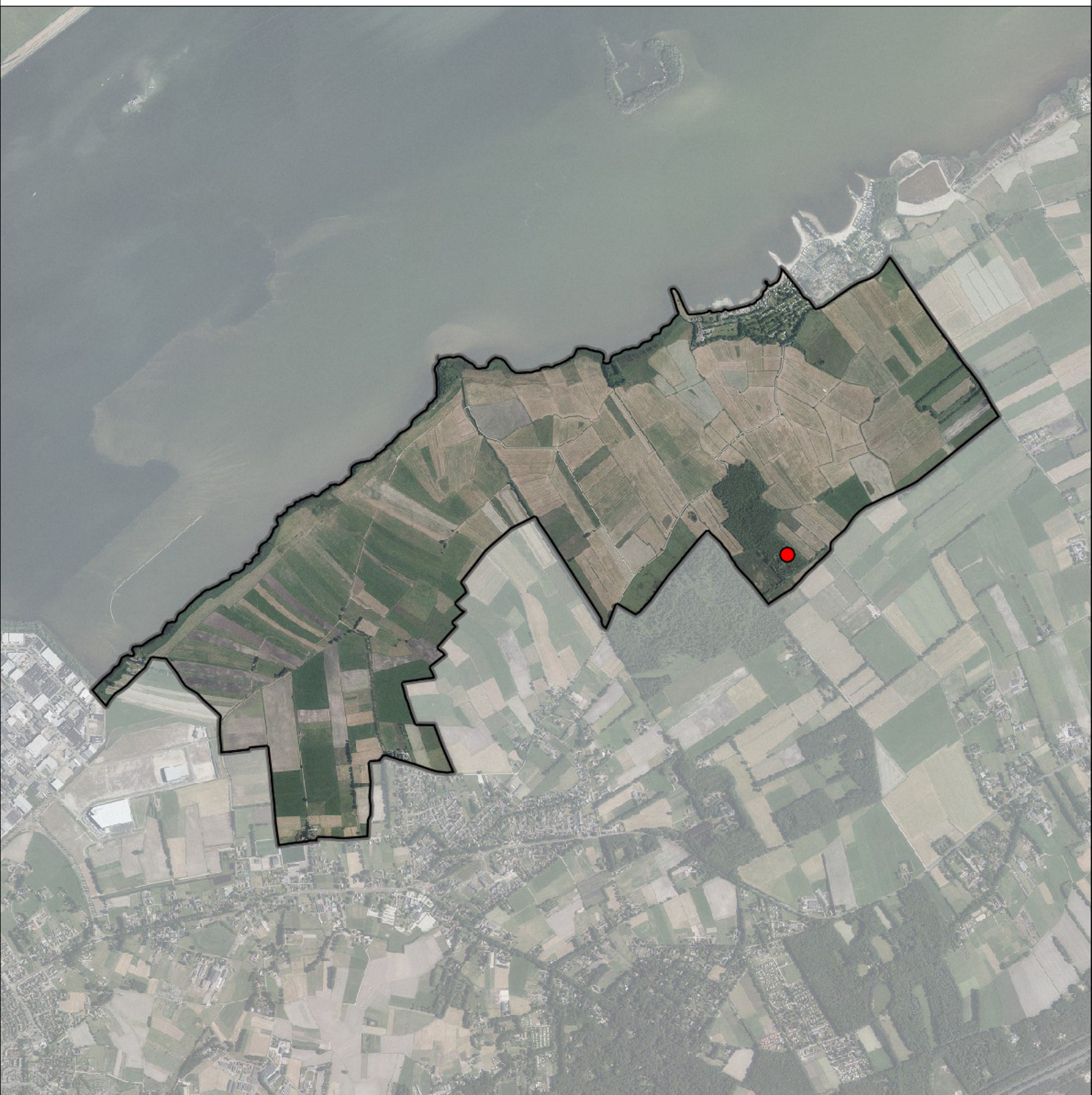
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	X	X	X		1-12	13+			1	1-3 t/m 30-6	500

Kleine Bonte Specht 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

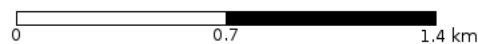
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

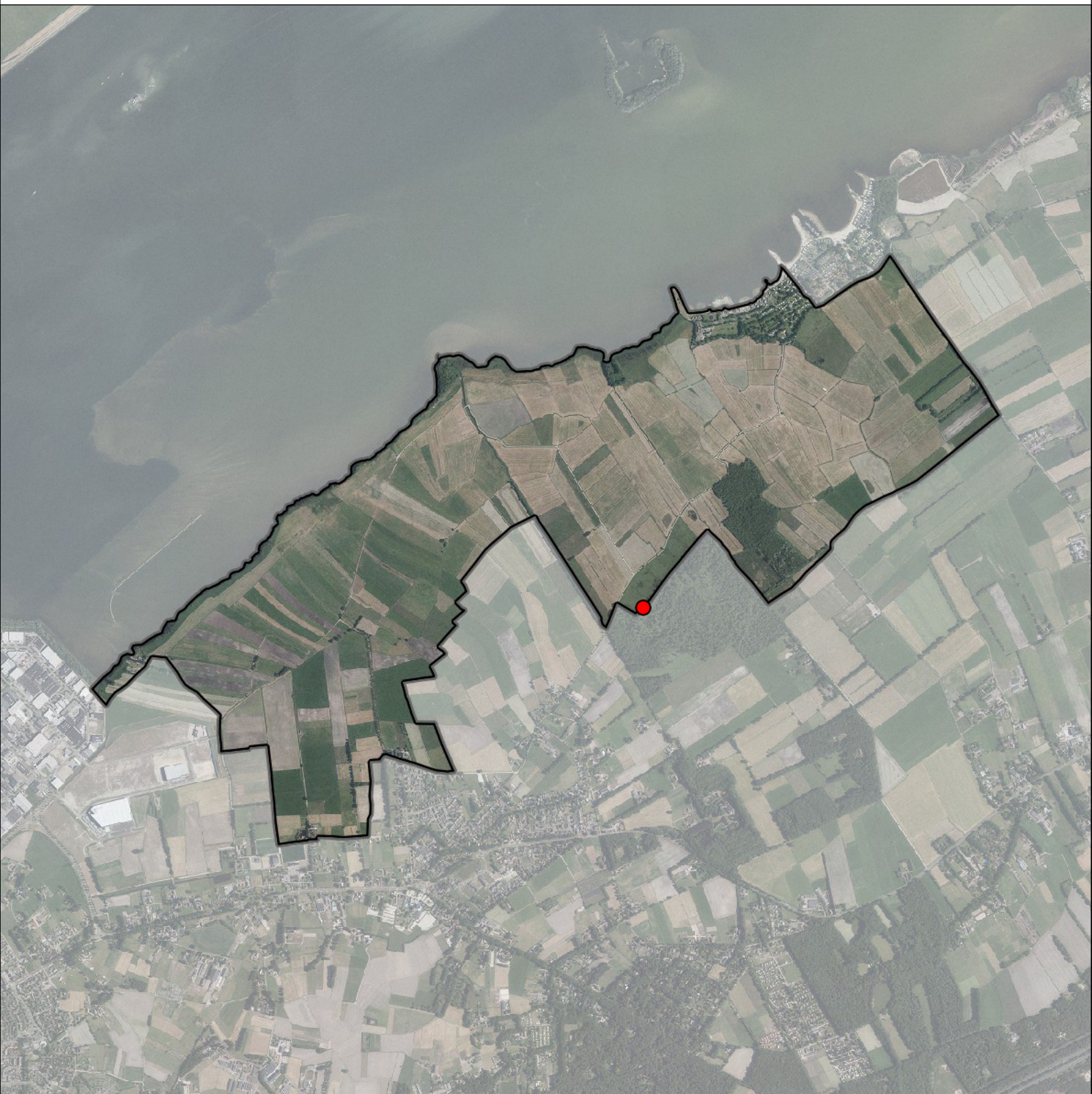
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
X	X	X	X						1	1-2 t/m 20-6	300

Wielewaal 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

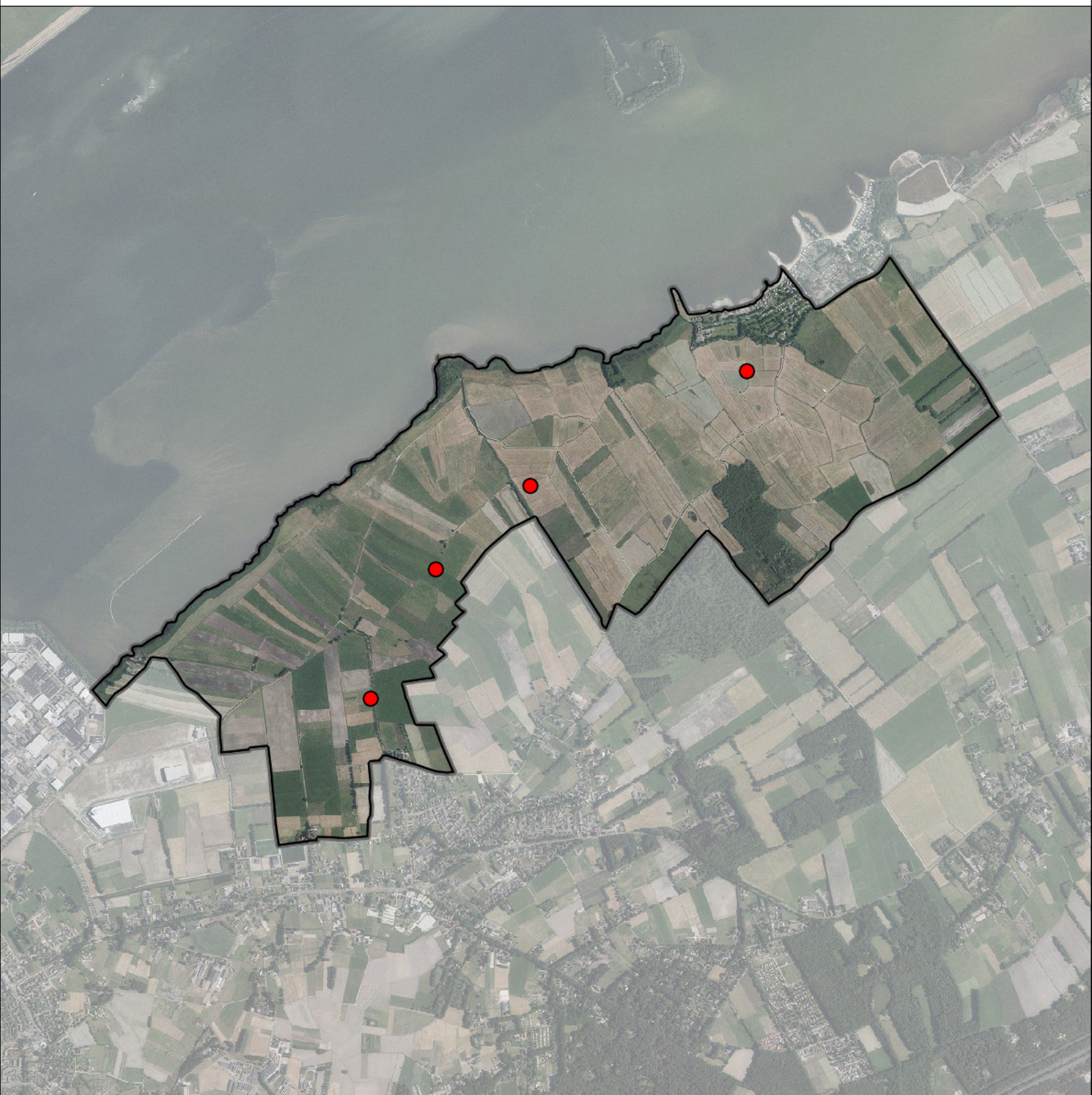

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	X	X	X	JA	1-6	7-10	11+		1	10-5 t/m 15-7	500

0 0.7 1.4 km

Zwarte Kraai 4 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

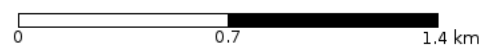
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

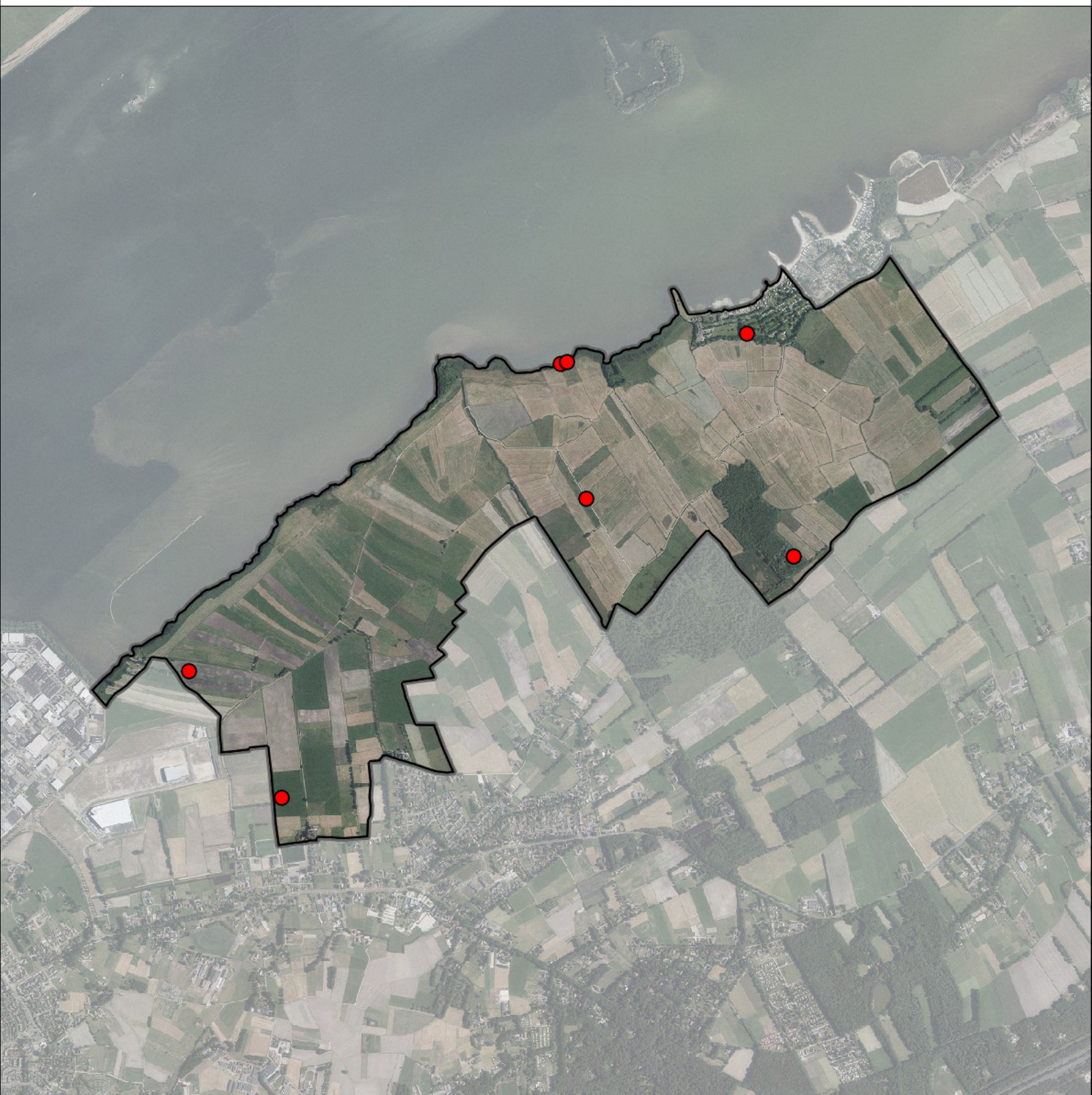
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X						2	1-3 t/m 30-6	500

Pimpelmees 7 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

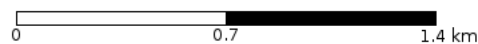
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

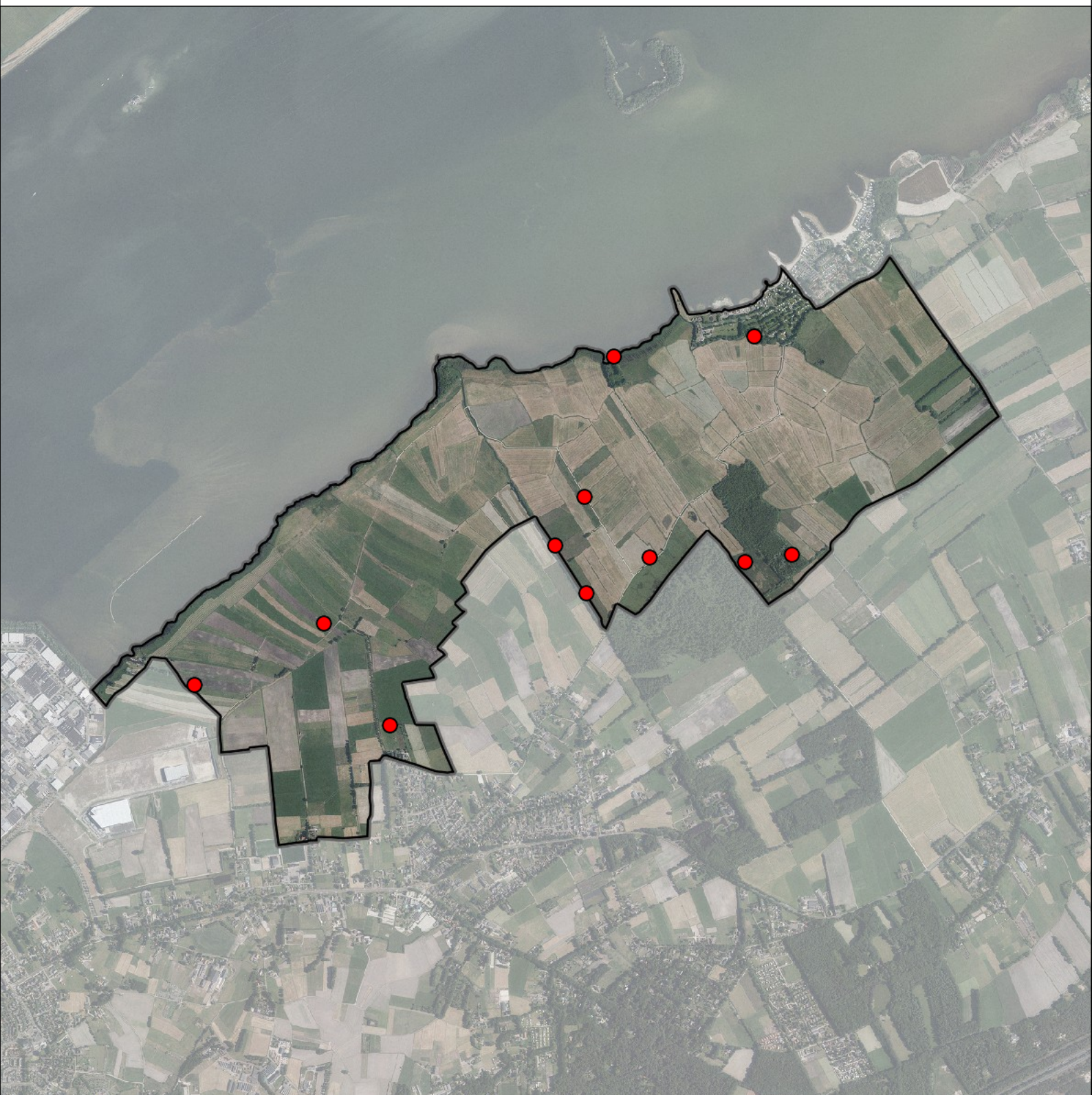
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	X	X	X		1-12	13+			1	15-3 t/m 30-6	300

Koolmees 11 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

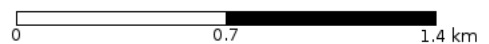
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X		1-9	10-13	14+		1	15-3 t/m 30-6	300

Glanskop 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

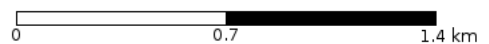
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

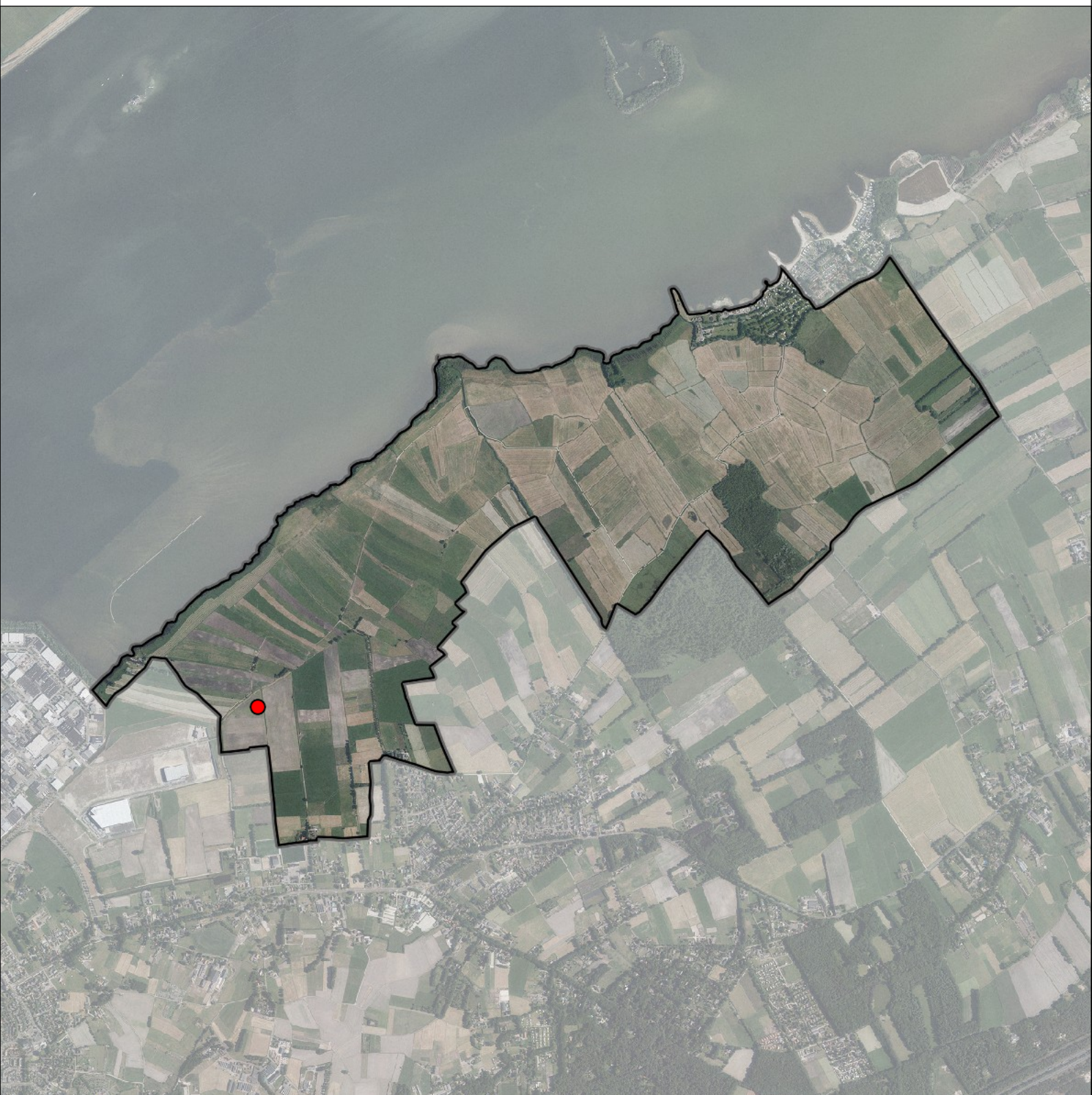
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X		1-12	13+			1	1-2 t/m 10-6	300

Veldleeuwerik 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

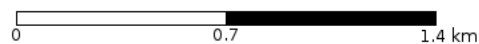
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

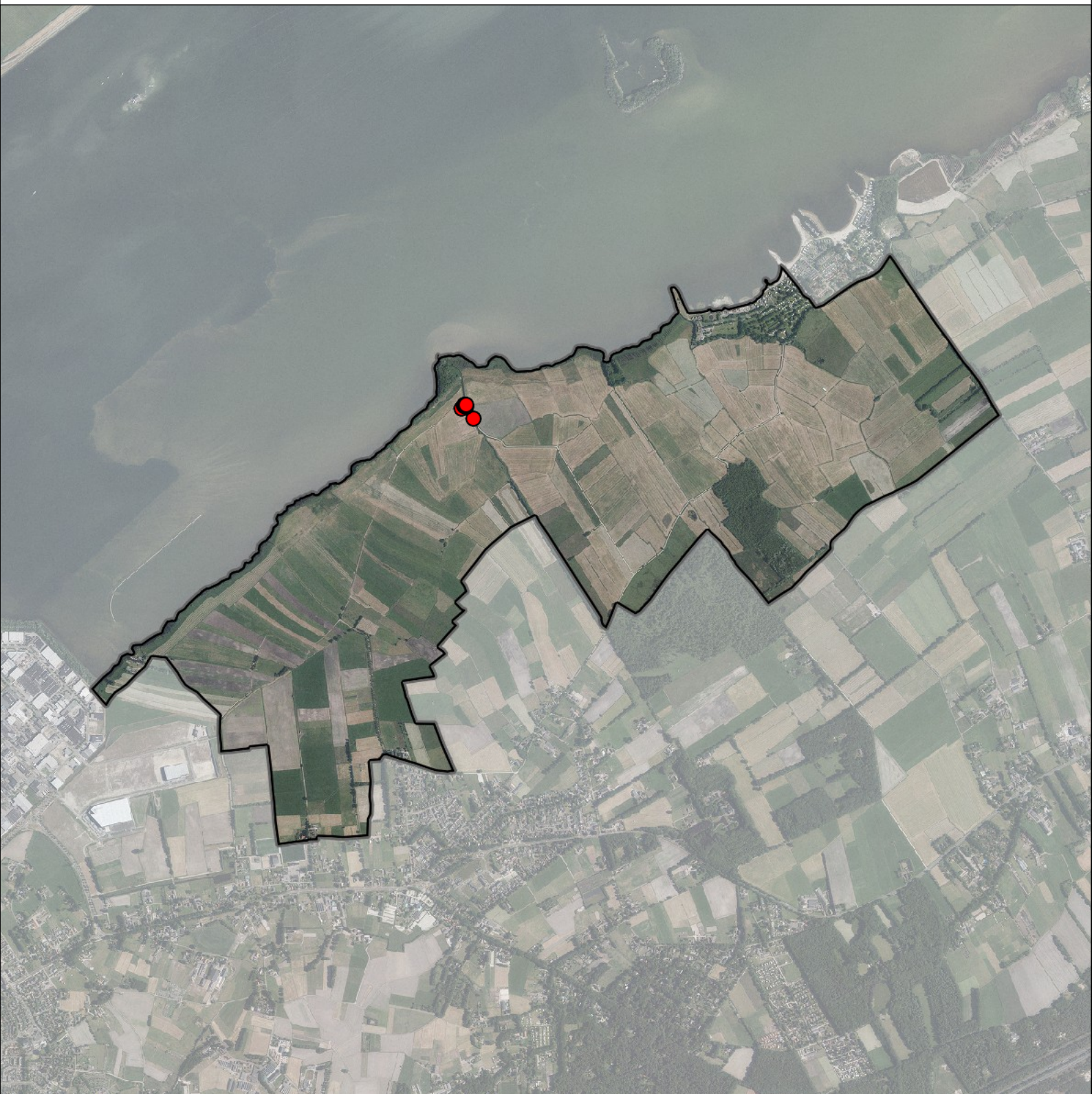
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X						1	1-4 t/m 15-6	300

Boerenwaluw 8 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

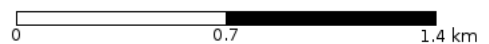
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
X	X	X	X						2	20-5 t/m 30-6	1000

Staartmees 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

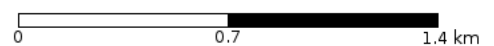
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

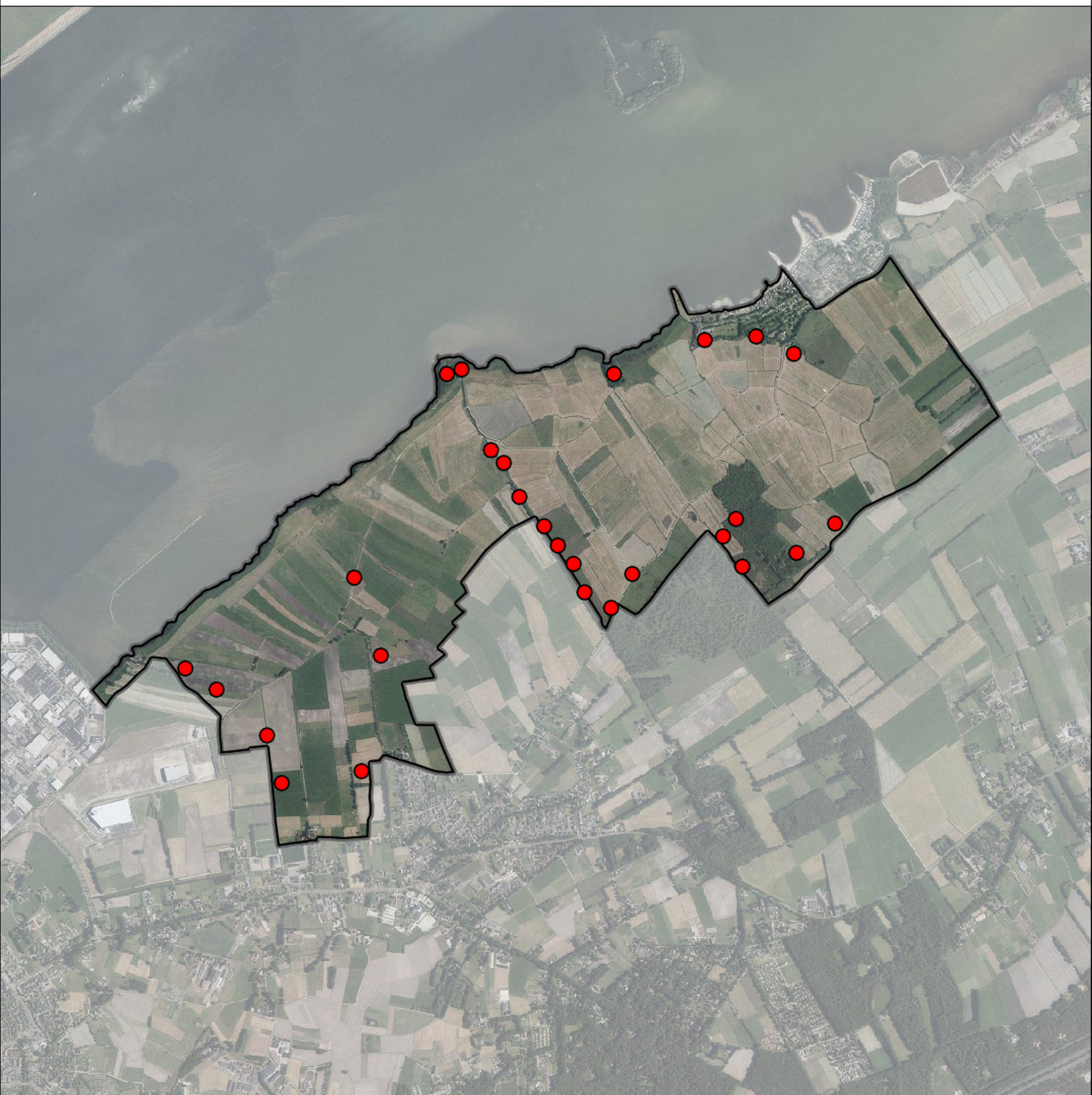
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X						1	1-3 t/m 31-5	500

Tjiftjaf 27 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

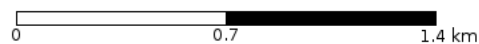
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

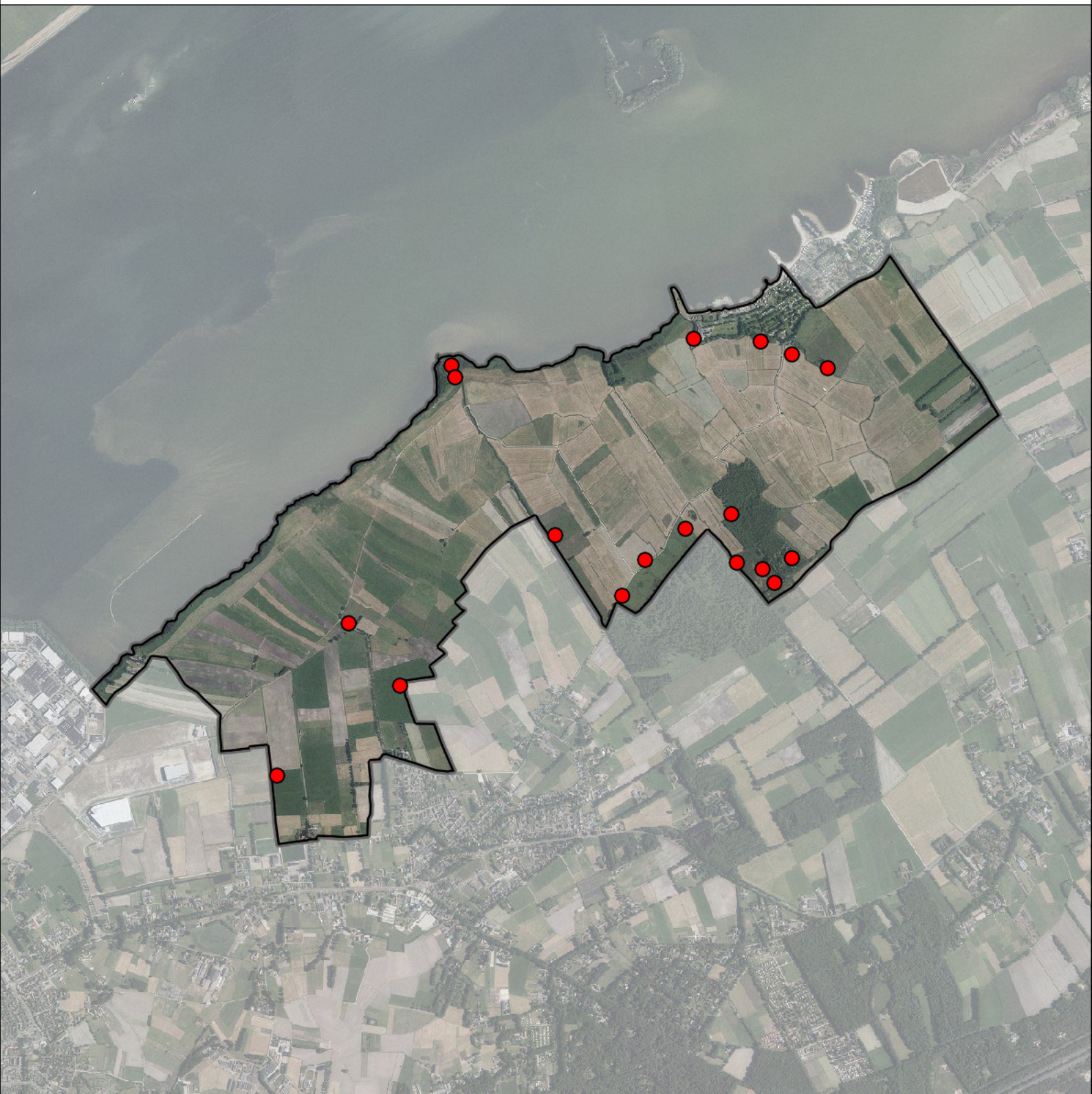
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	.	X	X	JA	1-6	7-10	11+	1	10-4 t/m 20-7	200

Fitis 18 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

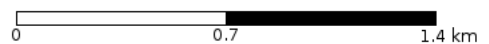
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
.	.	X	X	JA	1-6	7-10	11+		1	15-4 t/m 30-6	100

Braamsluiper 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

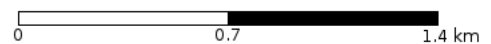
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

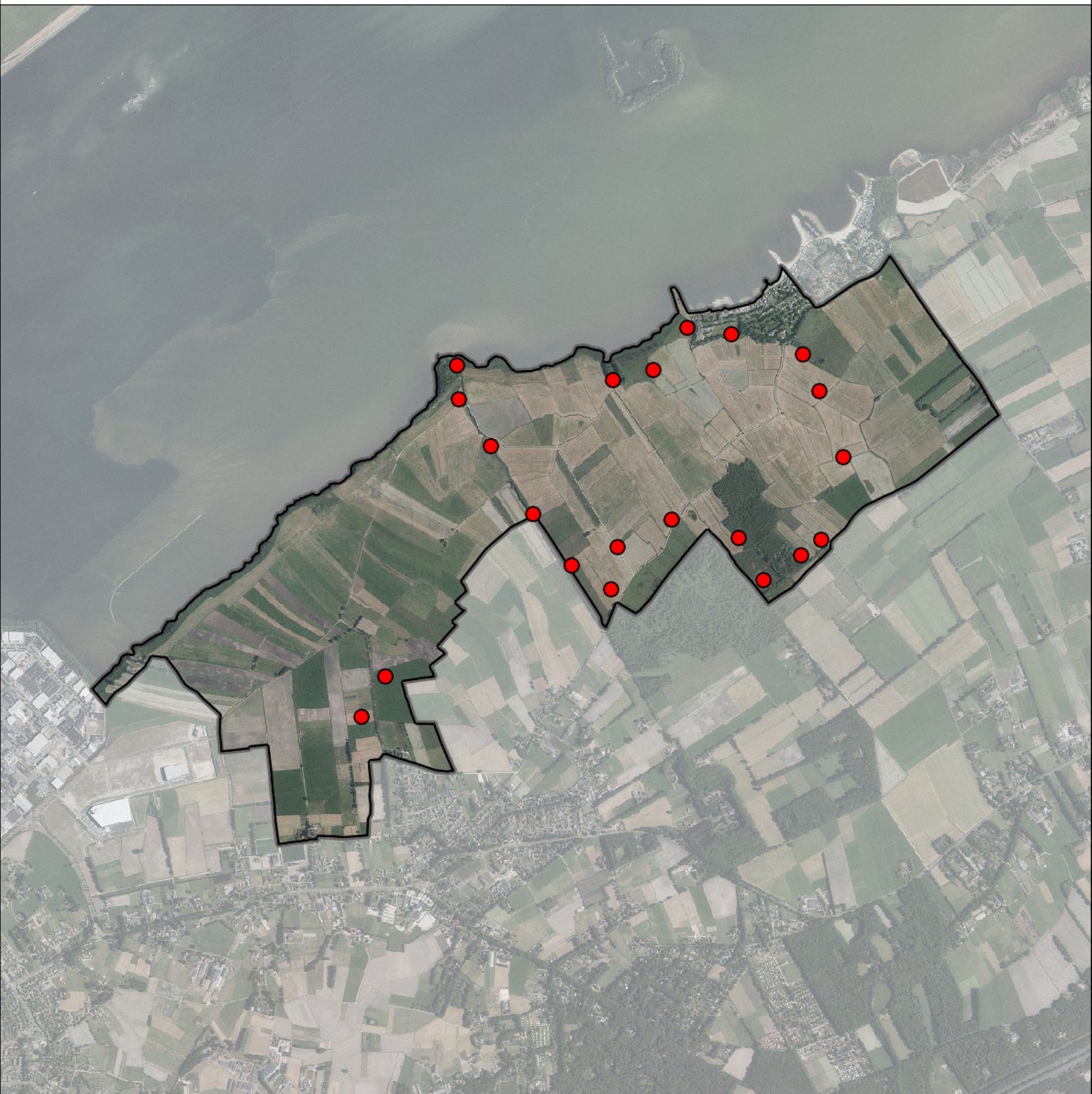
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X	JA	1-9	10-16	17+		1	30-4 t/m 30-6	300

Grasmus 21 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

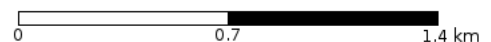
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

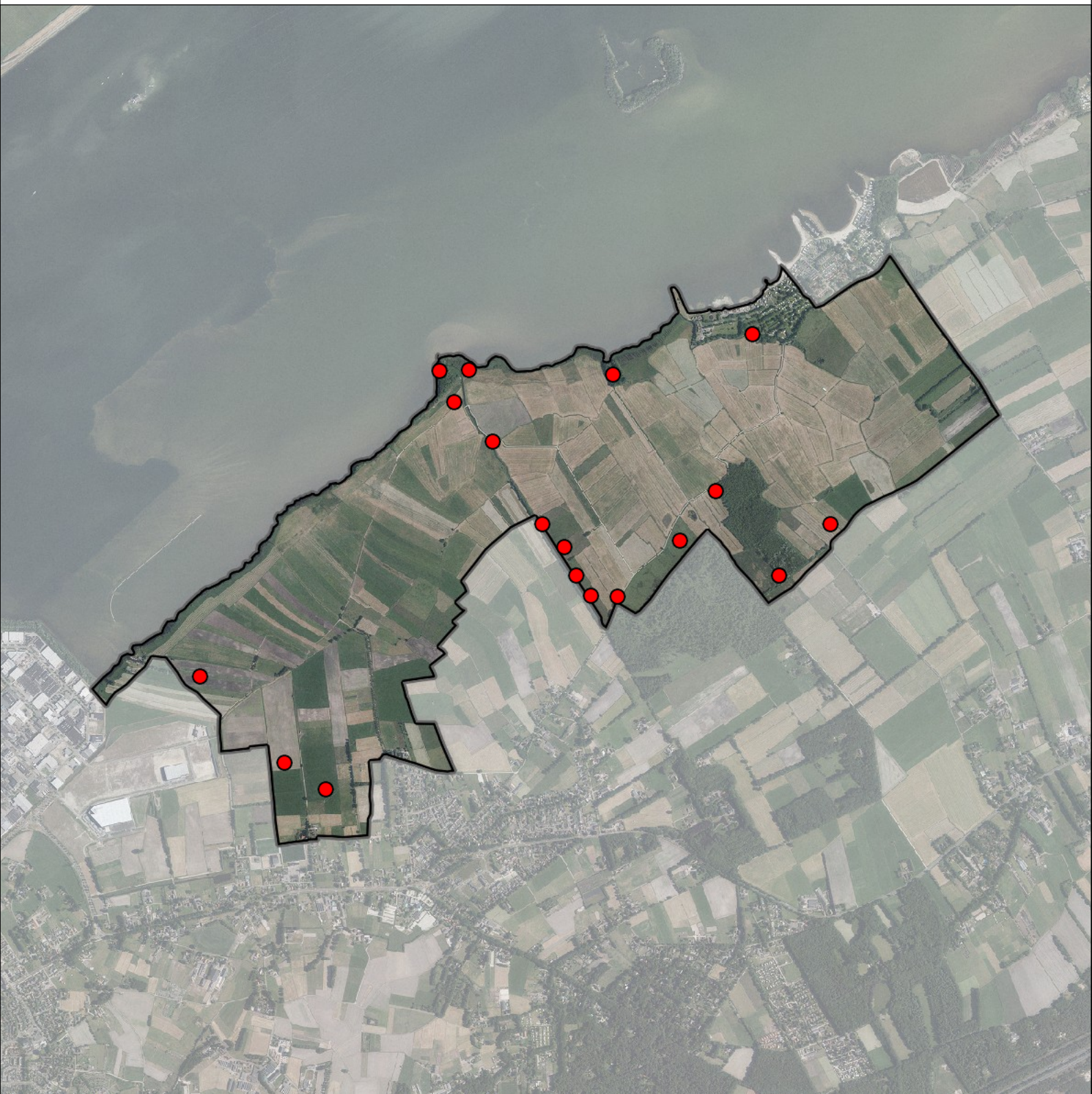
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	.	X	X	JA	1-6	7-10	11+	1	25-4 t/m 10-7	200

Tuinfluiser 18 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

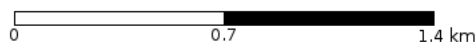
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

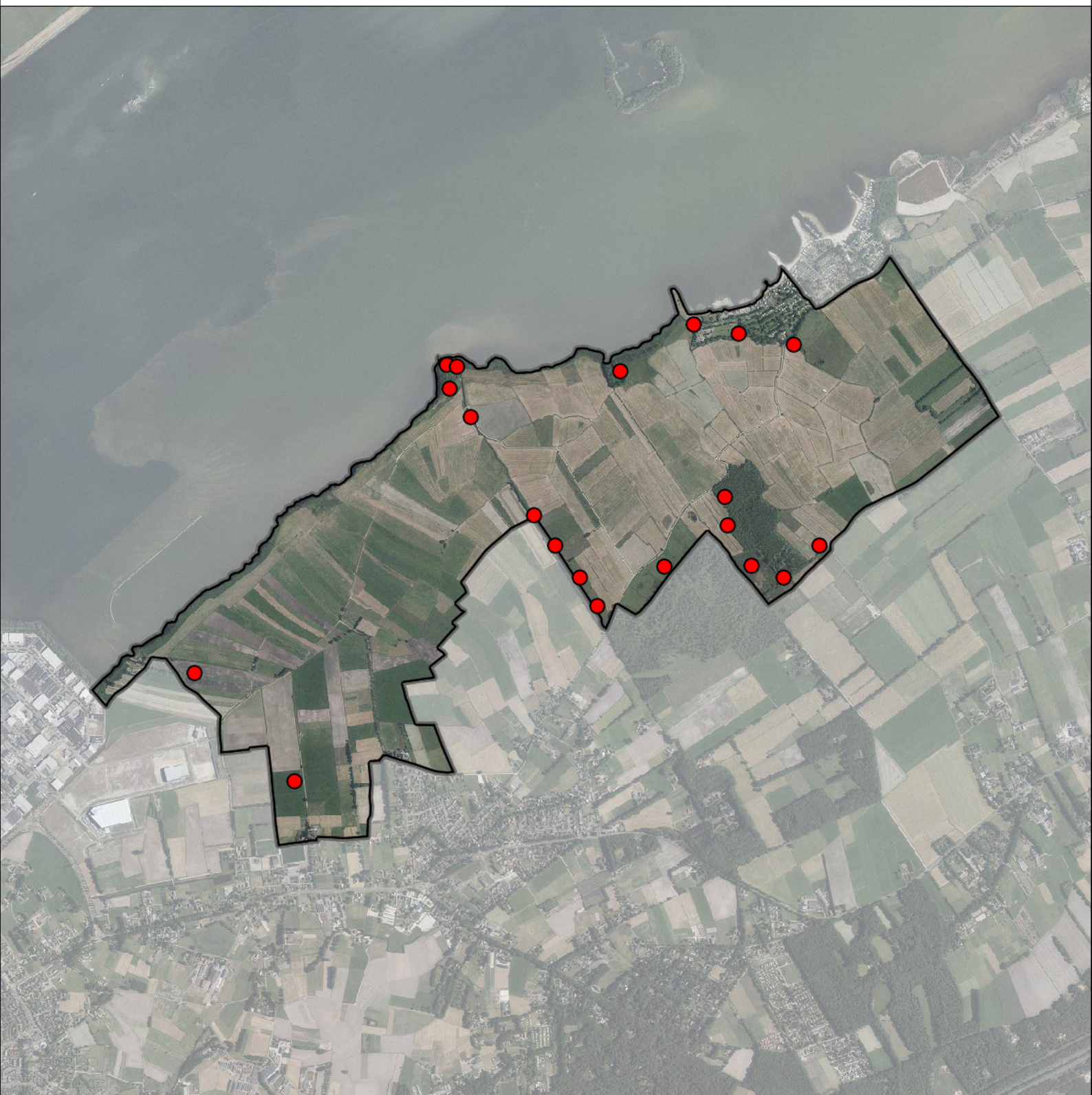
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	.	X	X	JA	1-6	7-10	11+	1	30-4 t/m 20-7	200

Zwartkop 20 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

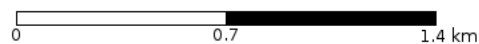
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	.	X	X	JA	1-6	7-10	11+	1	15-4 t/m 20-7	200

Sprinkhaanzanger 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

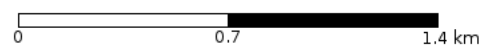
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

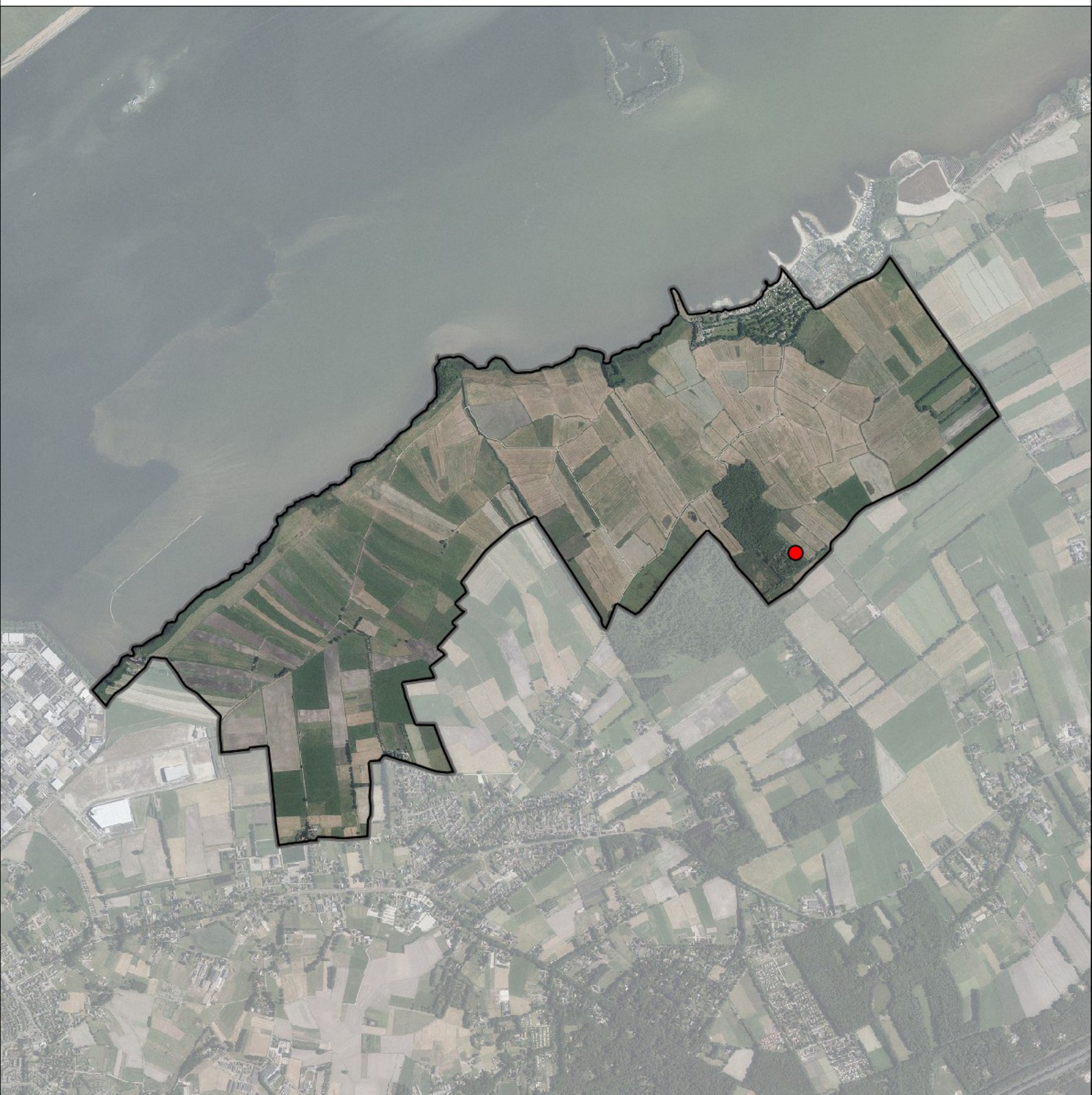
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X	JA	1-9	10-13	14+		1	30-4 t/m 20-7	200

Spotvogel 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

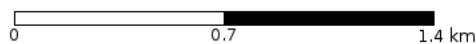
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

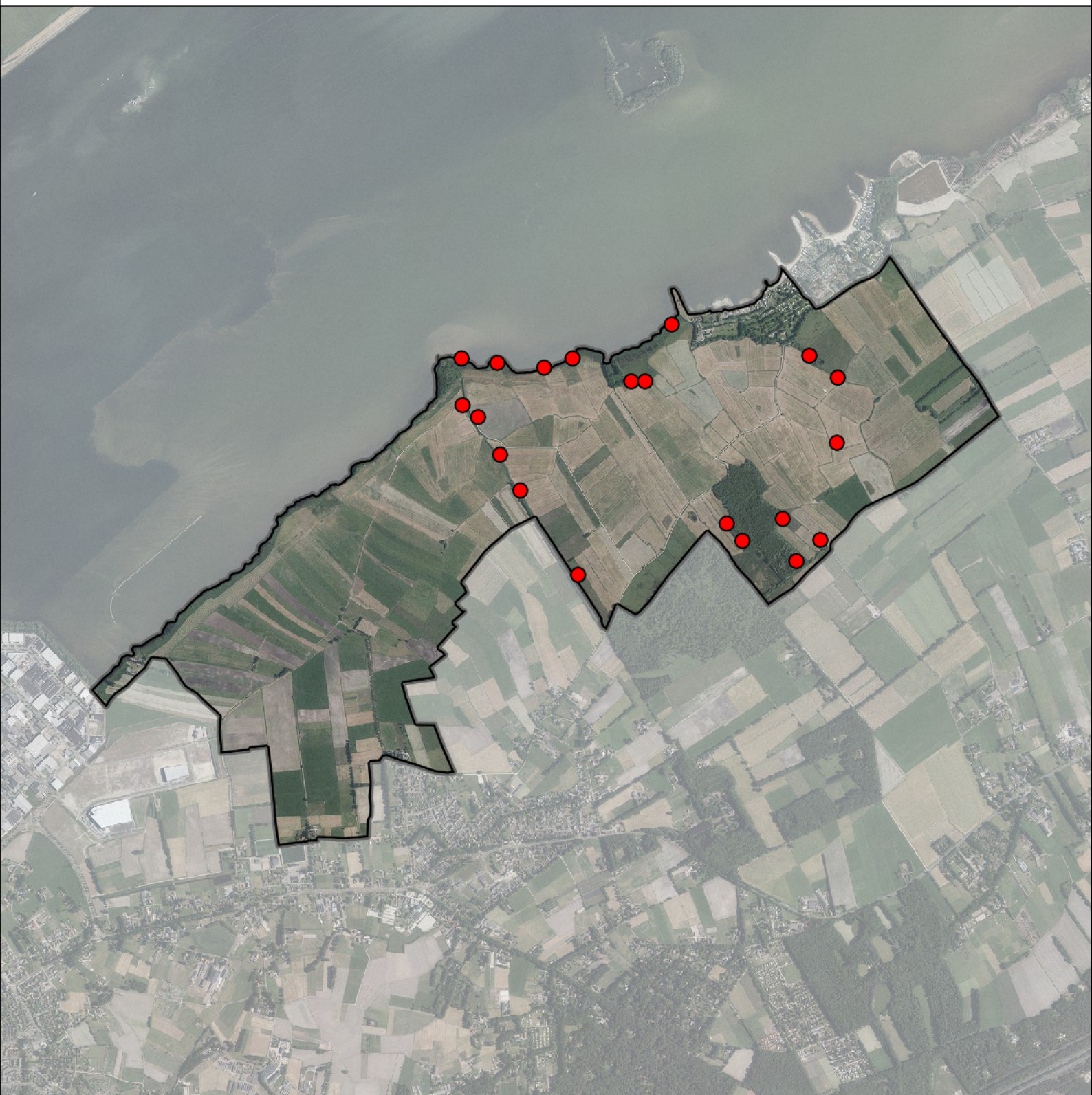
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X	JA	1-6	7-10	11+		1	10-5 t/m 15-7	200

Bosrietzanger 20 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

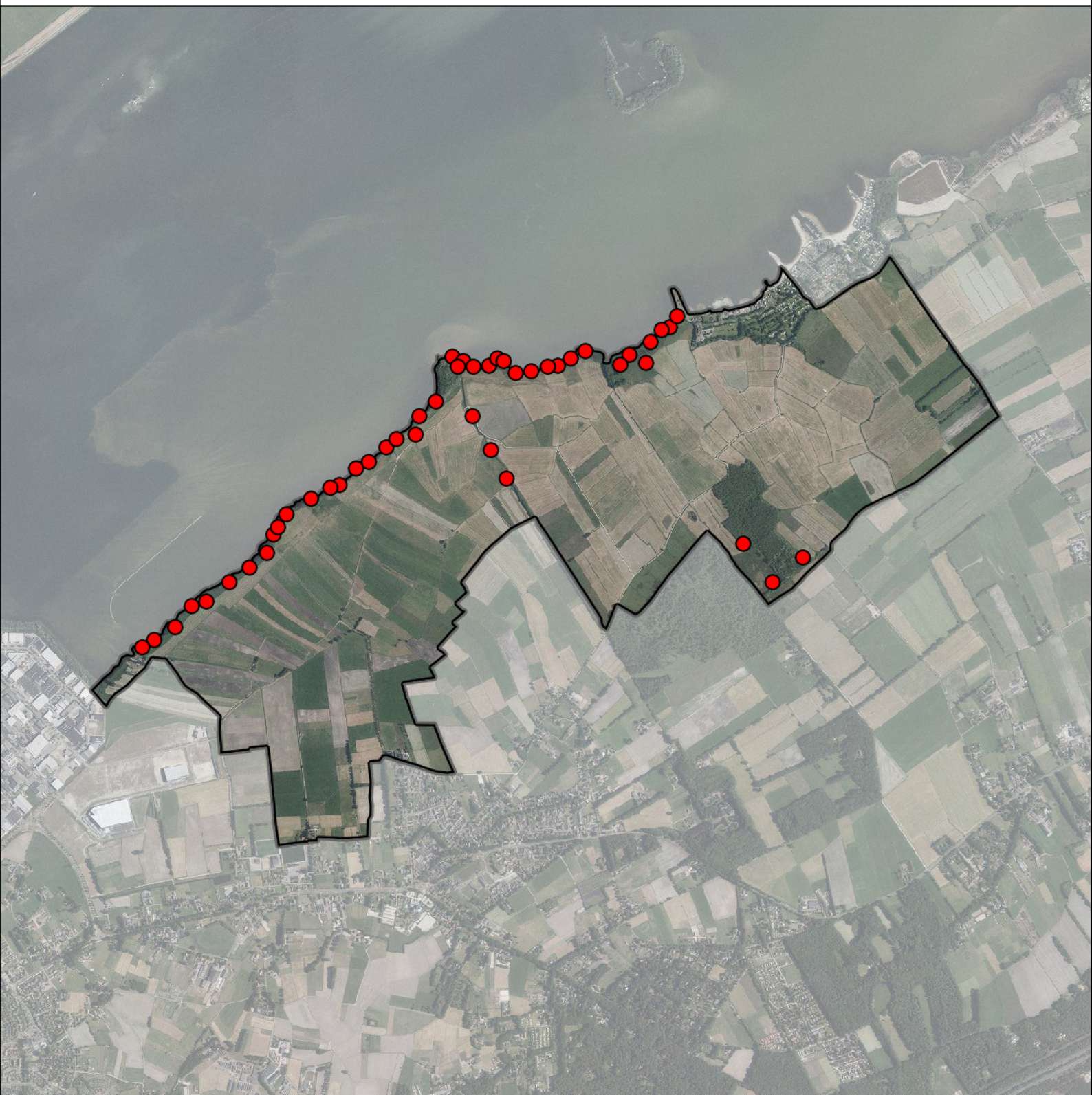
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X	JA	1-6	7-10	11+		1	10-5 t/m 20-7	100

Kleine Karekiet 47 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

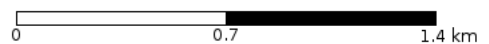
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	.	X	X	JA	1-9	10-13	14+	1	5-5 t/m 10-7	100

Rietzanger 15 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

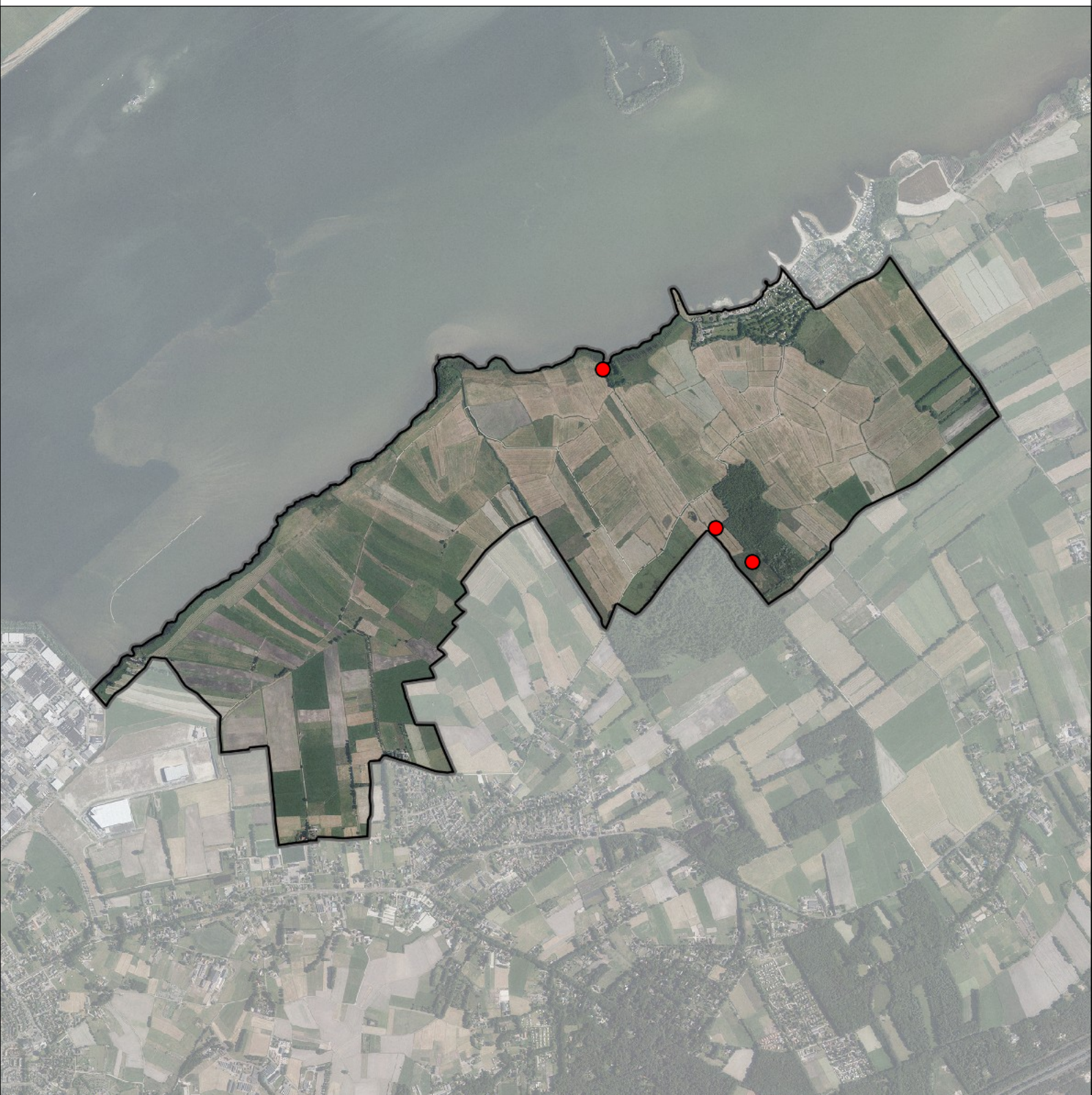
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X	JA	1-6	7-10	11+		1	25-4 t/m 10-7	200

Boomkruiper 3 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

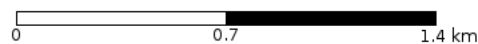
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

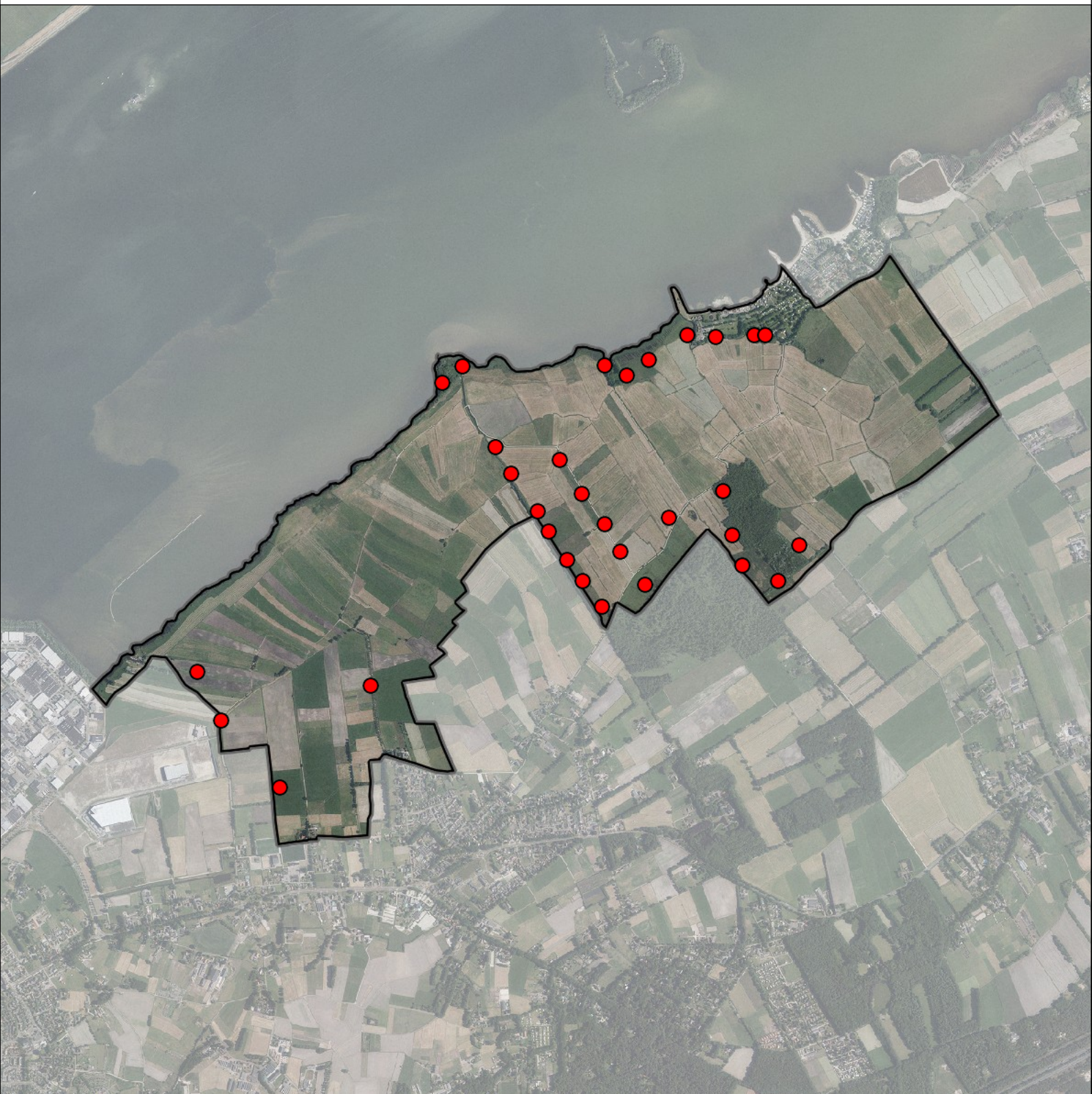
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X		1-9	10-13	14+		1	1-2 t/m 20-6	200

Winterkoning 31 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

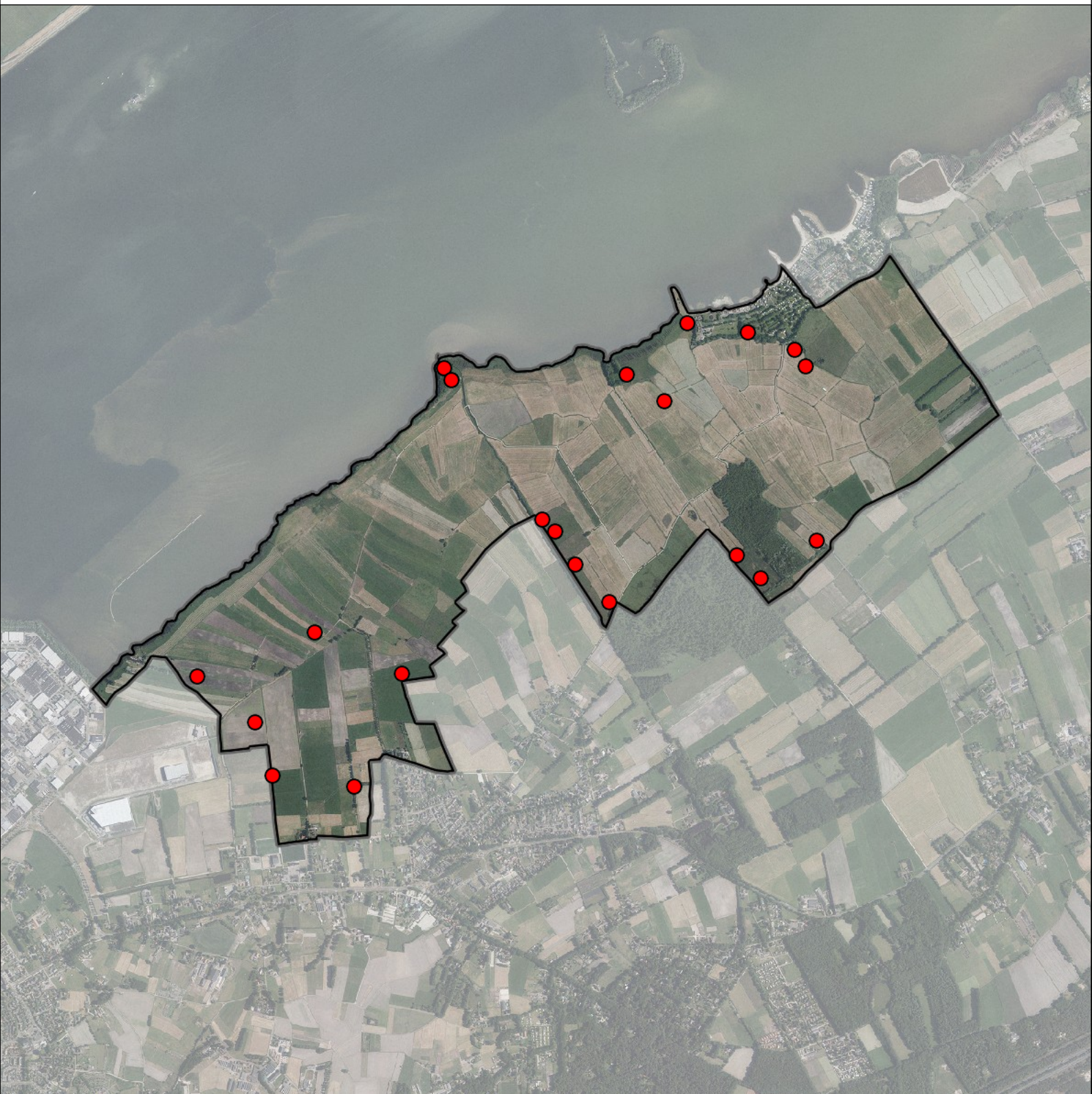
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X		1-6	7-9	10+		1	1-2 t/m 20-7	200

Merel 21 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

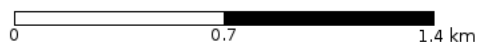
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

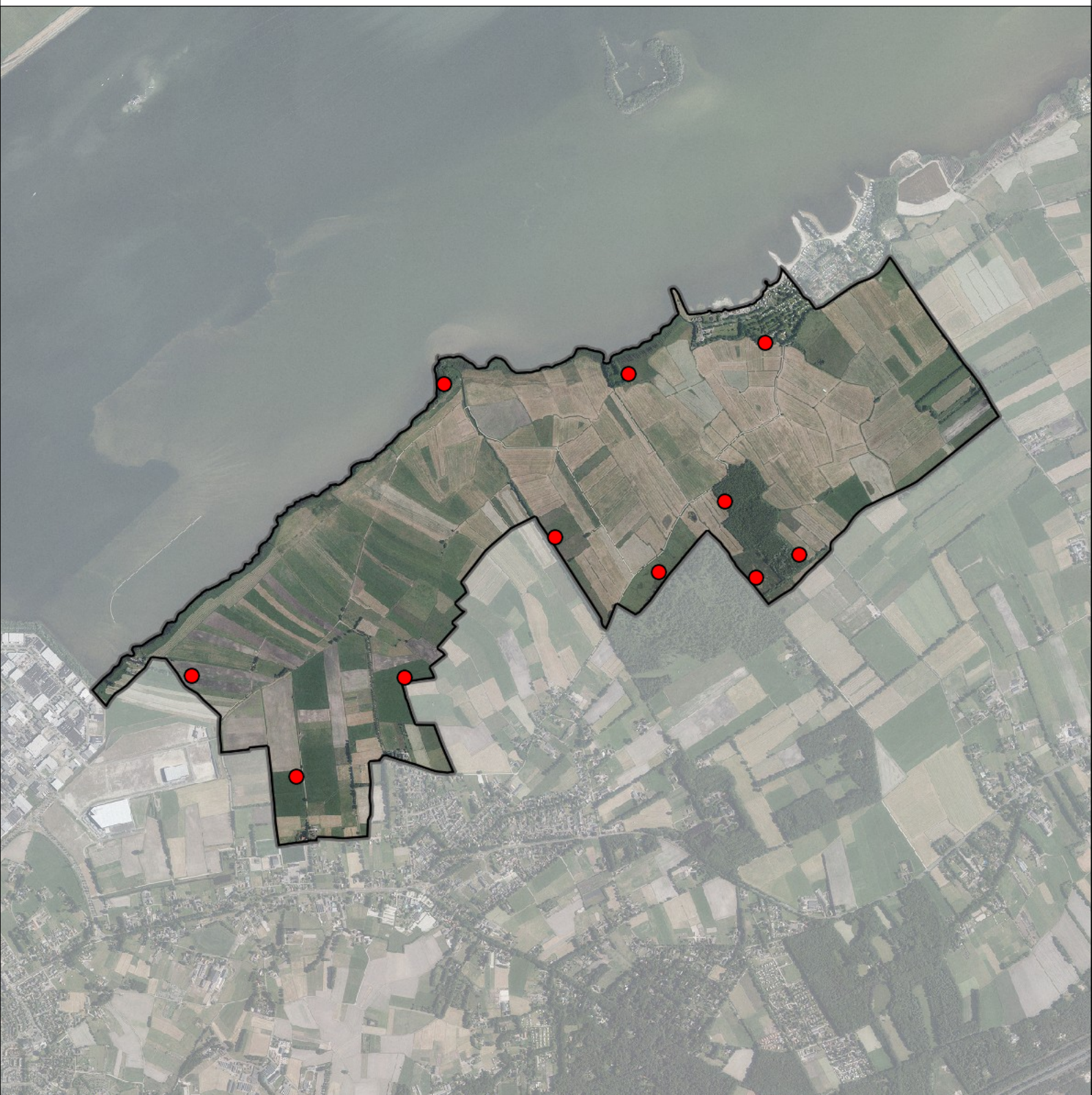
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	.	X	X		1-15	16+			1	1-3 t/m 15-7	200

Zanglijster 11 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

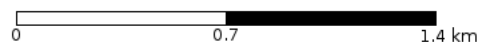
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

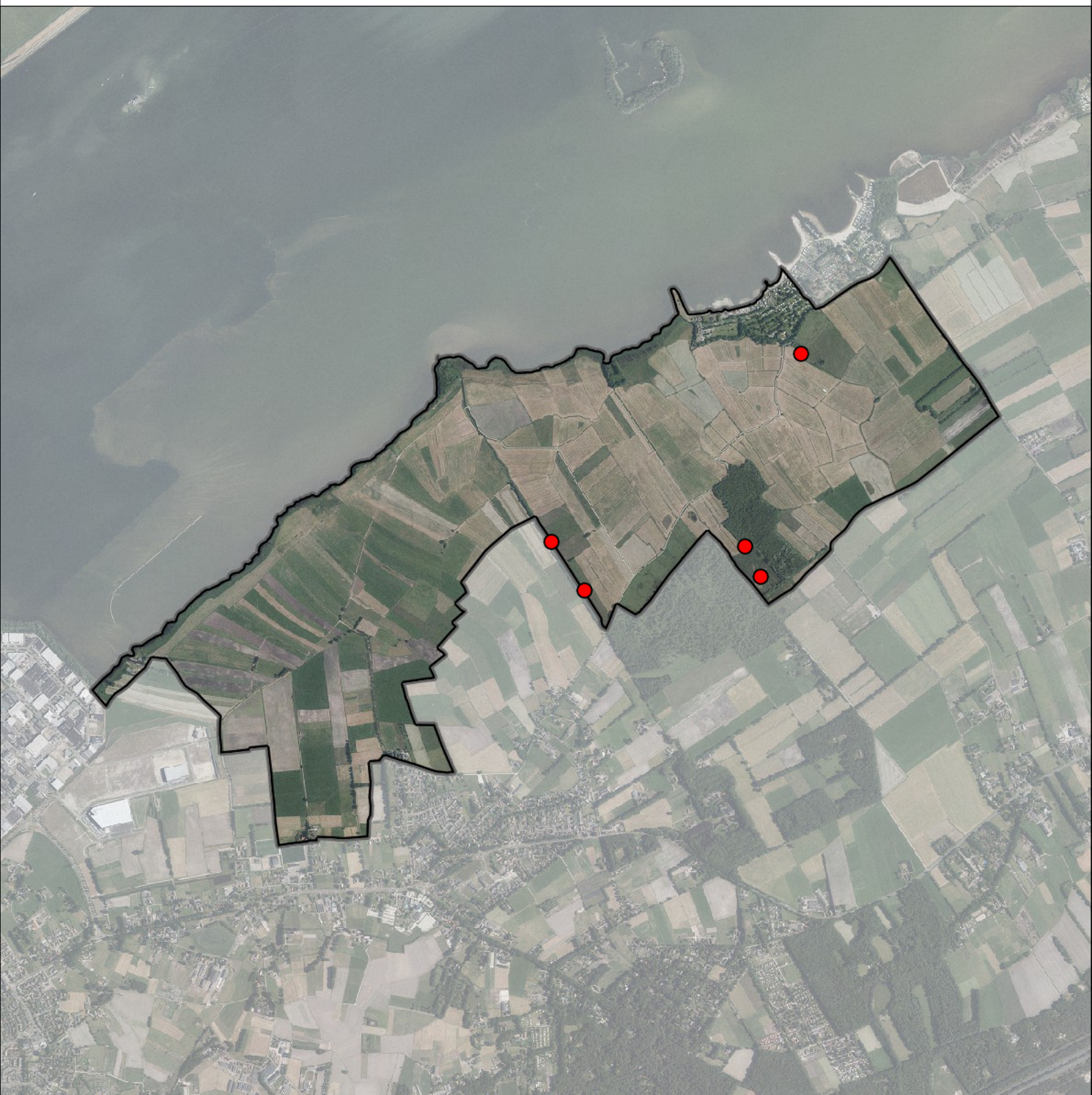
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	.	X	X		1-12	13+			1	20-4 t/m 30-6	300

Roodborst 5 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

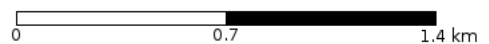
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

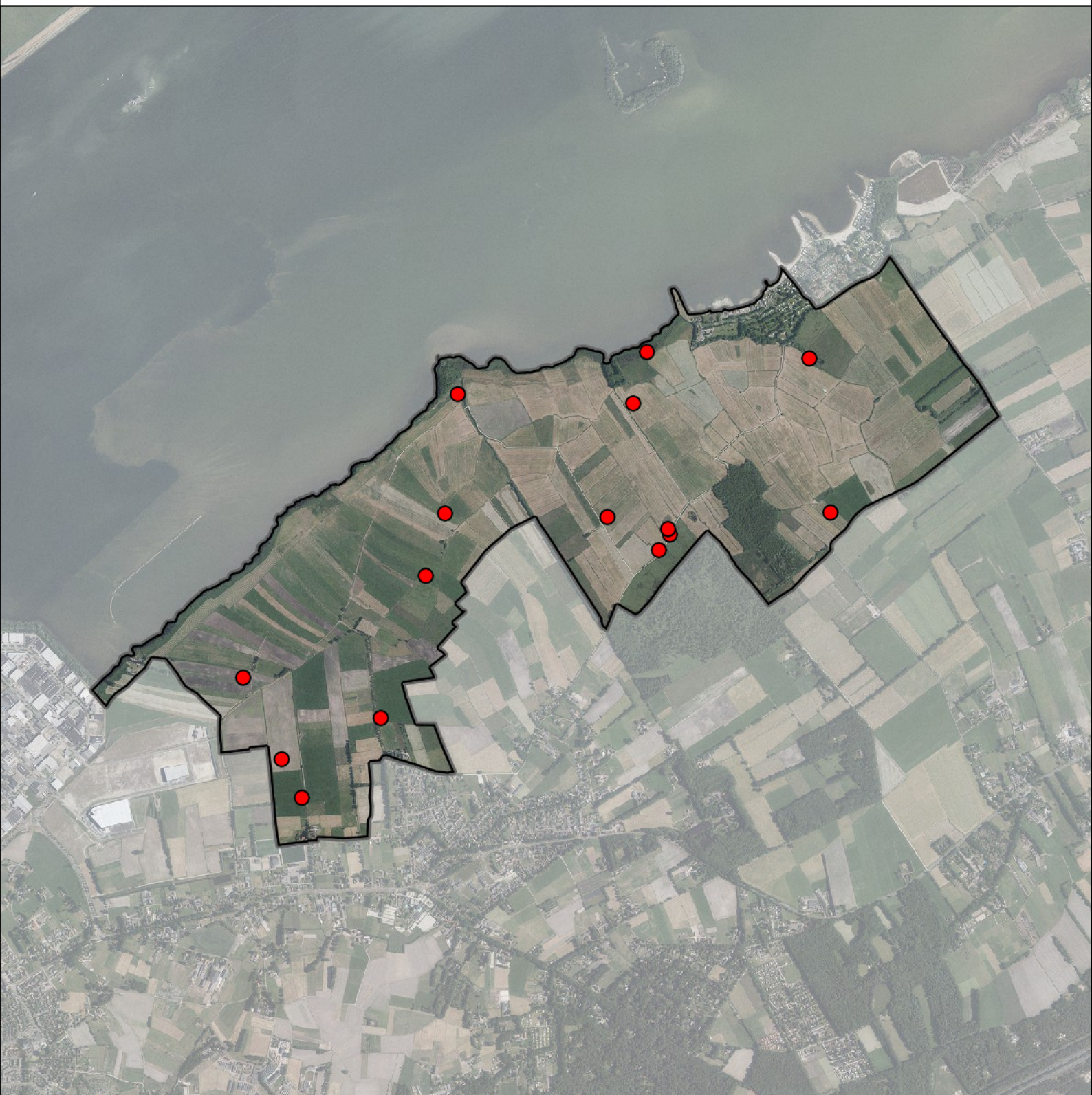
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	.	X	X		1-9	10-13	14+		1	30-4 t/m 30-6	200

Roodborsttapuit 15 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

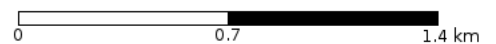
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

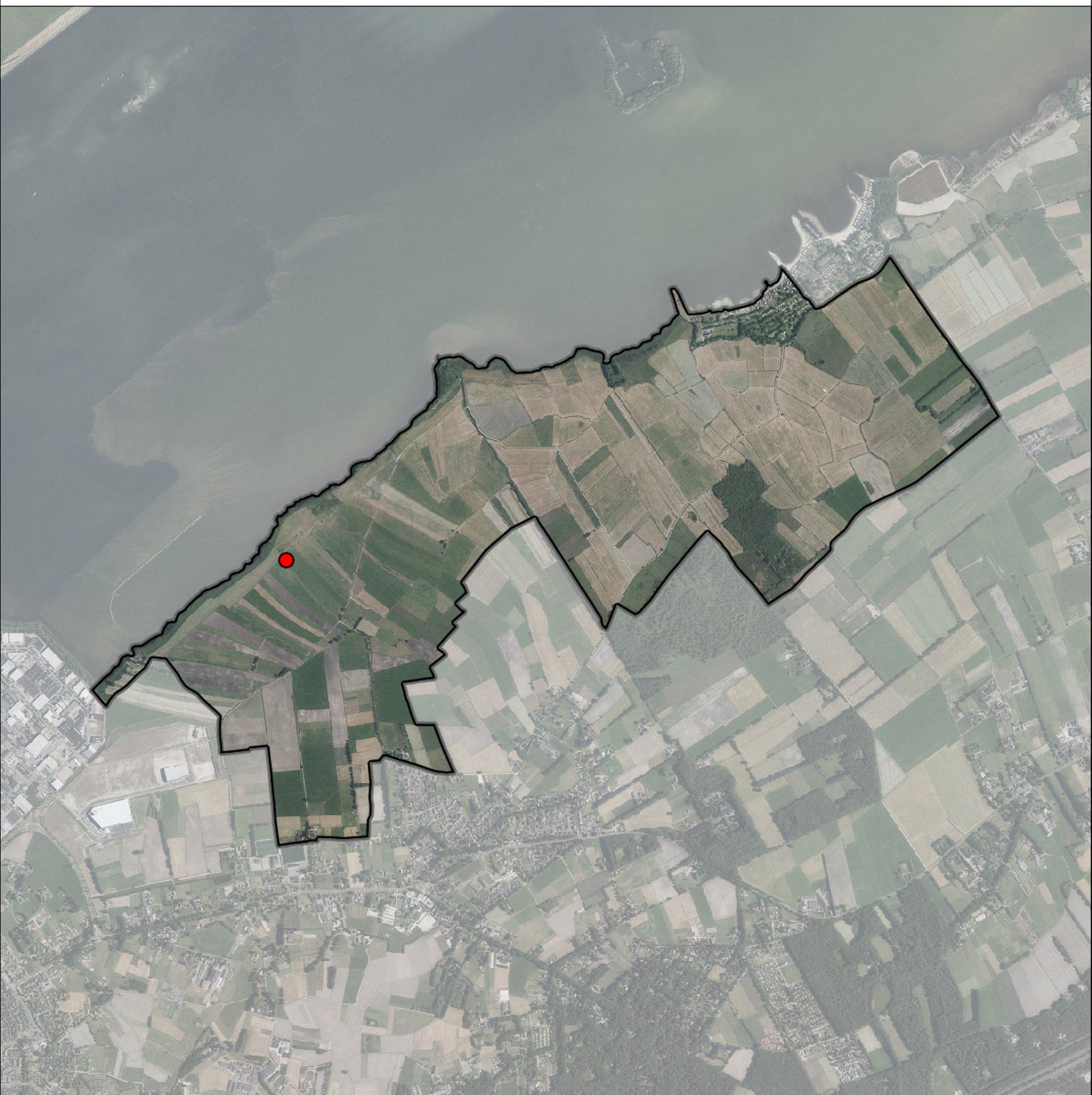
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X	JA	1-6	7-11	12+		1	15-3 t/m 15-7	200
X	X	.	.	JA	1-6	7-11	12+		1	5-4 t/m 15-7	200

Tapuit 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

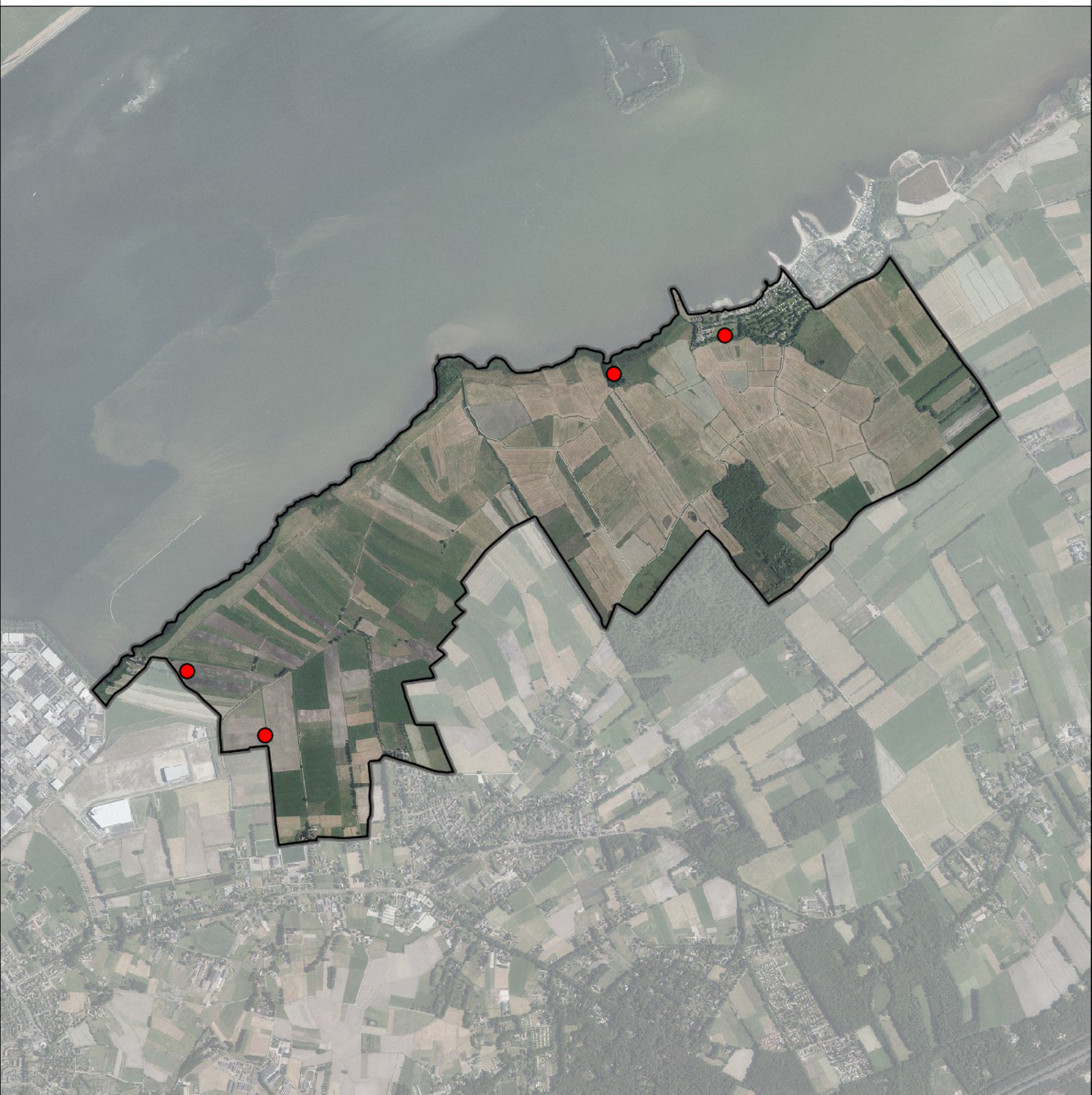

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X						2	15-4 t/m 31-7	200
X	X	.	.						2	10-6 t/m 31-7	200

0 0.7 1.4 km

Heggenmus 4 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

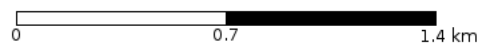
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

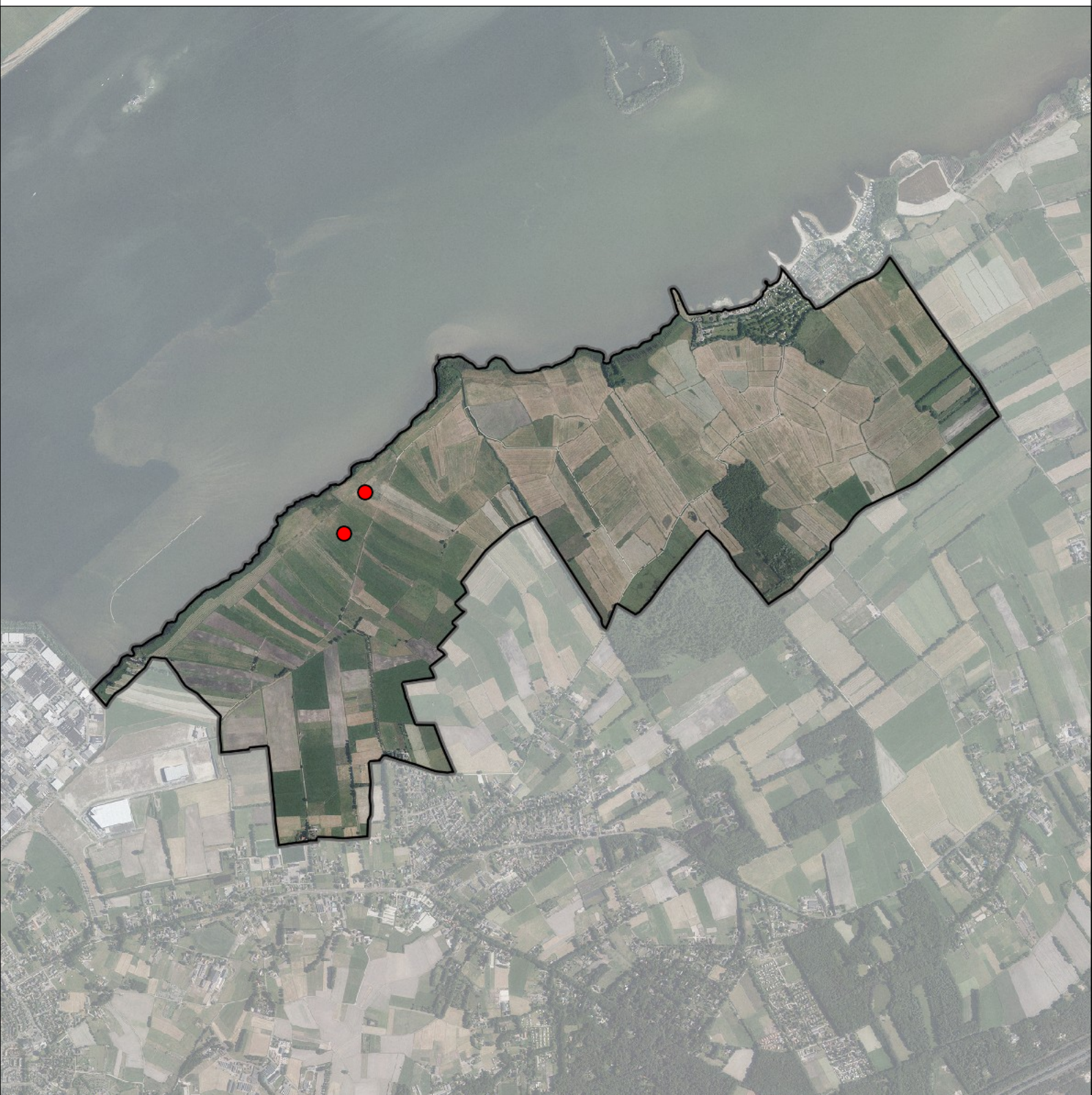
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X		1-12	13+			1	10-3 t/m 10-7	200

Gele Kwikstaart 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

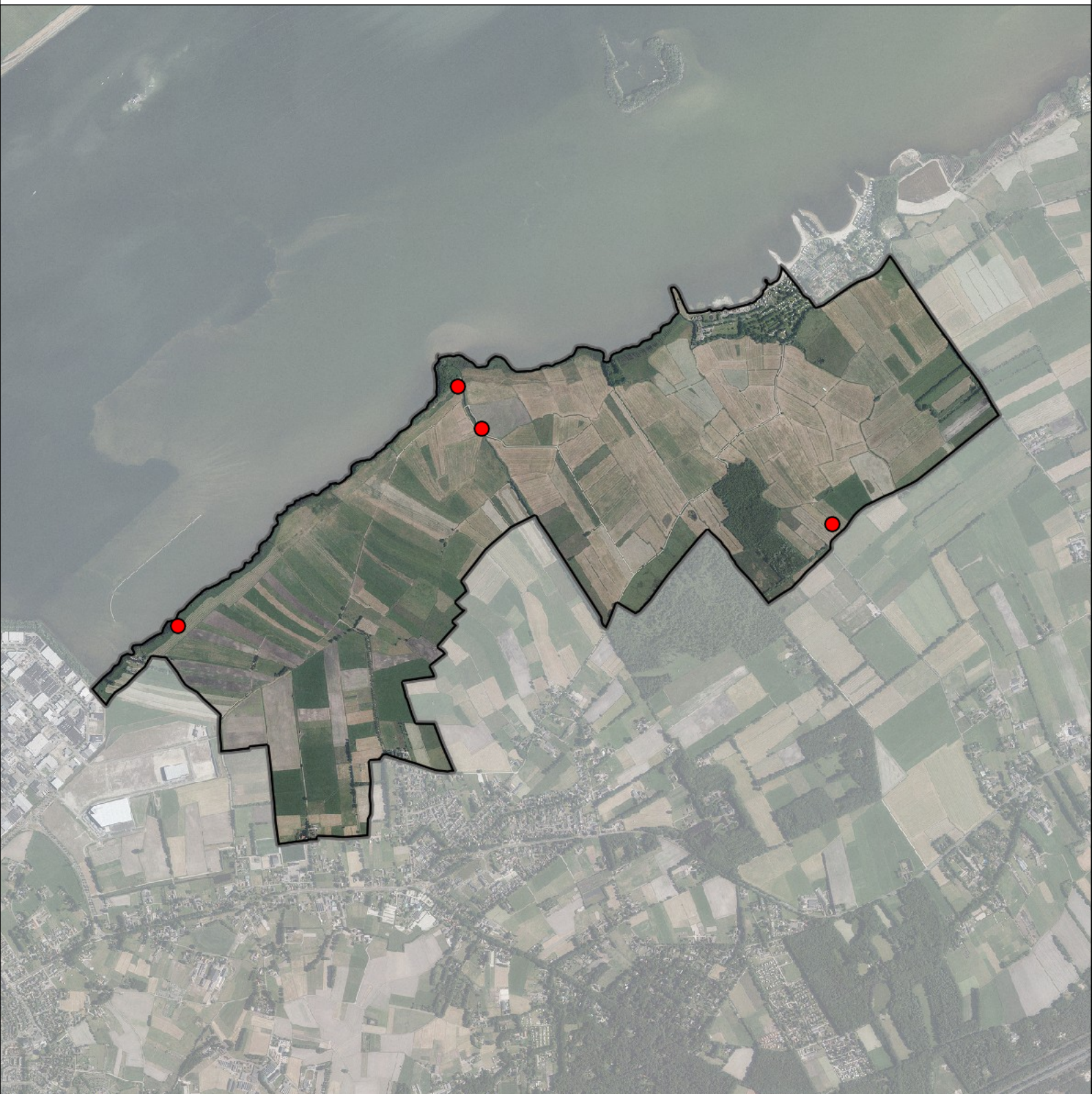

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X	JA	1-6	7-13	14+		1	15-4 t/m 20-7	300
X	X	.	.	JA	1-6	7-13	14+		1	1-6 t/m 20-7	300

0 0.7 1.4 km

Witte Kwikstaart 4 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

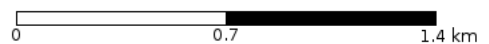
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

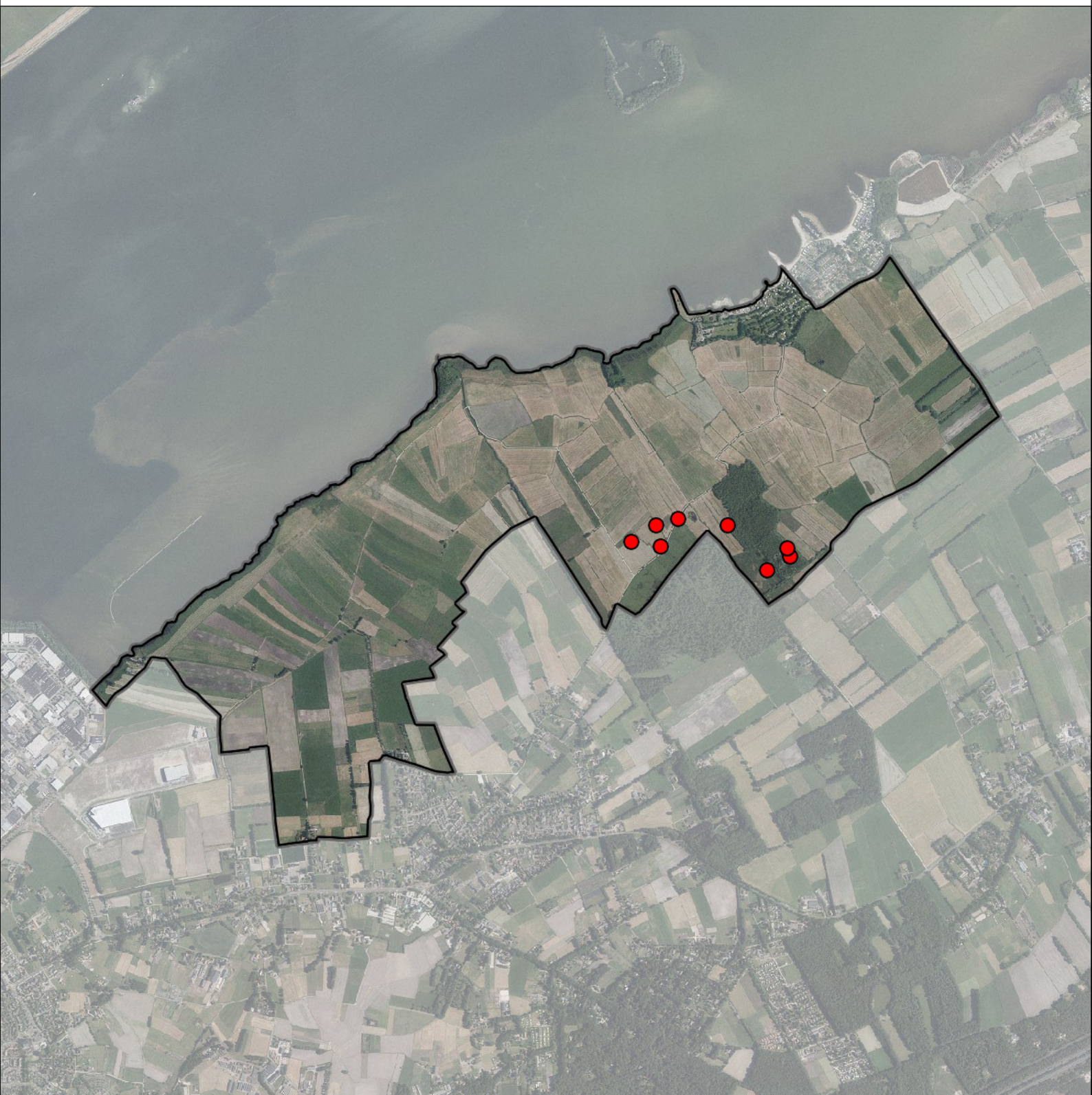
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
X	X	X	X					2	1	1-4 t/m 10-7	300

Boompieper 8 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

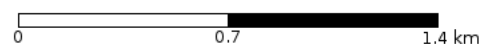
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

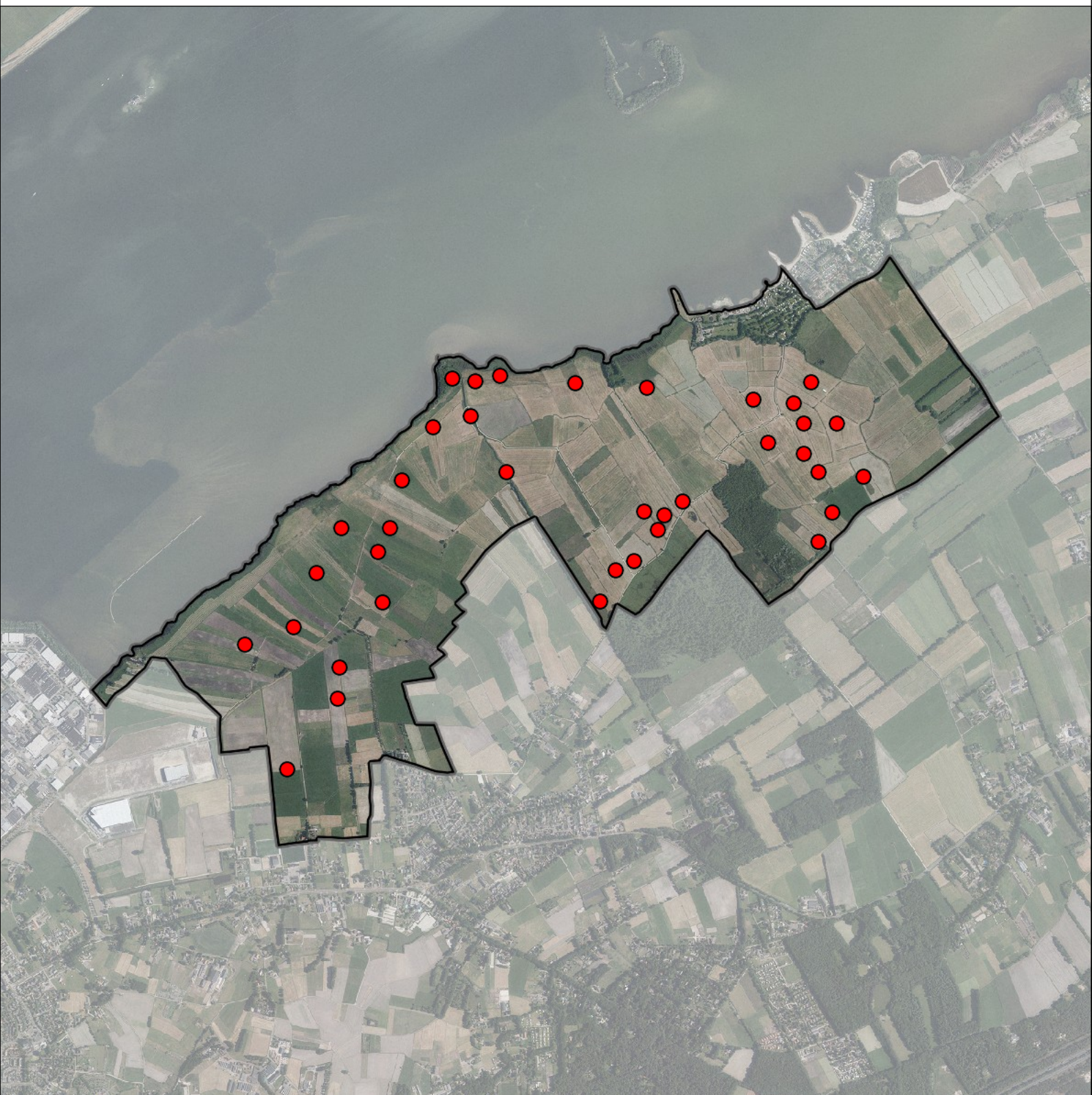
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
.	.	X	X	JA	1-6	7-10	11+		1	15-4 t/m 10-7	200

Graspieper 37 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

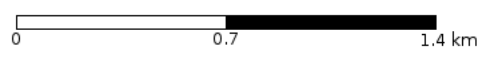
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

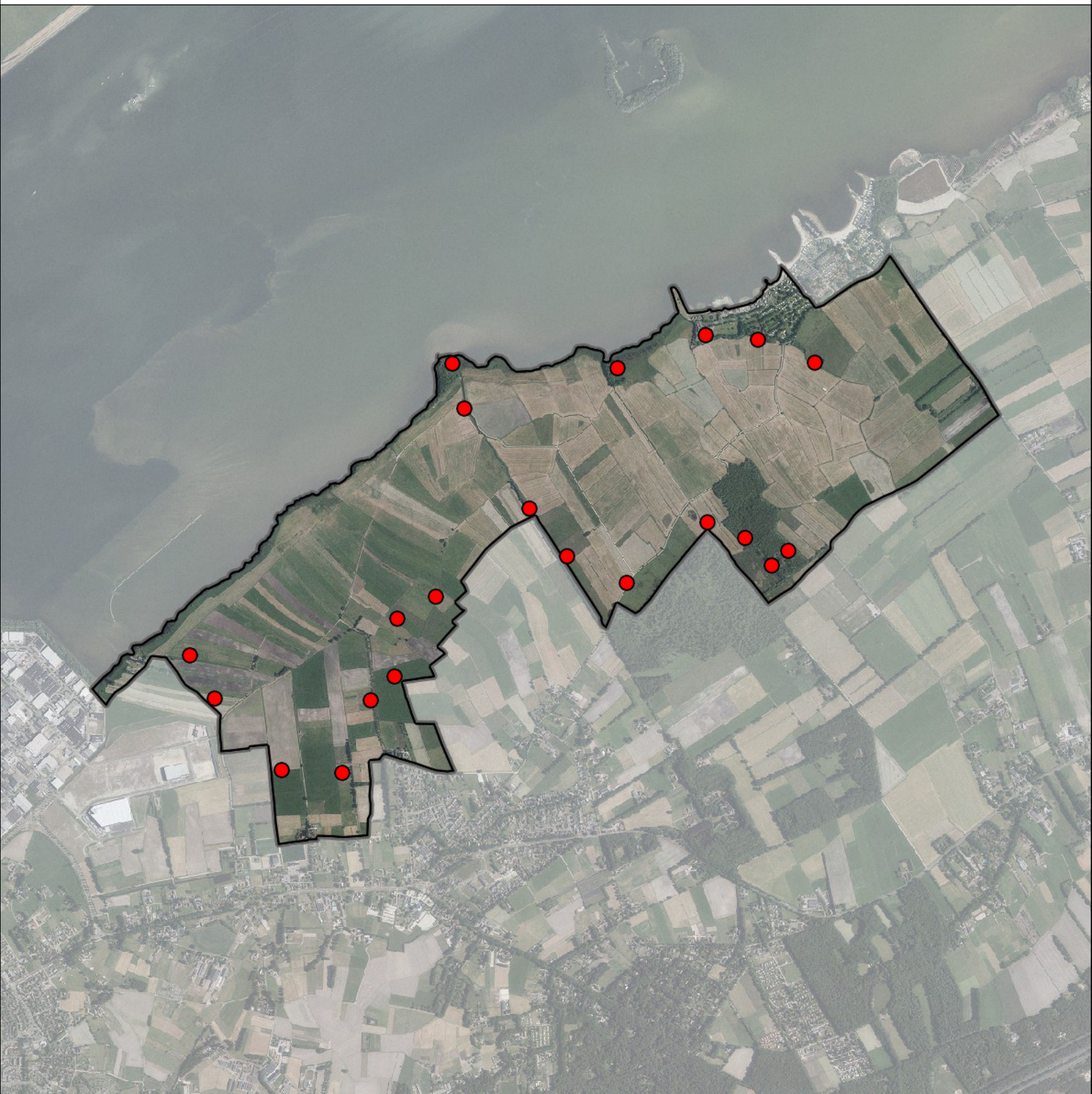
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X	JA	1-9	10-13	14+		1	1-4 t/m 30-6	300
X	X	.	.	JA	1-9	10-13	14+		1	15-5 t/m 30-6	300

Vink 21 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

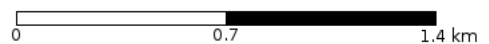
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

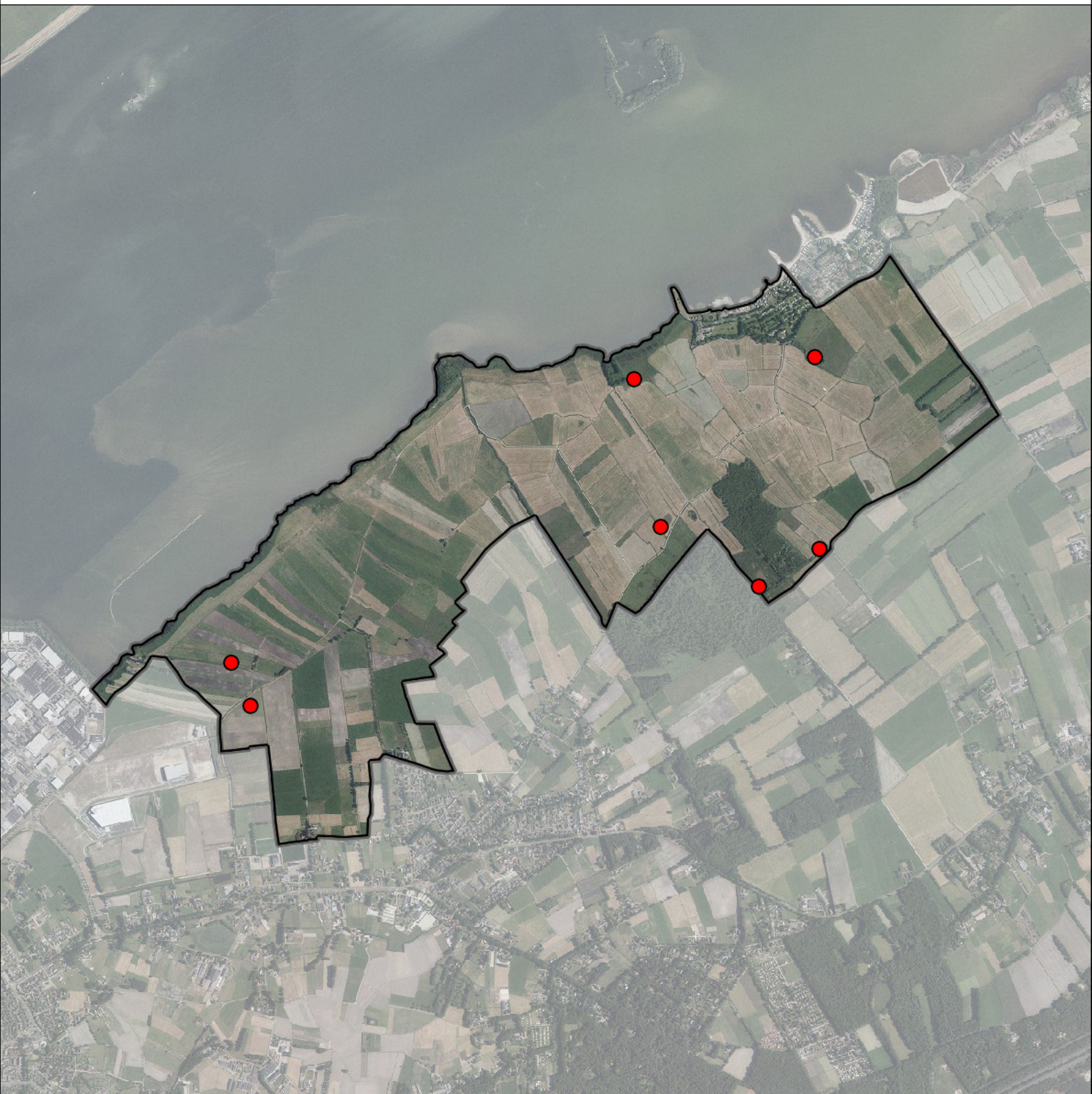
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	.	X	X		1-9	10-16	17+	1	20-4 t/m 20-7	200

Putter 7 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

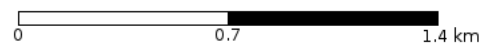
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

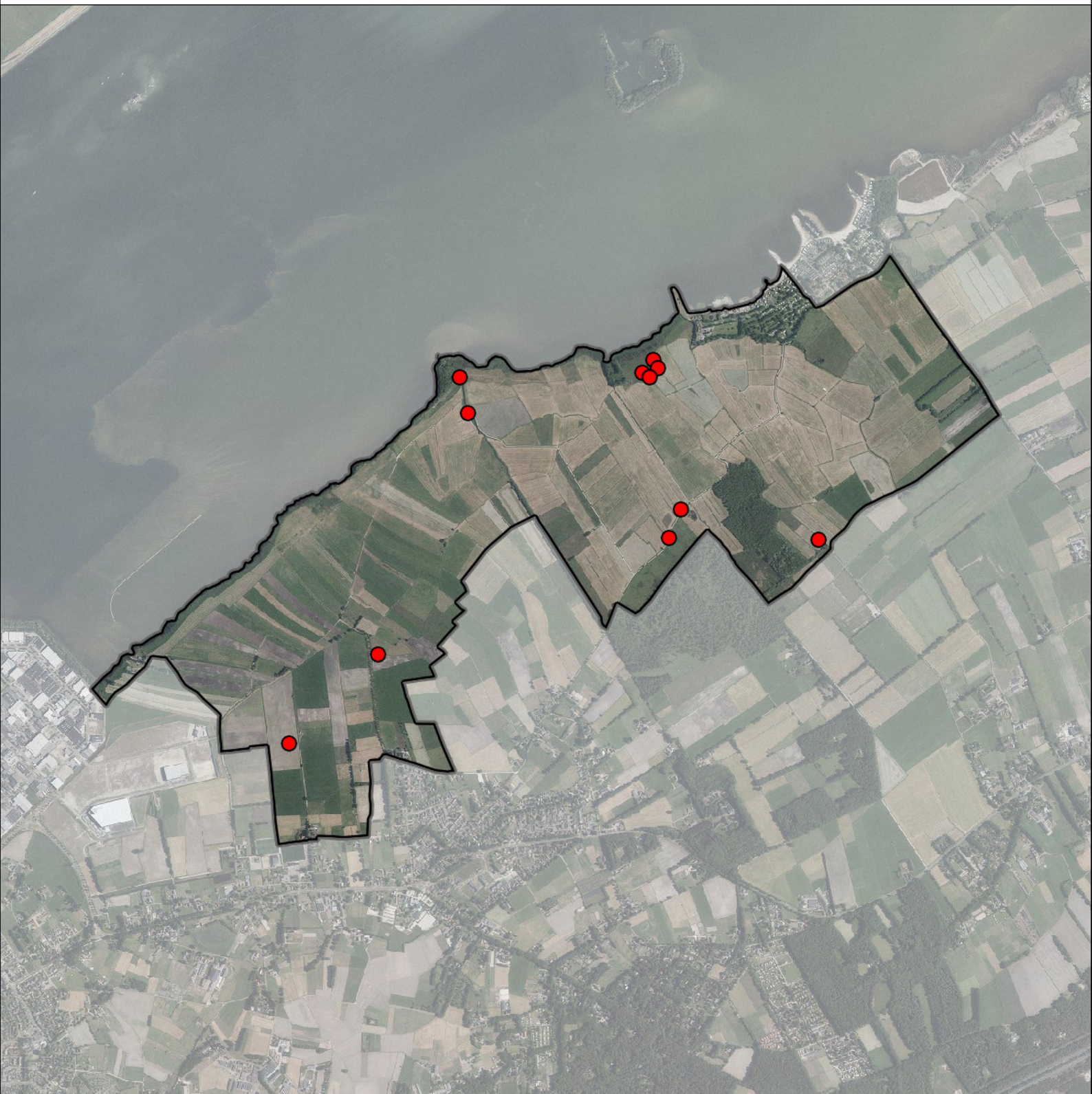
2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X						1	1-4 t/m 15-7	300
X	X	.	.						1	10-5 t/m 15-7	500

Kneu 11 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

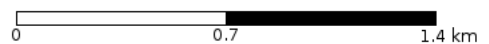
50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X	JA	1-12	13+			1	25-4 t/m 20-7	500

Rietgors 31 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Territorium

Telgebied:

50109 Veluwemeer kust Hierden

Periode:

2016

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territorial	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
.	X	X	X		1-6	7-13	14+		1	15-4 t/m 30-6	200

